

Uvodnik

Julijan Čavdek

Volitve za našo upravno avtonomijo

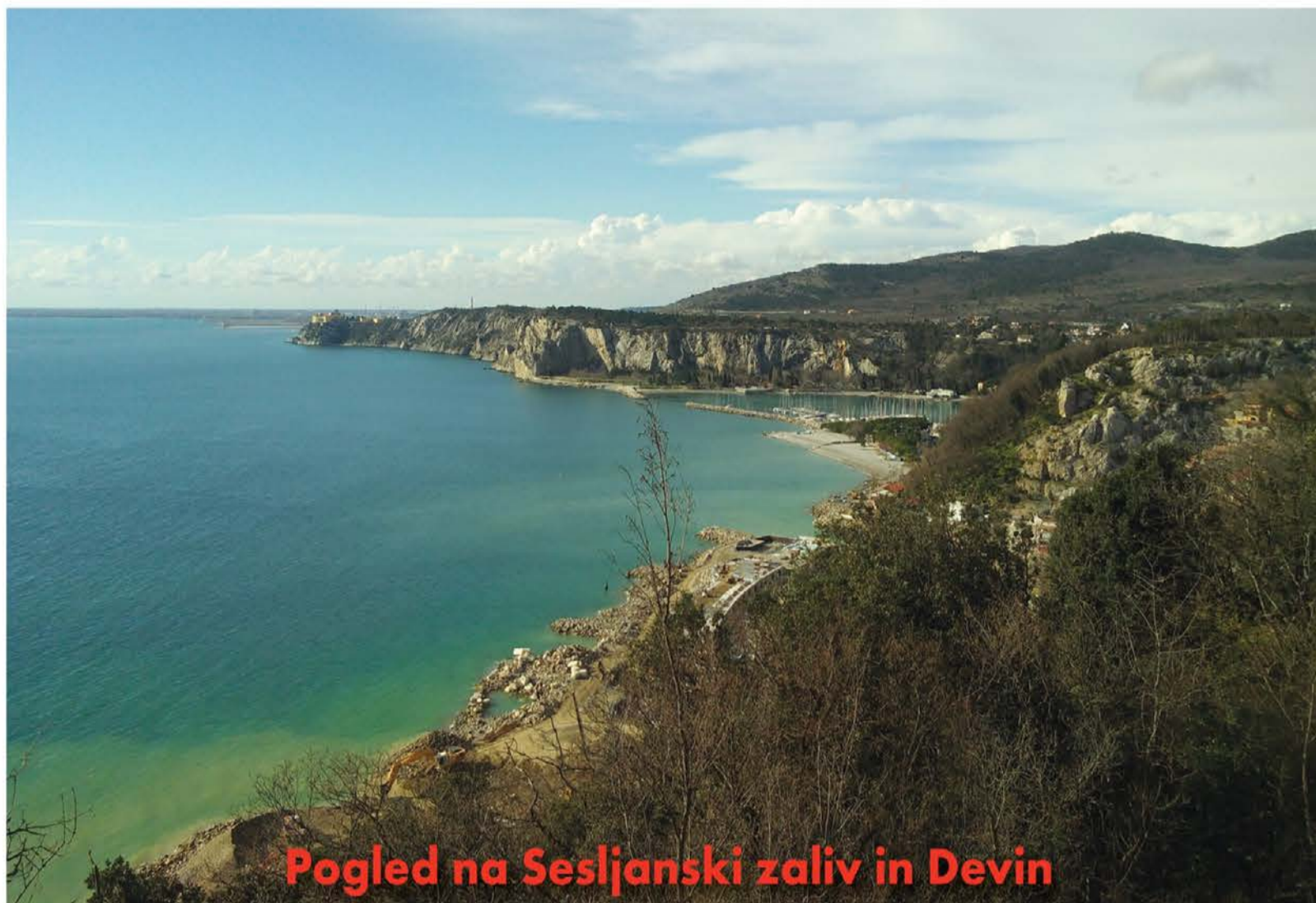
Volilna zavest v smislu, da se občani in občanke redno udeležujejo volitev, je v Italiji precej občutena, vsekakor bolj kot v drugih evropskih državah. To velja tudi za naše kraje in za našo narodno skupnost, ki se je vedno nadpovprečno udeleževala raznih volilnih preizkušenj. Izjema so bile lanske deželne volitve, ko je bila udeležba le malo nad 50%.

To je pozitiven podatek, ki potrjuje našo skrb za naše ozemlje, občino in identiteto; to so jezik, kultura in navade. V teh časih je to zakladnica, ki jo je potrebno ohranjati in poskrbeti, da se "zlato" v njej ne porazgubi. To ni lahka naloga, saj vsi vemo, kakšno je današnje mnenje o politiki in politikih, pa čeprav je medijsko in površno posploševanje zgrešeno in škodljivo. Kljub vsemu brez politike in javne uprave ne moremo, zato je veliko boljše, če vsak lahko doprinese svoj delež k izboljšanju splošnega stanja, kot da se za skupno dobro požvižga z izgovorom, da itak bo vse ostalo pri istem.

Letošnje občinske in evropske volitve, na katere bomo poklicani 25. maja, bodo pokazale, kakšna je politična zavest na ravni države, dežele FJK in v slovenski narodni skupnosti. Prav tistega dne bomo imeli občanke in občani pomembno vlogo, da določimo, kakšno prihodnost bomo zapisali širši evropski družbi in naši krajevni stvarnosti. To bo dan, ko se bomo odločali, ali nagradimo nove ideje in predloge za učinkovitejšo in skupno sodelovanje pri upravljanju naših občin ali ostanemo na isti blokovski razdelitvi, ki politično vzdusje v naši sredini mori kot kakšna "avantgardna" gledališka predstava, o kateri beremo v zadnjih dneh.

Udeležba na volitvah in oddaja glasu pa bosta imeli letos še poseben pomen, saj je na vidiku reforma deželne krajevnice uprave, ki že v smericah ni najbolj prijazna do majhnih občin, kakršne so večinoma tiste, v katerih živimo Slovenci in so vključene v poseben seznam za izvajanje določil zaščitnega zakona 38/01. Zato bi bilo zelo koristno, če bi o tem kaj povedal tudi paritetni odbor.

Težnjo po črtanju krajevnih struktur javne uprave, ki se je začela z ukinitvijo kraške gorske skupnosti, se nadaljevala s črtanjem goriških rajonskih svetov in se pred meseci znesla še nad pokrajinami, je treba ustaviti. Če bi to rezanje in črtanje doleteli še sedanje občinske strukture in jih izvotlili upravne avtonomije, bi bila zares katastrofa, saj bi našo narodno skupnost dodatno potisnili na rob družbenega dogajanja z nevarnostjo, da se naša manjšina spremeni v goli kulturni rezervat. Taka rešitvenost se kaže že pri pripravi kandidatnih list za evropske volitve, kjer je naša prisotnost resno pod vprašajem in je naša narodna skupnost uporabna le še za ironičen volilni spot v grški omaki. Zato se je letošnjih volitev treba udeležiti še posebno ob zavesti, da se kot narodna skupnost jasno izrazimo za ohranitev naše upravne avtonomije. Če želimo v tem uspeti, potrebujemo tudi politično avtonomijo, ki lahko pride na dan - v takšni ali drugačni obliki - prav pri občinskih volitvah. Ne pozabimo, da je naše občine odvezel že fašizem, vrnila pa nam jih je demokracija. Paradoksalno bi torej bilo, ko bi jih izgubili ravno pod demokratično vlado.

Pogled na Sesljanski zaliv in Devin

Foto JMF

ZDRAVŠČINE Kulturni večer o Tonetu Kralju

Predstavitev "najdene" Kraljeve slike in temeljit opis umetnikovega dela

V Zdravščinah, obsoški vasi, ki se trdno oklepa pešeno skalnatega brega, zadnja leta živahno deluje kulturno društvo (Circolo Culturale Sdraussina), nastalo pred dvajsetimi leti, ki si zelo prizadeva razgibati kulturno življenje na vasi, ki premore tudi pevski zbor.

V odboru društva je tudi Aleksandra Devetak, Slovenka, ki bi rada, da bi krajanje spoznali tudi slovenski doprinos k zgodovini te vasi. Pred kratkim so imeli v gosteh tržaškega pisatelja Borisa Pahorja in avtorico njegove monografije *Tako sem živel - Così' ho vissuto*, Tatjana Rojc. Nič manj pomemben kulturni večer je bil v lični župnijski dvorani Padre V. Bommarco v poznih popoldanskih urah v soboto, 22. marca 2014.

Vzgib za to ponovno kulturno druženje je društvu dala "najdba" slike srednjeveškega formata - olje na platnu -, ki jo je sedanji domači župnik Giovanni Sponton imel zmeraj pred seboj v jedilnici župnišča, a ni vedel, kdo jo je izdelal in da je tako dragocena, čeprav se mu je zaradi njene lepote dozdevalo, da bi morala imeti določeno vrednost. Njegovo domnevo je potrdila Aleksandra Devetak, ki je v oljni sliki s prikazom Sv. Družine prepoznala slog Toneta Kralja in veliko naredila, da bi prišlo do "uradne" predstavitve umetnine prav ob 100-letnici posvetitve župnijske cerkve sv. Pavlina škofa (1914 - 2014) v Zdravščinah. Tako sta domače kulturno društvo Sdraussina in župnija Poggio Ter-

za Armata povabila v župnijsko dvorano umetnostno zgodovinarico dr. Vereno Koršič Zorn, ki ji je umetnik Tone Kralj zelo domač, saj se je z njim veliko ukvarjala, predvsem ko je izpod njenega peresa nastajala monografija *Tone Kralj, Cerkvene posli-*

fografije "odkrite" Kraljeve slike, ki jo je podrobno predstavila Verena Koršič Zorn. Preden se je lotila razlage tega dela, je v italijanščini izčrpno spregovorila o njenem avtorju Tonetu Kralju, ki je bil po rodu Dolenjec iz Zagorice pri Dobrepolju, kjer se je rodil 23. avgusta 1900 v kmečki družini kot predzadnji od šestih otrok. Njegov oče Janez je bil naravni umetniški talent, saj je rad rezbaril, kar je sicer značilno za dolenske ljudi, še posebno okrog Ribnice. Sam Tone Kralj je že kot 20-leten fant prvič nastopil kot umetnik: v svojem razstavnem paviljonu v Ljubljani je namreč njegova dela predstavil Rihard Jakopič.

Študijska pot ga je iz Ljubljane zanesla v Prago, na Dunaj, v Pariz, Benetke in Rim, kjer se je poglabljaj tudi v umetnost arhitekture. Sicer pa je njegovo zanimanje obsegalo področje kiparstva, slikarstva in dekoracije. Bil je namreč vsestranski umetnik in je odlično obvladal najrazličnejše grafične tehnike. Tudi njega je močno zaznamovala druga svetovna vojna, ki jo je v glavnem preživel prav na Primorskem, svoji drugi "domovini", kjer je s čopičem v rokah spremljal Primorce v njihovem boju za obstoj. Smrt ga je doletela v Ljubljani 9. septembra 1975. Kralj je bil kar trikrat zaporedoma sprejet na Beneški bienale (1926, 1928, 1930) in je prejel več priznanj, med drugim l. 1972 Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Med marsikaterim podatkom je

Koršičeva, ob pomoči projekcij Kraljevih slik, omenila poslikave, ki jih je Kralj kot izjemno plodovit umetnik zapustil po cerkvah na Primorskem (na Sv. Višarjah, v Pevmi, Sovodnjah, na Peči, v Štandrežu, na Vejni, pri Sv. Ivanu v Trstu, na Katinari, Trebčah in Pesku).

kave na Tržaškem, Goriškem in v Kanalski dolini. Imenitna publikacija s krasnimi fotografijami Kraljevih del (fotograf Claudio Sciauzero iz Gorice) je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi l. 2008. Knjiga je bila na voljo tudi udeležencem sobotnega večera - bilo jih je nad osemdeset, kar dokazuje veliko zanimanje za najdeno umetnino in njenega avtorja, posredno pa tudi za slovensko stvarnost -, in večje

Društvo Danica Vrh Sv. Mihaela / Ob 100-letnici 1. svetovne vojne

Enogastronomski pohod

Kulturno športno rekreacijsko društvo Danica z Vrh Sv. Mihaela (Občina Sovodje ob Soči) prireja v nedeljo, 13. aprila 2014, ob kateremkoli vremenu enogastronomski pohod ob stoletnici 1. svetovne vojne, *Pogled na prvo svetovno vojno skozi dobrote Krasa*. Proga pohoda je dolga približno 10 kilometrov in je primerna za vse starosti. Drseč štart iz centra Danica je predviden med 8.30 in 10. uro. Pohod ne bo voden, proga bo označena, na njej bodo na pohodnike čakale stojnice s kraškimi dobrotami. 15 zelo znanih kmetij z goriškega in tržaškega Krasa pa tudi iz Slovenije bo obiskovalcem v pokušajo ponujalo svoje pridelke – vino, sir, med, suhomesnate izdelke itd. Poleg tega seveda bo še cela vrsta zanimivosti iz 1. svetovne vojne. Pred štartom je obvezna prijava in plačilo štartnine, ki znaša 12 evrov za odrasle in 6 evrov za mlajše od 14 let. Bone za kulinariko oz. za degustacijo kraških dobrot udeleženci lahko prejme-

jo na štartu. Ob koncu pohoda bo v Centru Danica topel obrok – "pašta z golažem iz divjega prašiča". Prireditev se bo končala ob 16. uri. Organizatorji priporočajo prijavo (število pohodnikov je omejeno), ki sicer ni nujna, do 10. aprila 2014 na e-mail pohod2014@pohod.it ali na tel. 338 4390324. Svetujejo tudi, da udeleženci s seboj prinesejo svetilko. Več informacij na www.pohod.it. Pohod je namenjen vsem ljubiteljem kraške kulinarike in kraških znamenitosti s posebnim poudarkom na ostalinah in sledovih, ki jih je na območju v okolici kraške vasi Vrh pustila 1. svetovna vojna. Kot je vsem znano, je bil namreč Vrh v času prve svetovne vojne kar nekaj časa v samem središču vojnega dogajanja, saj je frontna linija v bistvu potekala skozi vas samo. Trasa pohoda bo najprej vodila proti vzhodnemu delu vasi do prelepe kamnite jamarske kočice, ki jo upravlja Jamarski klub Kraški krti. V bližini kočice je vhod v na-

jlepšo jamo na goriškem Krasu, Kraljico krasa. Pot bo nato vodila proti vzpetini Brstovec. Tu si bodo pohodniki ogledali spominski park iz 1. svetovne vojne. Gre za vrsto jarkov, ki jih je občina Sovodnje ob Soči obnovila pred nekaj leti. Sprehodili se bodo skozi kaverne pod Brstovcem, ki jih je skopala italijanska vojska spomladi leta 1917. Od tod bodo udeleženci šli proti zahodnemu delu vasi, zaselku Črnci. Tu bo možen ogled jame Pečina. Gre za pravo naravno zatočišče, ki ga je avstro-ogrska vojska uporabljala med leti 1915/16 kot zaklonišče za svoje čete Honved. Trasa vas bo potem vodila še zahodno, vse do sosednje vasi Martinščina. Tu si bodo ogledali privaten muzej, v katerem so razstavljeni predmeti in najrazličnejše ostaline iz prve vojne. Nato bo še lažji vzpon na Debelo grižo, kjer je muzej z ostalinami iz 1. svetovne vojne. Sledil bo spust proti severozahodnemu delu Vrh v Športno-kulturni center Danica.

zadovoljstvom ugotavlja deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, saj je že v začetku decembra lani predsednica Serracchiani na odločilno prigovarjanje obeh slovenskih deželnih svetnikov podpisala odlok, ki je premaknil z mrtve točke izvajanje 10. člena zaščitnega zakona. Odlok 229 z dne 2. decembra 2013 navaja vse javne ustanove in koncesionarje javnih storitev, ki so poklicani k spoštovanju načela o dvojezičnosti (vsaj) na območju dvaintridesetih občin tržaške, goriške in videmske pokrajine. "Pristojna deželna odbornica Mariagrazia Santoro mi je pred tremi tedni v avli deželnega sveta zagotovila polno podporo deželne uprave našim prizadevanjem za vidno dvojezičnost in v tem smislu tudi napovedala, da bo uradno pozvala upravitelje raznih prometnic k spoštovanju zakonskih določil, ki so obvezujoča in nikakor ne zaveva diskrecionalne izbire ali predmeta odlašanja. Z veseljem ugotavljam, da je kar hitro uresničila svojo obljubo", pravi podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec.

Dvojezični kažipot v FJK Nekaj se vendarle premika

"Na štandreškem krožišču so se končno le pojavili dvojezični smerokazi, ki jih je tokrat dalo postaviti avtocestno podjetje Autovie Venete. Deželno podjetje Strade FVG, tako kot velik del krajevnih uprav, že dalj časa spoštuje zakonsko določilo, ki narekuje dvojezične kažipote in toponomastiko (vsaj) na območju izvajanja zaščitnega zakona. 'Pepelka' v tem smislu ostaja podjetje Anas, ki se trmasto, nerazumljivo in, podčrtajmo, nezakonito upira dvojezičnim napisom na prometnicah, ki so mu zaupane. Dobrodošel je zato poseg slovenske poslanke, saj je problem že krepko prerasel krajevne okvire"! Tako z

FJK Kjer je priznana slovenska prisotnost Dežela mora spoštovati potrebe občin!

Pristojna komisija deželnega sveta je pred kratkim obravnavala predlog deželnega zakona, ki vnaša spremembe v zvezi s predlaganim, sklicem in potekanjem referendumov. Pristojni deželni odbornik Panontin je obrazložil, da želi s predlaganimi spremembami olajšati oz. spodbujati združevanje manjših občin. Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je med razpravo dejal, da razume razloge in željo nekaterih

občin po združevanju, v isti sapi pa je opozoril, da bi bila prehitra pot do združevanja za nekatere druge občine pogubna. Pri tem je seveda imel v mislih zlasti tiste, ki so zaobjete v območju, na katerem je zgodovinsko prisotna slovenska manjšina. "V tem primeru morajo zakonska določila upoštevati prisotnost slovenske manjšine, ki se kot taka ne more braniti, če je ne ščitijo posebna pravila", je dejal Gabrovec, ki je istočasno tudi že predstavil po-

pravek k zakonu. Gabrovec amandma dodaja člen, ki v treh odstavkih uvaja količke, ki bi veljale za območje 32 občin, določeno po 4. členu zaščitnega zakona. Slovenski poslanec najprej predlaga, da mora v primeru "dvojezičnih občin" predlog referendumu upoštevati mnenje paritetnega odbora, drugič, da mora na referendum pristati dvo-tretjinska večina občinskega sveta; tretjič, da se mora na vprašanje za združitev občin pozitivno izreči več kot polovica volilnih upravičencev občine. Nazadnje, kot piše v tretjem odstavku popravka, če bi vsekakor prišlo do spojitve dveh občin, bi se zaščitne norme razširile na celotno območje novonastale enote. Odbornik Panontin se je obvezal, da bo predlog podrobneje preučil, Gabrovec pa je na odbornikovo prošnjo popravek začasno umaknil.

"Po današnji seji pričakujem takojšnji odbornikov odziv, saj je treba nujno najti take ali drugačne garancijske količke, v nasprotnem primeru se demokratski postopek in želja po združevanju zlahka prelevita v vsiljen postopek, ki preveč diši po grobi asimilaciji..." je dejal deželni svetnik SSK in podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec.

Devin

Pred nekaj dnevi so v Devinu predstavili nov načrt za ovrednotenje naravnega rezervata devinskih Sten in same Rilkejeve pešpoti, ki je že dobro leto zaprta zaradi znanega stališča devinskega princa, ki je ponovno postal polnomočni lastnik tega področja. Načrt, ki ga je s sodobnim pristopom pripravil arhitekt Danilo Antoni, predlaga, da bi v roku desetih let z ureditvijo štirih diskretnih gledišč nad morjem, primerno ureditvijo same sprehajalne steze na robu Sten in v gozdu ter z omejitvijo rezervata na morju s primernimi počivalnimi bojami ovrednotili to področje. Gre za izziv, ki bi lahko prispeval k posodobitvi turistične ponudbe v devinsko-nabrežinski občini in ovrednotil bodisi naravne znamenitosti devinskih Sten bodisi zgodovinske in arheološke spomenike tega področja.

Podpredsednica goriške pokrajine Mara Černic o naših vodah

Soča je živ organizem...

Upravljanje vode ni lahka zadeva. To je med drugim prišlo na dan prejšnji petek, ko se je podpredsednica goriške pokrajine Mara Černic, ki ima med drugimi zadolžitvami tudi zaščito in ovrednotenje okolja, srečala z Marjanom Breščakom in Walterjem Bandljem. "Zgodovinska" predsednika krajevnih skupnosti Štandrež in Podgora že več desetletij spremljata življenje teh vasi in zato odlično poznata njune težave.

"Problem upravljanja vode je zelo kompleksen", nam je povedala podpredsednica, ki je s sogovornikom razpravljala o tem, kaj bi bilo potrebno narediti s Sočo, ki se dotika dveh vasi. "Kar se tiče Soče, je problem tudi v tem, da ima različne kompetence več subjektov". Krajevni občinstvo - občina in pokrajina - pa nimata nobenih kompetenc. Deželna uprava je odgovorna za izvedbo posegov v strugi, poseben organ, ki je pristojen za reke v vsej severni Italiji, in ima nalogo načrtovati posege. "Državni organ torej načrtuje, dežela pa izvaja dela. Krajevne uprave lahko samo predlagajo posege in jih tako ali drugače spodbujajo". Ker je Soča še čezmejna reka, ima poseben status in je zato tudi državnega interesa, nam je še povedala Mara Černic, ki pa je kritično pripomnila, da "se država v resnici sploh ne ukvarja s Sočo, čeprav bi to morala storiti". Krajevne javne uprave imajo velike težave z upravljanjem struge in porečja; pomembno je preprečevati poplave, kar se je npr. zgodilo pred dvema letoma, ko sta Soča in Vipava prestopili bregove; težave so bile v Rupji, Gabrju, Zagraju in Gradišču. Drug problem je kakovost vode, ki je seveda vezana na onesnaženost. "Kvaliteta je vezana na sistem čiščenja vod; tudi to je čezmejna zadeva". Govorimo namreč o čistilni napravi v Šempetru oz. Vrtojbi, o novem kanalizacijskem sistemu v Italiji in Sloveniji

... "Na tem področju so stvari dosti bolj pod nadzorom, ker je za to pristojna pokrajina". Provinca in občine so združene v organizem, ki se ukvarja s poseganjem na kanalizacijskem, t. j. vodovodnem sistemu. "Imamo načrt fizičnih posegov; v naslednjih šestih letih nameravamo dogra-

tov na teritoriju. Sedaj vsi pričakujemo, da bo tudi ureničeno, kar je bilo ugotovljeno. Vsi subjekti so bili za to, da bi se na italijanski strani ne zgradil nov jez. Raje bi se dogovarjali s slovensko stranjo o drugačni količini izpusta vode. Zdaj smo v fazi, ko je treba še utemeljiti, ka-

Mara Černic, Walter Bandelj in Marjan Breščak (foto dpd)

čiti kanalizacijski sistem, ki bi tekel vzporedno s Sočo, tako da ne bo več kanalizacijskih in vodovodnih izlivov v reko, kot se dogaja danes". Novi sistem bi vse vode odpeljal v Štaranec, kjer je že v gradnji posodobljena čistilna naprava, ki bi nato izpuščala odtoke daleč v morje, 40 km proč od obale, je še dejala podpredsednica. "Ta poseg bo pripomogel k temu, da ne bo več močne bakteriološke onesnaženosti v reki". Problem Soče namreč ni kemična onesnaženost (t. j. industrijski izpusti), ampak bakteriološka. Tudi v Sloveniji gradijo novo čistilno napravo, kamor bomo odvedli odpadne vode, ki se zdaj zbirajo v Kornu. "Tudi to je zelo pomembno". Tretji problem je količina vode v reki Soči. "To je velik problem, razprava o tem, koliko vode izpušča solkanski jez, koliko vode potrebujemo za namakanje, koliko za električno energijo. Glede tega je bilo pripravljenih veliko študij; deželna uprava je pripravila t. i. Laboratorij Soča, v katerem je zbrala mnenja zainteresiranih subjek-

teri so vodni izpusti, če jih je treba res popraviti. To je treba še razčistiti". Problemi so torej trije: kako upravljati rečno strugo, da se preprečijo poplave, drugo je kvaliteta vode, tretje pa količina vode.

Kateri pa je glavni problem Podgora? "Glavni problem v Podgori je v neposredni bližini 'pašarela' oz. mostu za pešce in kolesa, kjer je ostanek, pravzaprav razvalina nekdanje prečke. Dobro bi bilo jo obnoviti ali pa vsaj sčistiti. V to smer gremo. Odvisno pa bo od tega, kaj bo odločila dežela, saj pokrajina ne more nič. Z okoljskega in tudi turističnega vidika je treba ukreniti, saj je tako, kot je, prav nesposobno". Kaj pa Štandrež? "V Štandrežu je Civilna zaščita naredila dober poseg za utrditev levega brega Soče. V tem trenutku tam ni večjih problemov. Odprli so nov krak, da reka teče tudi v drugo smer, tok reke se umiri, tako da ne izpodjeda več bregov, prinaša gruč in ustvarja nove otoke. Reka je nekaj živega, je organizem, ki se premika, išče poti", je sklenila Mara Černic. / DD

Povejmo na glas

Nadvse škodljivo zapiranje tržaške NLB

Napovedano zapiranje tržaške Nove Ljubljanske banke je do skrajnosti osupljiv dogodek, za katerega dobesedno ni mogoče verjeti, da je sploh resničen. Zato je razumljivo, da zaradi njegove nevzdržnosti vendar še pričakujemo, da bo v vodstvu banke in v političnem prostoru matične države prišlo do preklica škodljive odločitve. Da pričakujemo spremembo odločitve, seveda ni zatekanje v iluzijo upanja niti ni sanjarjenje človeka, za katerega je resničnost pregroba, ampak je z eno besedo prepričanje, da je vprašljivo opredelitev smotrno ponovno preveriti. Zavedamo se, da je zadeva težka, saj je na delu logika velikih kapitalov, kjer je pričakovano kakšne uvidevnosti in podobnih občutkov zadnja stvar, ki se je velja oprijeti. Lahko se nam je namreč zdelo, da ekonomsko majhna Slovenija za velike kapitale ni več kot toliko ugleden cilj, vendar je morda ravno narobe: majhna ekonomija je dosti lažje obvladljiva in nudi manj odpora, velikim kapitalom pa nikakor ni izpod časti, da pobirajo drobtinice, ker je v večjih državah mnogo težje pridobivati sicer večje dobitke. In v čem je logika velikih kapitalov pri zapiranju tržaške Nove Ljubljanske banke? Vprašanje je odveč, ker je ta logika vedno ista, v večjih in manjših storitvah, v tem in onem primeru, in je v tem, da v vsem in o vsem odloča isti izračun, izračun dobička. Kadar tega dobička ni več, je treba ukrepati, in to brez odlašanja. Ukrepi pa so vedno ostri in grobi: ukinjanje delovnih mest, za-

piranje tvrdk in podjetij, krčenje socialne države, ki je le strošek, in v našem primeru zapiranje podružnice. Edino, kar je logika velikih kapitalov napoti, so vrednote, ki so njihov največji sovražnik. Ljudje so vrednota, družine so vrednota, toda ukiniti je treba delovna mesta. Zdravstvo je vrednota, šolstvo je vrednota, vendar je nujno kaj prihraniti tudi tukaj. Slovenci izven nekdanjih meja so vrednota, tudi Slovenci v Italiji smo vrednota in za matični narod v bistvu nepogrešljivi, toda po logiki velikih kapitalov je tudi tukaj na prvem mestu dobiček, in če tega ni, se sprožijo ukrepi. In tako ob vsaki potezi veliki kapitali ubijajo tudi vrednote, ki niso, tako rekoč, nikoli na prvem mestu in so zato vse manj vplivne. Potem pa ugotavljamo, da ni več vrednot, ker jih ne more biti, saj jih veliki kapitali vsak dan sproti odpirajo in potiskajo v kot. Ob vsem tem je skorajda odveč navajati razloge, zakaj do zaprtja tržaške Nove Ljubljanske banke ne bi smelo priti. Ta namerna našo narodno skupnost v Italiji zelo prizadeva, o tem ni nobenega dvoma. Če pustimo ob strani izjemno pomemben gospodarski dejavnik, namerna zaprtja povzročajo mučen in utesnjen občutek zapuščenosti, občutek, da je matični državi za nas kaj malo mar, in to je občutek, ki mu je težko najti podobno tesnobnega. In enako mučno in vsekakor boleče ter bridko je vedeti, da na ta način izgublja tudi naša matična država, pa če se tega zaveda ali ne.

Janez Povše

POGOVOR Županja Franka Padovan

Števerjan se mora razvijati v skladu s časom, a ohranjati mora slovenski in briški značaj

Blizajoče se volitve, ki bodo potekale prihodnjega 25. maja v večini slovenskih občin na Goriškem in Tržaškem ter v videmski pokrajini, so priložnost za petletni obračun opravljenega dela. Ravno to je verjetno za občanke in občane glavna tema, na podlagi katere bodo s svojim glasom potrdili dosedanje občinske uprave ali pa se odločili za alternativo.

Županja Franka Padovan končuje svoj prvi mandat na čelu občine Števerjan, ki je bil prav za male občine zelo zahteven zaradi številnih rezov, ki so občinskim upravam občutno skrčili razpoložljiva sredstva. Pred kakšnim dnevem je krajevna sekcija Slovenske skupnosti sklenila Padovano ponovno kandidirati za drugi mandat in zato smo ji postavili nekaj vprašanj.

Županja Franka Padovan, smo na koncu petletnega mandata, ki so vam ga leta 2009 zaupali števerjanski volivci. Kako ocenjujete opravljeno delo vaše uprave?

Program, s katerim smo se predstavili volivcem, smo v celoti izpolnili, razen nekaj manjših zadev, ki jih bomo dokončali v tem času. Čeprav sem bila odbornica v času župana Hadrijana Corsija, je bila županska izkušnja velika novost, saj se vloga županje popolnoma razlikuje od odborniške funkcije. Tudi odbor je bil po zmagi na volitvah leta 2009 zelo prenovljen, tako da smo se prvi dve leti posvečali uvajanju v občinsko upravljanje in dosledno izvajanje tistega, kar je bilo že začeto v prejšnji upravi, od katere smo podedovali zelo bogato dediščino.

Večkrat poudarjate pomen do-

bre ekipe v vaši upravi.

Res je. Bili smo res dobra ekipa in se posebno zadovoljivo je bilo delo v zadnjih treh letih. Zelo v čast si štejem, da smo v tem času postali prepoznavni tudi pri ostalih občinah v naši pokrajini in da je bila naša prisotnost na občini in na občinskem območju stalna.

Želim tudi poudariti, da je pri tem zelo pomembna strokovnost občinskega tajnika, in kar se tega tiče, se v Števerjanu nimamo kaj pritoževati. Ostaja seveda odprto vprašanje slovenskih tajnikov oziroma takih, ki bi obvladali slovenski jezik. Žal je takih figur zelo malo, čeprav bi jih zares krvavo potrebovali.

Kateri, menite, da je glavni dosežek vaše uprave?

Mislím, da smo naredili veliko javnih del. Uresničili smo že začete posege za obnovo vaškega trga v Števerjanu in krožišča na Jazbinah. Pridobili smo dva milijona evrov za ureditev usadov in plavov ter za popravilo vodovoda. Veliko smo naredili tudi za zmanjševanje stroškov. Potrebovali bi sicer še dodatnih 2,5 milijona evrov, saj načrtujemo za letošnje leto širitev pokopališča. Pri tem moram dodati, da smo kot občina, ki ima manj kot 1000 prebivalcev, bili nekako olajšani, saj za nas niso veljala določila pakta stabilnosti, ki so v drugih občinah zaustavila marsikatero javno delo.

Ali obžalujete, ker vam ni uspelo česa doseči?

S težavo se borimo proti preveliki birokraciji in birokratskim postopkom. Žal, je to izven naših pristojnosti in ne moremo ukrepati, kot bi si želeli. Občani večkrat tega ne razumejo, čeprav so njihove zahteve popolnoma upravičene.

Zelo me boli, da nimamo urejene normalnega dostopa do in-

Za županjo sta verjetno zelo pomembna odnos z ljudmi in poslušaj za njihove potrebe.

Bili smo odprti za vse in se pri tem nismo omejevali le na uradne ure. Osebnostem ljudi sprejela tudi na svojem domu, in ko je bilo nujno, smo posegli tudi v večernih in nočnih urah. Zaradi težkega gospodarskega obdobja pa nismo večali davkov in pristojbin. Šolabus za šoloobvezne otroke je še vedno brezplačen, davek IRPEF se ne plačuje in imamo zelo nizke davke na smeti. Kakšna je gospodarska slika Števerjana?

Števerjan je briška občina, v kateri prevladuje kmetijstvo oziroma vinogradništvo, ki je tudi prepoznaven znak našega območja. To se močno povezuje s turizmom in ravno v ta binom smo veliko vlagali, kar se sedaj pozna, saj število turistov narašča.

Nekateri so nam celo izrekli laškavo pohvalo, da je pri nas lepše kot v Toskani. Imamo še druge načrte, predvsem bi želeli urediti info točko, da bodo turisti imeli na voljo čim več informacij o nas, o naših ljudeh in naših krajih.

Števerjan je slovenska občina. Kako je z izvajanjem določil zaščitnega zakona 38/01?

Veliko truda vlagamo v to, da v slovensko prevedemo vse dokumente in sklepe. Jezikovno

okence dela dobro, tu imamo zaposleno eno osebo za eno leto, ki priskoči na pomoč še pri kakšni drugi zadevi. Žal ji lahko nudimo le začasno zaposlitev, pomembno pa bi bilo, da bi lahko za jezikovno okence imeli stalno zaposleno osebo. Zasedanja občinskih svetov potekajo v slovensčini, število sej pa smo čim bolj skrčili, da ne bi bilo preveč stroškov. Dober znak je tudi ta, da vse več občanov se na občino obrača v slovensčini, kar pomeni, da se postopoma širi zavest o enakopravnosti slovensčine v javni upravi.

Glede izvajanja zakona 38/01 pa ni vse samo v vidljivosti in uporabi slovensčine. Pomembno je tudi, da se naša narodna specifičnost upošteva tudi v drugih sklopih in predvsem pri reformi krajevne javne uprave. Zelo nas skrbi, kam "bo šla" deželna reforma na tem področju. Kot narodna skupnost moramo ohranjati upravno avtonomijo, zato je pomembno, da v prihodnje vzpostavimo učinkovito sodelovanje med tremi slovenskimi občinami Doberdob, Sovodnje ob Soči in Števerjan. O tem se bomo pogovarjali tudi na sestanku z deželnim odbornikom Paolom Panontinom, ki nas bo prišel obiskat v Števerjan.

V vaši občini je bil vsa ta leta velik problem prekomerna prisotnost divjadi, še posebno divjih prašičev. Kakšno je stanje danes?

Problem divjih prašičev ni rešen. Morda se ne zdi, a v iskanje primerne rešitve je bilo vloženo veliko truda. Z nami so sodelovali lovci in Pokrajina Gorica. Posegov je bilo kar nekaj in takoj po lanskih deželnih volitvah smo

opozorili tako deželnega podpredsednika Sergia Bolzanella kot odbornico za okolje Saro Vito. Žal pa se za ta veliki problem še ni našla primerna rešitev in največjo škodo plačujejo naši vinogradniki.

V prihodnje bo treba še veliko vztrajnosti, da premostimo predvsem birokratske zaplete, ki so največji problem.

Kako pa ocenjujete odnos z opozicijo?

Imeli smo vedno konstruktiven odnos, tudi ko smo prejeli kritike na račun našega dela. Na splošno so odnosi dobri in dialektika ostaja na področju upravljanja občine. Tudi občinske seje se navadno končujejo ob kozarcu briškega vina v vaški gostilni.

Občina Števerjan od nekdaj zelo dobro ohranja čezmejne odnose s slovenskim delom Brd. Kakšna je vaša ocena?

Mislím, da nam je uspelo uveljaviti že neko tradicijo. Primer je prav skupno praznovanje Dneva slovenske kulture, ki nosi naziv Kultura brez meja. V naslednjih letih bomo morali to še bolj konkretizirati, predvsem v evropskih projekti na področju gospodarstva in turizma.

S kakšnim voliščem se pripravljate na volilno kampanjo?

Zelo sem počaščena, da me je krajevna sekcija Slovenske skupnosti spet kandidirala za župansko mesto in sem hvaležna za zaupanje. Pri tem želim poudariti, da je potrebno veliko poguma, saj je "županovanje" v teh časih zares naporno in težavno, vendar mi pri tem vodi prepričan, da delamo za skupno dobro in zato, da ohranimo pravno avtonomijo naše slovenske občine. Politika sicer ni na najboljšem glasu, vendar, če pogledamo, koliko javnih upraviteljev se žrtvuje, predvsem v majhnih občinah, lahko odkrijemo popolnoma drugačno sliko. To velja tudi v naši občini, za katero je pomembno, da se razvija v skladu s časom in novimi izzivi, vendar tako, da ohrani slovenski in briški značaj.

Julijan Čavdek

SD Sončnica P. Silvo Šinkovec o samospoštovanju

V svetu je bitka, v kakšne osebnosti se razvijajo mladi

Človekova osebna vrednost je nekaj danega, samospoštovanje kot občutek te vrednosti pa se razvija v otroštvu. To je bila ena najmočnejših misli iz predavanja, ki ga je imel p. Silvo Šinkovec v sredo, 19. marca, v Močnikovem domu v Gorici. Tudi tretje pomladno srečanje iz niza, ki ga organizira Skupnost družin Sončnica, je privabilo veliko ljudi.

P. Šinkovec je študiral defektologijo in filozofijo v Ljubljani in na Irskem, teologijo in psihologijo pa v Rimu. Bil je šolski svetovalec, že vrsto let sodeluje z Društvom katoliških pedagogov Slovenije (DKPS), je rektor cerkve sv. Jožefa v Ljubljani in urednik odlične revije Vzgoja, skoraj 20 let vodi Šole za starše, s seminarji in predavanji o verskih in pedagoških vprašanjih ljudem od vseh poldne velikoma pomaga pri osebnostni rasti.

Potem ko so se prisotni na povabilo odbornice Mirjam Bratina spomnili cenjenega predavatelja in prijatelja Bogdana Žorža z zdravomarijo, je p. Šinkovec kot iztočnico svojega posega izbral štiri stebre vzgoje in izobraževanja; to so: učiti se, da bi vedeli, da bi znali delati, da bi znali živeti v

skupnosti, in naposled učiti se biti, biti človek. Po mnenju strokovnjakov, ki so evidencialno omenjene "stebre" kot najprimernejše v 21. stoletju, je sicer pomembno kakovostno znanje, "to pa še ni dovolj". Pripravi se moramo na življenje, na to, da bi znali delati, pa tudi na to, da bi znali živeti drug ob drugem, drug z drugim. "Država in mediji natančno vedo, kaj bi radi od otrok in mladih, da bodo postali odvisni od vseh ponudb, ki jih vrtilo na milijon kanalih današnjega sveta", je izzivalno dejal predavatelj. "Tudi ulica ve, kaj bi rada od vaših otrok", prav tako prepovedalci drog... "V svetu je pač bitka, kam plovemo, kam gredo naši otroci in mladostniki, v kakšne osebnosti se razvijajo". Zato je za starše ne le dobro, temveč nujno, da so malo bolj aktivni. Kot je zapisal univerzitetni pedagog Stanko Gogala, je cilj celostnega razvoja osebnosti ta, "da bi mlad človek ne bil notranje razbit in razcepljen, da bi ne bil poln nasprotij, katerih rešitve niti ne išče niti ne najde, temveč da bi bil v sebi enovit, urejen, usklajen, harmoničen, umirjen in ustaljen, iz enega zgrajen človek, ki ima zato tudi svoj enoviti stil

doživljanja". Jacques Delors, ki je pisal o štirih stebrih, je poudarjal tudi celovit razvoj posameznika: duševni in telesni razvoj, pa tudi razvoj čustvovanja, smisla za lepoto, osebne odgovornosti in duhovnih vrednot. Med vrednotami v vzgojnih načrtih osnovnih šol v Sloveniji je na prvem mestu spoštovanje, toda "kako lahko ustvarimo kulturo spoštovanja, kako to željo pretvoriti v nekaj konkretnega"? V šoli za starše je p. Šinkovec veliko uporabljal kot učbenik knjigo *Otrok in samozavest* irskega kliničnega psihologa Tonyja Humphreysa, ki ga je večkrat citiral. Med drugim je podčrtal, da večina otrok z vedenjskimi problemi ali tistih, ki se v šoli težko učijo, ima neurejene družinske razmere in težave s samospoštovanjem. V neprilagojenem vedenju otrok se pogosto zrcali nelagodje iz družine: "Če bomo to odpravili, se bo simptom sam razrešil". Razlogi pa so lahko tudi drugi. Marsikateri mladi so danes namreč tudi narcisi in egocentrični, razvijeni in zasvojeni, depresivni, *borderline* in z bipolarnimi motnjami, otrošniki in željni dobička, uspeha, priznanja... "Če v glavah ne bomo nekaj bistvenega spre-

foto dpa

menili, če ne bomo postavili nekaj odločnejših etičnih stališč, bo somrak etike še naprej obstajal". Človeka je treba postaviti v središče, da bi bil zares spoštovan, ne pa uporabljan. "Središče osebnosti je samospoštovanje; to odloča o tem, kako izpolnjeno bomo živeli, kako bomo uporabili svoje talente in sposobnosti". Samospoštovanje je "občutek, da sem vreden ljubezni, naklonjenosti in pozornosti", zraven pa še občutek sposobnosti, "da sem kos nalogam, ki jih življenje pred mano postavlja". Kdor tega nima, je za lepoto življenja slep, "nima teh senzorjev": nima občutka svoje vrednosti, ki sicer še vedno obstaja, le da on ni v stiku z njo. "Vrednost je v nas, ne moremo je dodajati, lahko jo le odkrijemo". Ali doživljamo, da je naše življenje vredno, lepo in zanimivo, ali pa doživljamo, da je biti človek naporno in zoprno.

"Stvari moramo doživeti, ni dovolj se učiti! Lahko preberemo vse knjige o samospoštovanju in samopodobi, toda če sami sebe ne doživljamo, je vsa učenost prazna". Za vsakim obrazom je "sveta zgodba, nekaj čudovitega, kar je vredno spoštovati in lepo imeti rad. Vsak človek je vreden ljubezni". Občutek lastne vrednosti vpliva na telesno in psihično zdravje, učno uspešnost, kakovost odnosov, način vodenja družine, skupine, podjetja itd., na ustvarjanje socialnega okolja. Nizko samospoštovanje pomeni mnogo nižji prag tolerancije do stresa v življenju. Do kdaj bomo zdržali napore življenja, je odvisno od tega, kako je z našim občutkom lastne vrednosti. Otroci z nizkim samospoštovanjem izgubi prirojeno radovednost, se izogiba izzivom, se boji neuspehov in napak, je tekmovalec in preobčutljiv za kritike, se

podcenjuje in razvrednoti itd. "Kdor je zadovoljen s seboj, to še ni narcizem, to je spoštovanje sebe, veselje do življenja". Vsako dejanje, kretnja ali beseda odraslega sporoča otroku nekaj o njegovi vrednosti, pomembnosti in sposobnosti. Samospoštovanje izboljšamo z zavedanjem o lastnem občutku vrednosti, s sprejemanjem sebe, z zdravim življenjskim slogom, ki potrjuje mojo osebnost in uveljavlja moje vrednote, z iskreno komunikacijo, odprtostjo za izzive. Ko človek sprejme sebe takšnega, kot je, je odrešen. Brezpogojna ljubezen, pravi Humphreys, je tisto, kar res da občutek lastne vrednosti, toda v medčloveških odnosih je tega malo, ker smo ljudje omejeni. "Brezpogojna ljubezen pa je Božja". Kdor jo odkrije, ima občutek ljubljenosti vsejan v srce. "Kdor to odkrije, odkrije vse". Ve, da je vsak človek, ki ga sreča, ustvarjen po Božji podobi, "tako čudovito ustvarjen". Če smo že malo v temi, se potrudimo, "da pridemo v svetlobo tistega pravega občutka". Svoj občutek v sebi "boste lahko spremenili z intenzivnim, trajnim, ljubečim odnosom s samim seboj": zato ne le en večer, ampak trajno, to naj bo "zaveza, da iščem globoko v sebi, pozitivno dobro, Božje". Sicer pa "ni bolj sodobne oblike vzgoje, kot je molitev za otroke... To, da nekdo redno moli zate, je neskončen kapital!"

Danijel Devetak

Druga postna kateheza goriškega nadškofa Redaellija

Katere so pred Kristusom naše potrebe, želje in sanje?

Druga postna kateheza goriškega nadškofa Carla Roberta Marie Redaellija v petek, 21. marca, v mestni stolnici cerkvi je bila posvečena nedeljskemu evangeliju o Samarijanki. Žeja in lakota sta primarni potrebi, ki spremljata človeka od rojstva do smrti, je dejal nadškof. Samarijanka je šla opoldne zjemat vodo v Jakobov vodnjak, da bi potešila žejo in za domače potrebe. Jezus jo je vprašal, naj ji da vodo, medtem ko je utrujen čakal, da bi učenci prinesli kaj hrane. Zanimivo je, da žena konec koncev ni zajela vode, saj je tudi pozabila vrč pri vodnjaku, on pa tudi jedel ni. Očitno je bilo pomembnejše nekaj drugega... Potrebe so nekaj, kar nam manjka in nujno potrebujemo za življenje, je nadaljeval msgr. Redaelli. Poleg fizioloških potreb so za človeka pomembni tudi varnost, ljubezen, spoštovanje, samouveljavitev, pa tudi potreba po presaganju samega sebe. Želje so "impulzi volje", čustvene potrebe po nečem, kar mislimo, da je pomembno. Ko dosežeš, kar potrebuješ, potešiš potrebo; z željami pa ni nujno tako, saj želiš vedno več. Sen - v smislu "življenjski sen" - pa je nekaj več, hrepenenje po pozitivnem idealu, najgloblja želja po lepem,

dobrem in resničnem. Pa se povrnimo k vodnjaku: Jezus je tam očitno čakal Samarijanko. Ko jo je nagovoril, se je ona najprej začudila, da je on, Jud, govoril z njo, tujko. On pa je želel nadaljevati pogovor: ni potreboval vode, želel se je srečati z osebo, in to na globlji način, ki presega potrebe. Zato ji je dejal: "Ko bi poznala božji dar in kdo je, ki ti pravi: 'Daj mi piti', bi ga ti prosila in bi ti dal žive vode". Šel je še dlje, do njene nepotešene potrebe po ljubezni: ona je namreč do tedaj že imela več mož; vsak od njih je morda bil "življenjski sen", ki pa se je prelevil v razočaranje. Na koncu se ji Jezus razodene kot "Mesija, ki se imenuje Kristus... Jaz sem to, ki govorim s teboj"! Kristus ne koplje vodnjakov kot Jakob, da bi dal vodo ljudem in živini, je pa sposoben odkriti temne vodnjake v srcih ljudi in jim razodeti, da Duh, ki ga on daruje, je vir življenja, ki žubori v njihovih globlinah, je dejal nadškof. Spričo Jezusovih trditve

To je zgodba o Samarijanki. "Kaj pa naša?" je zbrane v stolnici vprašal nadškof. Prisotne je povabil, naj si predstavljajo Jezusa, ki nas čaka ob krstnem kamnu v cerkvi. Tam nam hoče "razodeti naše potrebe, razumeti naše želje, spoznati naše sanje", da bi se bolj zavedali zmešnjave le-teh, da bi odkrili in potešili prave potrebe, da bi želeli to, kar je res vredno, da bi se predali sanjam, katerih lepote si ne moremo niti predstavljati. Potrošniška družba nam uspešno vsiljuje nove potrebe: to vsi vemo, in vendar na to nasedamo. Naše želje po nepotrebni - ali vsaj ne nujni - stvarih "oblačni" v sanje in jih spreminja v potrebe... Zadovoljevati želje in odpovedovati se sanjam: to danes velja ne le za stvari, temveč tudi za čustva in versko razsežnost. Vsi potrebujemo ljubezen in pristne odnose, pa se bojimo žeteti oz. sanjati kaj lepega in trajnega. Morda smo kar podobni Samarijanki... In vendar se Jezus ne ustraši našega stanja, ne obsoja, sprejema dialog in nas vodi do vira žive vode, ki ga je on sam položil v srce vsakogar. Vir življenja, ki nam potrjuje, "da Bog nas ima rad, da smo pomembni zanj, da smo ustvarjeni za ljubezen, da življenje je nekaj lepega, da je vredno imeti velike želje in sanje". / DD

se je Samarijanka spremenila; pozabila je na vodo in vrč, šla v mesto in ljudem pripovedovala o tem, da ji je Jezus povedal vse, kar je storila: "Ali ni on Kristus"? In ljudje so šli iz mesta in se napolnili k njemu. Samarijanka je okusila resnico besed: "Kdor pa bo pil od vode, ki mu jo bom jaz dal, ne bo nikoli žejen, ampak bo voda, katero mu bom dal, postala v njem izvir vode, ki teče v večno življenje". / DD

italijanski in španski mediji veliko omenjali. Očitno zato, ker je bil duhovnik in misijonar, meni Možina. Opeka je postal to, kar je, kot najstarejši od osmih otrok, ki je moral od malega delati. Po drugi strani pa so ga starši vzgajali v krščanstvu in odprtosti za uboge, je povedal Možina. Opeke danes ne bi bilo, če se njegov oče kot domobranski ujetnik po čudežu ne bi rešil kot edini od 5000 umorjenih junija 1945 v okolici Hrastnika. "Vezi so se mu razvezale, ko je molil k Sveti Družini tik, preden so ga prignali do brezna. Zaobljubil se je, da bo postavil v čast Sv. Družini kapelico. To pa je na Madagaskarju potem izpolnil njegov sin Pedro", je povedal Možina. Tino Mamić

Reka / Slovenski dom društva Bazovica Večer o Pedru Opeki

Slovenci z Reke in iz hrvaške Istre so se navdušili nad Pedrom Opeko, o katerem so si ogledali

dolgoletna učiteljica slovenščine v zamejstvu in izseljenstvu Dragica Motik, se je odločila, da ga bo pokazala svojim učencem.

dokumentarni film primorskega režiserja Jožeta Možina. Ko je večkrat nagradjeni film, ki je nastal v produkciji slovenske nacionalne televizije in ga je na DVD izdala Družina, videla

Uči jih vsak dan po več krajih Istre in Kvarnerja, tokrat pa so se vsi zbrali v

Slovenskem domu društva Bazovica. V goste je povabila tudi dobriškega režiserja, ki je z veseljem sprejel povabilo. "Zamejcem je treba dati priznanje za trud pri ohranjanju slovenstva", je povedal. Slušatelji so Možini, ki je nedavno dobil za film nagrado Prešernovega sklada, postavili več vprašanj. Možina je opisal, kako je film nastajal, in povedal, da je zelo čudno, da v Sloveniji za Opeko ni bilo veliko zanimanja v laičnih medijih. Po drugi strani pa so ga francoski,

italijanski in španski mediji veliko omenjali. Očitno zato, ker je bil duhovnik in misijonar, meni Možina. Opeka je postal to, kar je, kot najstarejši od osmih otrok, ki je moral od malega delati. Po drugi strani pa so ga starši vzgajali v krščanstvu in odprtosti za uboge, je povedal Možina. Opeke danes ne bi bilo, če se njegov oče kot domobranski ujetnik po čudežu ne bi rešil kot edini od 5000 umorjenih junija 1945 v okolici Hrastnika. "Vezi so se mu razvezale, ko je molil k Sveti Družini tik, preden so ga prignali do brezna. Zaobljubil se je, da bo postavil v čast Sv. Družini kapelico. To pa je na Madagaskarju potem izpolnil njegov sin Pedro", je povedal Možina. Tino Mamić

Čustva, ki niso posledica izvirnega greha Strasti

Ob besedi strast se navadno zdrzemo, ker se nam zdi, da drsimo po nevarnem robu in ne vemo, kje bomo pristali. In vendar s strastmi ni vse tako črno. Te nas spodbujajo, da navdušeno počnemo določene stvari in uresničujemo cilje. So kot bencin, ki se vžge in nas poganja nekam in v nekaj. Vendar to lahko poteka na dva načina, razdiralno, da počni in vse uniči, ali pa kot motor, ki deluje iz kompresije in kot sredstvo za prižiganje ognja. Če znamo strasti prav uravnati, nas vodijo do večjih uspehov in poživljajo življenje. Kako hladni bi bili naši odnosi

brez teh vzgibov? Strasti, ki se jim slepo prepustimo, pa nas uničujejo in zaslužujejo, na koncu nas pustijo prazne in razbite. Jezus se je veselil in spodbujal druge, znal se je zjokati in tudi zarahnel nad Petrom, apostoli, prekupčevalci v templju in farizeji. Njegov odnos do grešnikov, bolnikov in prijateljev pa ni bil hladen in brezčuten, vendar pa je vse življenje ohranil pravo razmerje med temi vzgibi. Tudi njegov učenec Pavel, ki je bil eksploziven in strasten človek, je te sile podredil življenju in oznanjevanju križane ljubezni. V Pismu Galačanom je zapisal, naj

tisti, ki pripadajo Kristusu, križajo svoje meso s strastmi in poželenjem vred (5,25). Pod vplivom tedaj prevladujoče grške filozofije so cerkveni očetje ločevali med krepostmi in strastmi, ki so imele podoben pomen kot greh. Janez Kasijan je trdil, da obstaja osem strasti, ki imajo različno poreklo ter delovanje. Prvih šest strasti, požrešnost, nečistost, lakomnost, jeza, zavist in potrtost, je med seboj povezanih, tako da pretiravanje v eni pelje k drugi. Od preobilne hrane se neizogibno vzbudi pohota, od pohote se rojeva lakomnost in pohlep po denarju in tako naprej po vrsti. Proti njim se je treba boriti po enakem vrstnem redu. Zadnji dve strasti, nečimrnost in napačnost, sta duhovni. Med seboj sodelujeta na enak način. Od pre-

velike nečimrnosti se rodi napačnost. Iz njega se hranijo vse oblike zla. Nekoga bolj mučijo ene

strasti, drugega bolj druge, pri vseh pa gre za sebičnost, ki na-

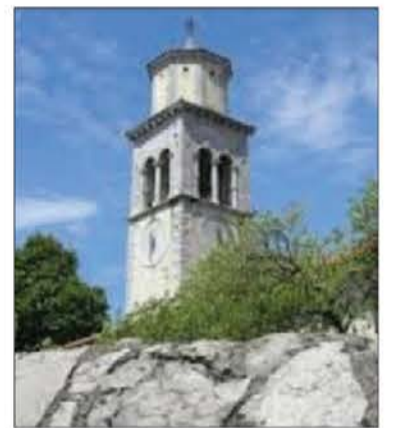
Razmišljanja v zgoniški župniji Kdo je cerkev

Postni čas je lahko čas preobrata, razmišljanja, ki lahko v vsakem od nas spodbudi spremembo. Cerkev nas v postnem času vabi, da se bolj zavemo Kristusovega odrešujočega dela. V tem smislu je postalo pastoralno pismo goriškega nadškofa Carla, z naslovom *Kdo je cerkev*, ki je izšlo pred kratkim, tema srečanja, ki smo ga priredili župniji Sv. Mihaela nadangela iz Zgonika v sodelovanju z župljani Sv. Pelagija iz Šempolaja. V torek, 11. marca, smo medse povabili dekan Karla Bolčino iz Štandreža. Pogovor o pastoralnem pismu smo uvodoma namenili razlagi odlomka o delovanju prve jeruzalemske skupnosti, ki v lomljenju kruha in molitvi predstavlja prvo obliko Cerkev. Bili so vsi eno, drug za drugega, kakor eno srce in ena duša, je zapisano v Apostolskih delih.

Ali je tudi danes tako? Vprašali smo se, ali smo tudi mi tisti živi kamen, ki je del žive Cerkev? Na to vprašanje smo župljani skupaj z dekanom in našim župnikom, g. Markužo, skušali odgovoriti in razumeti, kaj storiti in kako delati, da bi poživilo to našo krščansko skupnost. Nasvet je bil enostaven: bodite skupaj, vsi eno, skupaj prebirajte evangelij, bodite kot prvi apostoli. Če je treba, gradite na novo, očistite tisti prah, ki se je nabral! Za vzor si izberite papeža, ki se ne boji izbirati novih sredstev, da

lahko deluje v korist vse Cerkev, bodite zgled drugim ljudem; v prostor, v katerem živite in delujete, vnašajte veselje in optimizem.

In na vprašanje, kdo je Cerkev, smo si odgovorili: "Mi smo Cerkev, gradimo jo skupaj in postali bomo tisti živi kamen, ki bo živi kruh našega življenja. Naj bo ljubezen tista vez, ki združuje". Ob informacijah in razmišljanju je večer pustil v vseh prisotnih globoko prepričanje, da so vsebine, ki nam pomagajo razumeti globoko povezanost skupnosti prvih kristjanov, tista glavna nit, ki nas lahko tudi danes povezuje

in navdušuje. Prisotni so se zavzeli za poživitev naše župnijske skupnosti, ob zavesti, da je to mogoče, s tem da obnovimo medsebojne vezi in gradimo krščansko zavest.

dip

V nedeljo, 23. marca, na dan, ko smo pri bogoslužju slišali odlomek o Samarijanki, ki ji je Jezus rekel, naj mu da piti, je jutranjo mašo v duhovni sv. Ivana v Gorici obogatilo prelepo petje Glasbene skupine Mirenski Grad. V sestavi, ki deluje od leta 2005 in ga zadnja tri leta vodi Barbara Magajna, se zbirajo mladi iz Nove Gorice, Šempetra, Vrtojbe, Renč, Prvačine, Mirna, Orehovelj in drugih krajev. Člani skupine odlično pojejo in prav tako odlično igrajo na različne instrumente vsako prvo nedeljo v mesecu ob 16. uri pri mladinski maši v Marijinem svetišču na Mirenskem Gradu. Po maši v Gorici jih je župnijska skupnost povabila v dvorano bližnjega doma Franc Močnik, kjer so se zadržali zlasti z mlajšimi župljani. "S pesmijo skušamo prinašati med ljudi Boga in veselje", nam je dejala vodja skupine, ki je z ganljivo lepim petjem prinesla svežo vodo tudi v goriško slovensko duhovnijo.

stane zaradi napačno usmerjene ljubezni do sebe. Na Zahodu je Cerkev razumela

remo pravilno usmeriti z voljo in Božjo milostjo. Njeno učenje nam pomaga ohraniti celovit pogled na čustva in strasti. V njih je pozitiven značaj, da spodbujajo življenje in odločitve, vendar morajo biti v službi gradnje človeške osebnosti in odprte ljubezni. V tem smislu bi moralo duhovno življenje prinašati več navdušenja in pozornosti do bližnjih, več naklonjenega veselja in tolažbe ob bolečinah. Molitev, branje Svetega pisma, zakramenti in vse življenje Cerkev nas krepijo v navdušenem podarjanju in sprejemanju drugih. Navdušenje je delo ljubezni, ki nas je osvobodila, zato se tudi Knjiga razodetja končuje z navdušeno Nevosto, ki v Svetem Duhu kliče Ženinu, Kristusu: Pridi! (22,17)

Primož Krečič

Iz daljne Ugande se oglašja misijonar Danilo Lisjak

Duhovno in fizično delo med afriškimi ljudmi

Pozdravljeni prijatelji v zamejstvu, doma in čez lužo! Po duhovni obnovi skupaj s sobraty (14 nas je) v Kampali v sredo, 12. marca, sem ostal v skupnosti sester avguštink, ki je nedaleč od servisa mojega avtomobila. Vsako jutro mašujem za skupnost sester, za kar so zelo hvaležne. Mnogim nisem povedal o nesreči, ki sem jo imel na poti v glavno mesto 6. januarja, na dan Sv. treh kraljev, zgodaj zjutraj. Enostavno sem zaspal (utrujenost) in se akrobatsko rešil iz pločevine prav po posebnem Božjem varstvu. Sledilo je temeljito in zelo drago popravilo jeepe Toyota. Treba je bilo obnoviti in zamenjati pločevine in stekla, zamenjati smog prednje osovine in zamenjati vse ležaje in tudi hidravlični sistem krmiljenja. Jutri naredim še optično izmero in odhitim na sever, kjer imam v nedeljo, kot navadno, dve maši, in zidarji, ki ometavajo še ne pokrito cerkev, čakajo za plačilo na koncu tedna.

Po tej čudežno preživeti nesreči, se ne šalim več in skušam urediti tako, da bo v skladu z vestjo, saj je pot do Atede iz glavnega mesta Kampale 340 km dolga in na poti ti nihče ne more pomagati. Popravilo je trajalo 4 tedne. Potem so se pokazale še druge napake. Danes tu v glavnem mestu dežuje - prvi dež -, tudi v Guluju je deževalo za reklamo prejšnje noči, mi sporoča vodja zidarjev, in sem tako priklenjen v hiši in urejujem pošto, čakajoč na kakšen sončni žarek. Upam, da mi popravijo avto še danes. V ponedeljek začnem variti

železne nosilce za ostrešje na cerkvi. Če se popoldne malo zvedri, grem iskat les za ostrešje nove cerkve, pa grem še po nakup - upam, da ga dobim - regulatorja polnjenja baterij na našem "solarnem" sistemu. V našem podeželskem mestu se ne dobi kaj prida, pa še kakovost je vprašljiva.

Težko je razumeti dve nesreči v slabem letu - prvič sem bil nedolžen, drugič utrujen -, vendar se to lahko zgodi vsakemu vozniku. Če je avto star, se stroški dvigujejo in nevarnost tudi. Veselim se življenja in sem Bogu hvaležen za Njegov previdnostni načrt z mano. Zdi se, da sem še potreben tukaj. Veliko je namreč pomanjkanje sobratov v naših skupnostih.

Življenje ljudi v misijonu je zaznamovano z veliko revščino. Vidi se tudi po raztrganih uniformah naših otrok v sosednji osnovni šoli; pa tudi lačni so. Vse, kar je užitno, bodo dali v usta in pojedli. Je pa tudi res, da je bila suša izredno dolga. Ta je botrovala velikim požigom. Še najmanj mesec in pol bo treba počakati, da bo kaj ozelenelo na njivah in bodo kaj zaužili, zalog pa ni več. Starši dajo navadno en obrok na dan otrokom in potem jih pošljejo v naravo, da kaj staknejo za

pod zob; klestenje zelenih mangocev, ki so za lep oreh veliki, paberkovanje, kraja. V maju, takoj po Veliki noči, začnemo s krsti katehumenov (200 jih je) po podružnicah in bom sam za to delo, saj gre so-

brat na zdravniški pregled in dopust v Italijo. Upam, da bo delo pri gradnji cerkve že malo lažje, saj bo na vrsti notranja izdelava. Dve podružnici smo že obnovili, tretja je v gradnji. Ostajajo še štiri, ki so potrebne nove gradnje. Druge bodo za silo dobre. Solarni sistem po malo funkcionira in imamo vsaj to zadoščenje, da lahko zvečer v miru kaj preberemo. Električno omrežje je le dva

kilometra od nas in niti ne mislimo na priključek, saj bi 50 tisoč dolarjev ne bilo dovolj. Je pa generator kot urica in črpamo z njim vodo enkrat tedensko iz doline v cisterne, ki imajo zmogljivost 12m³. Istočasno tudi zlikamo kakšno krpo-obleko. Dve leti naporenega dela sta bili potrebni, da sedaj lahko dihamo bolj pastoralno in manj 'cementno'. Smo zares na začetkih evangelizacije, saj je 23-letna vojna veliko tega pokopala in začenjamo znova. Poudarek je na otrocih in njihovih starših. Katehumeni morajo vsaj 4 tedne prihajati v župnijo, da se skupno pripravljajo na prejem zakramentov. V šoli se nič ne naučijo, večkrat se katehisti bojijo poučevati zaradi neznanja. Z gradnjo, še posebej župnijske cerkve in kapel, se pa že čutijo večja pripadnost in veselje in neki zdrav ponos. Tudi institucija je potrebna. Identifikacija z župnijo. Šola je konec koncev tudi institucija, pa kaj bi brez nje? Za našimi zidovi je še vedno natrpanost življenja, saj se grmadijo v učilnicah!

No, kljub gradnji - sedaj se mi ni več treba voziti dvakrat na dan iz mesta - imam tudi nekaj časa za učenje domačega jezika, kar v minulih 3 letih ni bilo mogoče.

Lep pozdrav in zahvala vsem, ki nas kakorkoli spremljate in se tako pridružujete našim naporom k izboljšanju človeškega dostojanstva afriškega človeka. Pot ni lahka in bo še dolga. Učimo se potrpežljivosti in zaupanja.

Naj bo vse naše delo prežeto z vstajensko mislijo in upanjem. Vse se steka v ta edini vredni cilj življenja tu in v večnosti. Brez te vodilne miselne niti bi mnogo tega, kar se dogaja okrog nas v tem afriškem življenju, ne razumeli. Zato, veselo Veliko noč! Vstali Jezus hodi našo pot z nami tudi danes.

Danilo iz Ugande

Duhovna obnova v Vipavskem Križu

Že dve desetletji se sodelavci Karitas iz koprške škofije v postu in adventu srečamo na skupni duhovni obnovi v Kapucinskem samostanu v Vipavskem Križu. Ob povabilu na duhovno obnovo vedno znova zapišemo: "Če je skladišče hrane prazno, je gmotna pomoč nemogoča, prav tako je nemogoče ljudem

prinašati sporočilo 'Ljubeče skrbi Cerkev za ljudi v stiski', če nas pri delu ne vodi Božja ljubezen". Skozi razmišljanje ob iskanju smisla našega dela so nas doslej vodili različni duhovni voditelji. Vsak na njemu lasten način, vsem pa je bilo skupno, kako kot skupnost in posameznik celostno odgovarjati na sodobne stiske.

Tokratno duhovno obnovo je vodil mag. Ivan Likar, duhovnik in voditelj pastoralne službe v Koprski škofiji, ki je z novim pristopom prinesel nov veter v naše razmišljanje o mestu laikov v Cerkvi. Vsak med nami se mora zavedati, da je le del Božjega načrta in je temeljna poklicanost vsakega, da hodi za Bogom. Zato je v naši miselnosti potrebno zavedanje, da je na prvem mestu Bog, nato božje ljudstvo z različnimi poklici, ki jih premoremo krščanski laiki skupaj s cerkvenimi predstojniki. Pri našem karitativnem delu mora prevladovati spoznanje, da je konkretna pomoč lahko tudi seme, ki ljudi vzpodbudi, da začutijo Boga. Odprtost za vse brate in sestre prinaša svobodo in ljubezen, saj smo vsi najprej ljudje in šele potem kristjani.

Jožica Ličen

Dokumentarni film - 2014

Slovenski Korotan in njihovi duhovniki - poslednji čedermaci

Režiserka ga. Vanda Brvar je posnela film z gornjim naslovom. Predvajan je bil na TV Exodus, in to kar trikrat. Najprej ji je treba čestitati, ne samo zato, ker je "ugriznila" v zelo kislo jabolko, ampak tudi zato, ker se je izredno potrudila in skozi zgodovino Koroške realistično končala s sedanjo koroško stvarnostjo.

Film prikazuje kulturni, gospodarski in politični položaj Slovencev, ki živijo na avstrijskem Koroškem. Začne se z brižinskimi spomeniki, preko ustoličenja koroških knezov, ta je bil v slovenskem jeziku, in nadaljuje z dogodki današnjega časa. Pri tem sta sodelovala dva zgodovinarja, dr. Aleš Mavrar in dr. Matjaž Klemenčič. Najprej sta se dotaknila Oglejskega patriarhata kot duhovnega središča za južne Slovence, pa tudi usodnega plebiscita l. 1920, ko so Koroško priključili Avstriji. Koroške brez zborovske pesmi ni, saj jo prepevajo po cerkvah kot tudi po vaseh, v katerih slovenska društva tudi s petjem ohranjajo narodno zavest. Govor je bil tudi o slovenski celovški založbi, to je Mohorjeva, ena od treh Mohorjevih družb, ki so se danes ohranile. Spoznali smo, kako mohorjevke prebirajo danes, in tudi, kako so jih prebirali nekoč.

Predstavljen je bil tudi osrednji kulturno-prosvetni center Sodalitas v Tinjah in celovški dom Sv. Cirila in Metoda. Dr. Valentin Inzko je kot predsednik koroških Slovencev in predsednik Celovške Mohorjeve družbe bil v filmu osrednji komentator sedanjih tamkajšnjih razmer. Petnajst koroških duhovnikov je spregovorilo o dvojezičnem bogoslužju, ki poteka na južnem delu Koroške. Ob tem smo spoznali žalostno ugotovitev, da vse manj ljudi, še zlasti mlajših, razume knjižno slovenščino, bere slovenske knjige in da je marsikje slovenščina prisotna samo še pri bogoslužju. Ob tem se zastavlja resno vprašanje: "Ali bodo zaradi pomanjkanja slovenskih duhovnikov sedanje slovenske župnije postale nemške, če tam ne bo slovenskega duhovnika"? Žal, zdi se, da bo tako in da se bo še tista mala peščica Slovencev utopila v nemškem okolju, ki je na Koroškem vse močnejše. Lepa Koroška, ki nam je nekašna zgodovinska srčika slovenske narodnosti, tako doživlja tudi svojo Kalvarijo, kot jo doživlja slovenstvo povsod tam, kjer se slovenščina pri bogoslužju izriva iz naših cerkev.

Ambrož Kodolja

TRST Prvo od štirih adventnih srečanj Katedre sv. Justa

Kardinal Angelo Comastri o papežu Janezu XXIII.

Tržaška Cerkev proslavlja leto kanonizacije, t. j. razglasitve za svetnika papežev Janeza XXIII. in Janeza Pavla II. z bogatim programom letošnje Katedre sv. Justa, ki bo skozi mesec postnega časa popeljala Tržačane ob temi *Splendor sanctitatis*. Z njo se tržaški nadškof Giampaolo Crepaldi naslanja na klic svetosti, ki vodi življenje vernikov od rojstva (oz. svetega krsta) dalje. Letošnja Katedra je zanimiva priložnost za duhovnike, krščanske delavce, vernike župnij in za organizacije laikov tržaške škofije.

V sredo, 12. marca, zvečer je stolnica, polna vernikov, pozdravila prisotnost kardinala Angela Comastrija, nadduhovnika papeške bazilike sv. Petra v Vatikanu in papeževga vikarja za Vatikan, ki je predstavil sveto življenje papeža Janeza XXIII. Globino preprostega človeka je vodila moč dobrote. Glasbeni pozdrav gostujočega zbora Cappella Civica sta izvedli solistki Tamara Stanese in Fabiana Polli ob orgelski spremljavi Roberta Brisotta z izvedbo

štirih kompozicij za postni čas tržaškega skladatelja in dirigenta "Cappelle" Marca Sofianopula. Nadškof Crepaldi je srečanja Katedre označil kot priložnost osebne meditacije, nekakšnega vračanja vase, toda ne za povečevanje sebe, temveč za

ji. Kardinal Comastri je očarljivo predstavil lik "dobrega papeža". Leta 1881 rojeni in 1963 preminuli Angelo Giuseppe Roncalli je zaznamoval zgodovino Cerkev, kljub temu da so ga po oklicu za papeža leta 1958 pri

srečanje z Bogom in kot odgovor na klic svetosti, ki življenje vsakega kristjana polni z dobroto. Svetost torej ni talent ali stvar karizme, temveč klic, ki mu lahko odgovarjamo z majhnimi, a pomembnimi dejan-

77 letih označili za papeža tranzicije. Pravilo *obedientia et pax* je Janez pogumno nadgradil z organizacijo drugega vatičanskega koncila, s skrbjo za osebno gradnjo dobrote in sreče, povezovanjem krščanske-

ga sveta (predvsem na relaciji Zahod-Vzhod) in z odpiranjem katolištva nevernemu svetu. V štirih letih in pol papeževanja je kot "scomodo optimist" z revolucionarnimi dejanji pokazal, kolikšna je moč dobrote. Bil je globoko veren človek, ki je pokončno sprejel veliko bolečih skal, a kamenja ni nikdar metal nazaj. Svojo konkretnost je pokazal z aktivno držo verskega voditelja v civilni družbi. 11. oktobra 1962 je odprl drugi vatičanski vesoljni cerkveni zbor, s katerim je želel končati poslanstvo prvega koncila izpred stotih let in Cerkev prenoviti tako, da bi zmogla spregovoriti sodobnemu človeku. Uspešno je posegel v sporu Kennedy-Kruščov v ostrih letih hladne vojne, 9. novembra 1958 kot prvi uvedel tradicionalno nedeljsko molitev papeža z verniki na Trgu sv. Petra, *Angelus*, in sodeloval z velikimi osebnostmi svojega časa. Kljub velikim dejanjem pa je vedno ostal skromen in preprost človek, čigar dejavnost je koreninila v osnovnem življenjskem nauku družine. Pustiti sinovom lepe spomine pomeni zapustiti dediščino vzgoje, ki se bo pri naslednjih generacijah kot svetilka prižgala in osvetljevala pot novih rodov. Papež Janez XXIII. je dokazal, da lahko majhen človek naredi velika dela.

Jernej Šček

10. obletnica: 28.3.2004 - 28.3.2014

V spomin na Alfreda Iermana

Dragi tata! Deseto leto že mineva, odkar si za vedno zatisnil oči pred mano in mamó v najinem naročju, to ravno pri 5. postaji križevga pota na Sv. Gori, kjer še danes stoji križec z vsajenimi rožicami in večnimi lučkami, ki gorijo noč in dan v tvoj blagi spomin. Še danes se vsi vprašujemo, posebno jaz in mama, le zakaj, tata, te je Svetogorska Mati Božja poklicala k sebi pred velikonočnimi prazniki, a ni odgovora od nikoder, taka je bila pač usoda, s katero se žal še danes moramo vsi sprijazniti. Malokrat si hodil v cerkev, a bil si vseeno zelo pobožen človek, bil si vedno čil, veselega in korajžnega značaja, če ti je bilo dano, si skušal ustreči čisto vsem, tako si tudi takrat ravno na tihonedeljo z vso svojo dobro voljo naju peljal na romarsko božjo pot, kamor si tudi ti želel iti, a ljubi Bog in ljubljeni sv. Devica Marija sta želela drugače, tako da ni-

si nikoli prispel k njima, ker si prej padel mrtev na tla, in ostali sva sami kot okameneli. Zdelo se nama je neverjetno, zdi se neskončno dolgo, odkar se je to zgodilo, a nama se tudi zdi, da sva te videla še včeraj. Tako je pač človeško življenje; težko je, a moramo živeti naprej. Lahko bi bil dal, predvsem pa živel naprej v svoji ljubljeni družini še mnogo prelepih let, a Božja volja je bila pač taka. Svetniki Božji, angelj Gospodovi, spremljajte ga v onstranstvo, kjer ni gorja in ne solza. Počivaj v božjem miru. Adijo, tata, spominjali se te bomo prav vedno zaradi vsega dobrega, kar si storil za vse nas. Vedno tvoja ljubeča žena Lojzka, ljubljeni hčerka Marina in vsi tvoji in ženi sorodniki. Sv. maša v tvoj spomin bo v petek, 28. marca, ob 19. uri v ločniški cerkvi. Hvala vsem, ki se je boste udeležili.

Ločnik, 28.3.2014

Sodelavke Raziskovalne postaje ZRC SAZU Nova Gorica "na kavi s knjigo"

Dragocena postojanka

Neobičajno in posebno zanimivo je bilo v četrtek, 20. marca, srečanje "na kavi s knjigo", na katerem so sodelavke Raziskovalne postaje ZRC SAZU Nova Gorica spregovorile o razstavi in brošuri *Marijine božjepotne cerkve med Alpami in Krasom*, predstavile pa so tudi Izvestje.

Zbrane na dogodku, ki so ga organizirale Katoliška knjigarna, likovna galerija Ars in Raziskovalna postaja ZRC SAZU, je v prostorih galerije v prvem nadstropju stavbe na Travniku št. 25 najprej pozdravil Jurij Paljk. Avtorica knjiznice o božjepotnih cerkvah Jasna Fakin Bajec je povedala, da je razstava nastala v okviru projekta *THETRIS-Razvoj mednarodne tematske poti s sodelovanjem lokalne skupnosti*. Namen natečaja je bil spodbuditi zanimanje mladih za ohranjanje krajevne kulturne dediščine in tradicije ter jih skozi fotografijo vključiti v aktivno udeležbo pri oblikovanju novih cerkvenih poti. Tečaj je bil namreč namenjen mladim fotografom, ki so poslali štirinajst Marijinih cerkev, vključenih v regionalno cerkveno pot od Alp do Krasa. Na podlagi gradiva je komisija izbrala tri najboljše. V projektu je vključenih enajst partnerjev iz Srednje Evrope. Vodja projekta

Petra Kolenc, Danila Zuljan Kumar, Špela Ledinek Lozej, Neva Makuc in Jasna Fakin Bajec

Špela Ledinek Lozej je obrazložila, da poleg Raziskovalne postaje ZRC SAZU Nova Gorica sodeluje še deset partnerjev, in sicer iz Avstrije, Nemčije, Poljske, Slovaške, Češke, Madžarske, trije iz Italije in še eden iz Slovenije. Poleg razstave in brošure so postavili še pet napisnih tabel. Meseca maja bodo gostili celotno partnerstvo, kajti zaradi usposobljenosti na področju valorizacije kulturne dediščine bodo imeli izobraževanje o tem, kako zagotoviti prenosljivost in trajnost projektnih rezultatov.

Po odprtju razstave je nato v prostorih Katoliške knjigarne v pritličju sledilo pravo srečanje ob piškotih in kavi, ki jo je ponudilo tržaško podjetje PrimoAroma. Paljk se je za navzočnost zahvalil "prijatelju in svetovalcu" Branku Marušiču in pa Ingi Brezigar, ki je predstavljala Goriški muzej. "Pomembno je namreč, da se Slovenci, ki živimo v Italiji, ne čutimo same". Na kratko so nato

svoje delovanje in zanimanja prikazale sodelavke Raziskovalne postaje: asistentki z doktoratom Jasna Fakin Bajec in Špela Ledinek Lozej, znanstveni sodelavki Neva Makuc in Danila Zuljan Kumar, ki je tudi vodja Raziskovalne postaje, ter bibliotekarka Petra Kolenc. Dr. Branko Marušič je kot znanstveni svetnik v pokoju povedal, da je že pred skoraj 50 leti bil govor o tem, da obmejni prostor potrebuje posebno raziskovalno institucijo. Zamisel je ves čas tla. Leta 1987 se je po zaslugi dr. Staneta Grande v Novi Gorici postavil zametek zgodovinskega inštituta. Sčasoma je ZRC SAZU sprejel nalogo, da se zgodovinski inštitut preoblikuje v raziskovalno postajo, pri kateri deluje več inštitutov akademije. Raziskovalna ustanova je začela delovati formalnopravno pred 10 leti, že nakazuje določene rezultate. "Zastavljeno delo moramo nadaljevati, pa čeprav je problemov ničkoliko... Škoda bi bila,

ko bi se zaradi pomanjkanja sredstev naše delo zožilo ali ukinilo". Sodelavke so spregovorile tudi o Izvestju, nekakem letnem poročilu o izvedenem delu. Tudi v deseti izdaji Izvestja "se vedno znova skušamo vračati na področje našega raziskovalnega dela, kljub temu da nas spremljajo evropski projekti, s katerimi se financiramo", je dejala Danila Zuljan Kumar. Izvestje tako vsebuje "članke, ki so nam najbližje v raziskovalnem smislu". Na živahnem srečanju so se gostje

dotaknili več različnih tem, s katerimi se pač ukvarjajo. Zanimivo je bilo slišati njihova izvajanja o slovenski zahodni narodnostni meji, zlasti o Benečiji in Reziji, "ki sta v Ljubljani eksotika" in se na neki način prebujata; o turizmu in gostinstvu na Trnovsko-Banjski planoti, o tolimskih planinah, o jeziku in identiteti v evropskem prostoru, o pokojnem direktorju Goriškega muzeja Andreju Malničju, izjemnem etnologu in prodornem Goricanu, pa še o materialni in živi dediščini. O sadjarskem in vinar-skem društvu za kanalski okraj med 19. in 20. stoletjem je spregovoril Robert Devetak, diplomski študent zgodovine v Ljubljani, o solkanski latinskih piscih iz 17. in 18. stol. pa dr. Marušič. Na koncu je Jasna Fakin Bajec izpostavila še duhovno in socialno plat kulturne dediščine ter pomen romarstva na Slovenskem. / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Goriški upokojenci

Mednarodni dan žena v Istri

Mednarodni dan žena je vsako leto ena najuspešnejših priložnosti za družabno srečanje, povezano z izletom v zanimiv kraj. Društvo goriških upokojencev se je letos odločilo, da priredi 8. marca enodneveni izlet v hrvaško Istro, ki je znana po mnogih kulturnih spomenikih in je obenem zelo zanimiv ter turistično najbolj razvit del Hrvaške. Pomembna središča se kar vrstijo predvsem ob Jadranu. Dva avtobusa izletnikov sta pripotovala najprej v značilen kraj Grožnjan, ki slovi kot mesto umetnikov, glasbenih dejavnosti in slikarskih galerij. Na vsej poti je izletnike seznanjala s krajevnimi posebnostmi odlična spremljevalka agencije Avrijo. V času beneške zasedbe je bilo v Grožnjanu zgrajeno obzidje s stolpi in vrati. Po kratkem ogledu mesteca so se potniki peljali preko reke Mirne in nato izvedli marsikaj o istrskih vaseh. Končno so dospeli do glavnega cilja potovanja, v Rovinj, znan kot "modri biser Jadrana", kot "jaslice na morju", kot "male Benetke". Mesto je kulturno in industrijsko središče ter obenem eno najbolj znanih in najprivlačnejših krajev ne samo v Istri, ampak na celi obali Jadrana. Turista kar vabijo mestne uličice, trgi, prelepe palače itd. Tudi rovinjskemu področju so vladali Benečani od konca 13. do konca 18. stoletja in pustili za sabo mnogo kulturno-zgodovinskih sledov. V mestnem središču se lepo vidi zanimiva baročna cerkev sv. Evfemije, na vrhu njenega zvonika se dviga skoraj 4 metre visok bakreni kip svetnice. Povsod je izletnike zadovoljila bogata in zelo zanimiva razlaga vodičke. Prav tako sta jih zadovoljila odlično istrsko kosilo in veselo druženje ob glasbi. Izlet v Istro jim bo prav gotovo ostal v trajnem spominu, saj jih je navdušil in kulturno obogatil.

KULTURNI DOM Komigo baby

Povodni možje in njihovo skrivnostno domovanje

Kljub sončnemu, že prav pomladnemu nedeljskemu popoldnevu, 16. marca 2014, ki je vabil na sprehod v naravo, se je v Kulturnem domu v Gorici, tokrat v mali dvorani, zbralo veliko otrok s starši, da bi se udeležili druge predstave iz otroške ponudbe *Komigo baby*. Pod podnaslovom *Mama, očka... gremo v gledališče!* ga v letošnji sezoni prvič, poskusno, prireja Kulturni dom Gorica v sodelovanju z zadrugo Maja iz Gorice, ZSKD, Dijaškim domom S. Gregorčič, Glasbeno matico, ŠZ Dom Gorica

in pod pokroviteljstvom SKGZ, Fundacije Goriške hranilnice, Ura-da RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter goriške občine in pokrajine. Male gledalce je v skrivnostni povodni svet duhovito popeljal igralec, pesnik in dramatik Andrej Rozman Roza s predstavo *Od povodnih mož*, ki je nastala ob mednarodnem letu voda. Skozi vse dramsko izvajanje je Rozman ohranil tesen stik z otroki, ki ga je navezal z njimi že v začetku, ko jih je, obut v visoke ribiške škornje, povprašal, ali poznajo pravljica podvodna bitja, in jim povedal, da

povodnega moža spoznamo po tem, ker ima zmeraj mrzle roke in orokavičene, da bi skrli plavalno kožico! Gledališko pevsko pripoved je Rozman začel s slavnim povodnim možem in izbirčno Urško, seveda prosto po Prešernu. Deklica ni hotela plesati z nikomer, takoj pa se je zagledala v slokega mladeniča, ki je na plesišče prišel z motorjem in jo na njem tudi odpeljal... Privlačno in razgibano je Rozman nato spregovoril o tem, kako je nekega dne prišel v njegovo hišo povodni mož, in sicer po vodni pipi! Pri iskanju čiste vode je namreč zašel v vodovodne cevi, saj smo ljudje potoke, reke, jezera onesnažili z vsemi mogočimi odpad-

ki. Nazadnje pa je še prav poetično v Rozmanovi živahni pripovedi zaživela še tretja zgodba, in sicer o tem, kako je mladi povodni mož Ambrož po nasvetu očeta iskal

ženo, da bi v Bohinjskem jezeru ne izumrl njihov rod. "Zemeljske" deklice so se ga zelo bale zaradi

njegove čudne zunanosti, ljubezen pa je našel, ko je po naključju srečal čudovito rusalko, ki je bila doma v presihajočem Cerknjskem jezeru. Do ušes sta se zatreskala in odplavala v Bohinjsko jezero ter tam imela kopicico otrok, ki nagajajo ribičem, s tem da jim odvzemajo trmke. Pravljica je čarobno zaživela z grafskopsko animacijo prosojnih, ploskih lutk, plavajočih v vodi. Le-te je animirala, skrita za kulisami, Barbara Bulatovič, od l. 1994 samostojna lutkarica, ki je diplomirala na francoski lutkovni šoli ESNAM in študirala v Pragi na AMU. Sodeluje z različnimi gledališči, tudi z Lutkovnim gledališčem Maribor, Lutkovnim gledališčem Ljubljana, Mini tea-

trrom in Rozinteatrom. Na nedeljskem popoldnevu je animirala tudi ročno lutko, simpatično klepetavo žabo, ki je zelo zabavala malčke. Ti so ob pravljicnih vsebinah izvedli marsikaj poučnega o dragocenosti vode - viru življenja -, ki jo je treba skrbno ohranjati. Pred predstavo so pevci OPZ KD Sovodnje pod vodstvom Jane Drašič in ob spremljavi orff instrumentov ljubko zapeli tri ljudske pesmi. Ob izhodu iz dvorane so otroci prejeli pobarvanko *Pravljica o Zelenem, Rumenum in Bellem zajčku*, ki jo je spisal Janez Bitenc, ilustrirala pa učiteljica Aleksandra Maraž iz Števerjana. Izdal jo je Kulturni dom Gorica l. 2001 ob 20-letnici delovanja in ob 1000-letnici prve omembe Gorice.

Juč

Občinske volitve 2014

Skupna občanska lista za prenovo v Doberdobo

Dogajanje v pripravi na upravne volitve, ki bodo 25. maja tudi v treh slovenskih občinah na Goriškem, je vse bolj zanimivo, saj se postopoma izrisuje stanje, ki bo osnova za volilno kampanjo. Kot je bilo že napovedano, sta Franka Padovan (SSK) v Števerjanu in Alenka Florenin (Občinska enotnost) v Sovodnjah ob Soči ponovno kandidatki za županski mesti. Na podlagi učinkovitosti občinskih uprav bodo volivci v Sovodnjah in Števerjanu odločali, ali jima bodo spet zaupali vodenje občine.

Sredi prejšnjega tedna je postal znan tudi županski kandidat Občinske enotnosti v Števerjanu, to bo bančni uslužbenec Joško Terpin. Na Sovodnjemskem pa pogovori še potekajo. Pomembno novost beležimo v Doberdobo, kjer dosedanji župan Paolo Vizintin ne more več kandidirati, zato bo volilna tekma med novimi kandidati, kolikor jih sploh bo. Občinska enotnost je že izbrala za svojega županskega kandidata dosedanjenega podžupana Fabia Vizintina. Drugačeno pot je izbrala krajevna sekcija Slovenske skupnosti, ki je

sprejela v vednost ponovno zavrnitev predloga o skupnem upravljanju s strani Demokratske stranke. Skupaj s širšim spektrom političnih in civilnih subjektov, ki delujejo na področju kraške občine, je sklenila sestaviti občansko listo, poimenovano Lista za Doberdob s široko politično sestavo. V tiskovnem sporočilu so navedli, "da si občani v Doberdobo, Jam-

ljah, Poljanah in v Dolu želijo kvaliteto v upravljanju, alternativo dosedanji politični upravi in preseganje ideoloških predsodkov. Ravno ideološka razdeljenost je med glavnimi vzroki za dosedanje slabo upravljanje občine Doberdob in njene kraškega teritorija". Prav s ciljem presežati stare ideološke delitve in najti politično sintezo za učinkovito upravljanje so že stekle priprave volilnega programa in zbiranje kandidatov, kar bo v kratkem predstavljeno tudi javnosti. Odločitev za občansko listo na Doberdobskem kaže na jasno voljo po politični in upravni prenovi znotraj naše narodne skupnosti, ki je toliko bolj verodostojna, saj bo Lista za Doberdob nastopala brez strankarskih simbolov.

IK

Primorska poje 2014 / Štandreška cerkev in KCLB

Splet nabožnih in posvetnih pesmi

Letošnja revija Primorska poje, ki je 45. po vrsti in je posvečena 100-letnici rojstva skladatelja Rada Simonitija, 110-letnici rojstva skladatelja Stanka Maliča in 110-letnici rojstva pesnika Srečka Kosovega, je v polnem razmahu, saj se je začela s koncertom v Braniku na zadnji dan februarja. Na Goriškem sta bila letos samo dva koncerta, v prejšnjih letih so se pevci srečali na štirih koncertih. Oba koncerta sta potekala v organizaciji Zveze slovenske katoliške prosvete in sta bila v štandreški cerkvi in v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

V cerkvi sv. Andreja v Štandrežu je bil koncert sakralne glasbe v petek, 21. marca, v soorganizaciji Prosvetnega društva Štandrež, v Gorici pa v Kulturnem centru Lojze Bratuž, 23. marca, v soorganizaciji MePZ Lojze Bratuž. Za predstavitev zborov in za napovedovanje izvajanih del v štandreški cerkvi je lepo poskrbel Matej Klanjšček, ki se je tudi zahvalil v imenu organizatorjev vsem nastopajočim zborom, njihovim zborovodjem in štandreški župniji, ki je tudi letos dala na razpolago prostorno, lepo in akustično cerkev. Uvodni nagovor so sopredsednici zaupali ravnateljici Slovenskega centra za glasbeno

vezgojo Emil Komel Alessandri Schettino, ki je poudarila, da je Primorska ob bogati pevski tradiciji rodila veliko skladateljev in obogatila slovensko glasbeno literaturo ter ohranila bogato ljudsko izročilo. Glasbena govorica

Foto DP

ki se je sicer zavlekel čez dve uri. Nastopili so: MePZ Brnistra iz sv. Antona (zborovodja Sonja Mezgec), MePZ Mačkolje (Matej Lazar), MePZ Zvon iz Ilirske Bistrice (Damjana Kinkela), ŽeVS Vinika iz Brd (Franka Žgavec), MeCPZ Sv. Jernej z Opčin (Janko Ban), ki se je predstavil s štirimi skladbami Stanka Maliča, ŽeVS Barkolje (Aleksandra Pertot) in Komorni zbor Ipavska iz Vipave, ki je s sijajnim nastopom lepo sklenil bogat štandreški koncert. Razveseljivo je dejstvo, da so v zborih prevla-

dovali mladi pevci in pevke. V Kulturnem centru Lojze Bratuž je koncert sproščeno začela moška vokalna skupina Kantadore iz Brezovice z ljudskimi istrskimi napetimi. Ljudske tematike so zaznamovale tudi nastop MePZ

Rečan iz Lies v Benečiji, ki ga vodi mlada Stefania Rucl. Za Benečani so oder Kulturnega centra zasedle pevke in pevci iz Senožeč pod vodstvom Ade Škamperle. Katja Bajec Felc pa je vodila pevke zbora Ivan Rijavec iz Črnega Vrha nad Idrijo. Dalmatinske in istrske ljudske pesmi je izvajal tudi mešani zbor Haliaetum iz Izole pod taktirko Giuliana Goruppija. Zborovodja Goran Ruzzier se je predstavil z moškim zborom Vasilij Mirk s Proseka in Kontovela. Koncert je z ljudskimi pesmimi dovršeno končal MePZ Francišek B. Sedej iz Števerjana, ki je z dodatno pesmijo v moški zasedbi voščil lahko noč sopevkam in vsem nam v dvorani. Zbor je vodila Aleksandra Pertot. Program sta lepo povezovali Martina Valentinčič in Sanja Vogrič. Prisotne je nagovorila Katja Dorni in se zahvalila nastopajočim zborom in njihovim pevodjem za sodelovanje na goriškem delu revije Primorska poje. Zaželela je tudi, da bi revija še uspešno nadaljevala svoje poslanstvo, saj je slovenska pesem bistvenega pomena za ohranitev naše narodne skupnosti in slovenske zavesti.

DP

dovali mladi pevci in pevke. V Kulturnem centru Lojze Bratuž je koncert sproščeno začela moška vokalna skupina Kantadore iz Brezovice z ljudskimi istrskimi napetimi. Ljudske tematike so zaznamovale tudi nastop MePZ

K Bogu je odšla mlada mamica Občuteno slovo v štandreški cerkvi

Minulo soboto je bil v cerkvi sv. Andreja apostola v Štandrežu pogreb prerano umrle Sonje Makuc, ki se je bomo radi spominjali tudi zato, ker je pred veliko leti, preden je začela delati na banki, pomagala na Placuti pri distribuciji Katoliškega glasa. Posebno pa se je bomo spominjali zaradi vedrega, odprtega značaja in njene dobrote. Samo 40-letna Sonja Makuc je po dolgem trpljenju preminila v četrtek, 20. marca, v goriški bolnišnici in zapustila moža Damjana Lutmana ter dva majhna otroka, Erika in Saro, sestro Suzi in brata Diega. Sonja je bila polna življenja do zadnjega, tudi zato ne preseneča dejstvo, da se je na njenem pogrebu zbralo ogromno število prijateljev, sodelavcev in domačinov. Sonja Makuc je v Gorici opravila slovenske šole, športno se je udeleževala pri Olympii, bila je skavtinja, zaposlena pa je bila najprej pri Kmečki banki in nato po krajšem premoru znova pri Čedajski banki, kjer je delala vse do prerane smrti. Pogrebno mašo je vodil štandreški župnik g. Karel Bolčina, somaševali pa so msgr. Renato Podbersič, g. Marijan Markežič in p. Mirko Pelicon, ki je Sonjo in Damijana tudi poročil pred 12 leti. Med žalno mašo so peli pevci domačega cerkvenega zbora, pevci zbora Lojze Bratuž in več pevki in pevcev iz drugih pevskih sestavov, kar je dalo občutenemu bogoslužju še dodatno ton. Na pokopališču pa se je od Sonje poslovil moški zbor Sraka. P. Mirko Pelicon je imel med pogrebno mašo nagovor in se je spomnil časov, ko sta se

Sonja in Damijan pripravljala na cerkveno poroko, kot se je tudi zaustavil pri hudem trpljenju v času Sonjine neozdravljive bolezni. P. Mirko je dejal, da je Son-

ja sprejela svojo bolezen in z optimizmom vseeno gledala na življenje ter se borila do konca. Prav zato je p. Mirko zbrane nagovoril, naj molimo za pokojno Sonjo, ki je odšla v večnost izjemno versko pripravljena, saj je bila tik pred odhodom deležna svetega zakramenta bolniškega maziljenja. G. Karel Bolčina se je od pokojne Sonje s toplimi besedami poslovil pri njeni krsti v cerkvi, kjer je nagovoril predsem otroka, Erika in Saro, ter njune solske vrstnike, ki so bili vsi pri pogrebni maši. Z lepo primerjavo med otroško posteljico in odejo je pokojno Sonjo priporočil v molitev, njenima otrokoma pa toplo orisal, da njuna mama odhaja k večnemu počitku. Možu Damijanu, sinu Eriku, hčerki Sari, sestri Suzi ter bratu Diegu in ostalim sorodnikom izražamo iskreno sožalje, pokojno Sonjo pa priporočamo v molitev!

Sovodnje ob Soči / Občinska knjižnica Predstavitev knjige Domače slaščice

Občinski knjižnici v Sovodnjah so se spet začela torkova srečanja z avtorji. Medtem ko so srečanja ob koncu leta bila namenjena ljudskemu petju in goriški igralki Nori Gregor, so bile tokrat na vrsti slaščice. Svoje kulinarne sposobnosti so predstavile Mirjam Simčič, Mara Mužina in Gabriella Cottali, ki so na prisrčen način povedale nekaj skrivnosti prave peke. Bodisi gospa Mara kot gospa Gabriella sta poklicni kuharici, ki sta kar nekaj svojih receptov razkrili v knjigi *Domače slaščice*

štrukljev (po receptih pokojne Zmage Cotič) s sovodnjaškimi pečenimi štruklji, pravi užitek pa je vsekakor bilo pokusiti orehov kolač, ki ga je pripravila gospa Mara. Pa tudi smetanovi polmeseči, ki jih je za torkov večer spekla Mirjam Simčič, so šli v slast vsem udeleženkam. Torkov večer je torej navdse uspel. Naslednje srečanje z avtorji bo v Sovodnjah v torek, 25. marca, in sicer v sodelovanju z založbo Mladika. Predstavili bodo knjigo *Auschwitz je tudi tvoj*, ki je v slovenskem prevodu Magde Jevnikar izšla pri založbi Mladika v Trstu februarja letos. Gre za delo tržaške deportiranke Marte Ascoli, ki sta jo 29. marca 1944 dva esesovca odvedla najprej v tržaško Rižarno, nato pa v

nemška taborišča Auschwitz, Birkenau in Bergen-Belsen, kjer je tudi dočkala osvoboditev 15. aprila 1945. Spremnno besedo v knjigo je napisal Boris Pahor. Srečanja se bosta ob prevajalki Magdi Jevnikar udeležila tudi tržaška predsednica vsedravnega združenja deportirancev ANED, zgodovinarica Dunja Nanut, in avtorčin sin Davide Puzzolo.

Viljena

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž, v sklopu koncertne sezone 2013-2014, Združenje cerkvenih pevskih zborov in Associazione amici di Israele vabijo na koncert z naslovom TEHILIM. To je koncert judovske glasbe inspiriran s Haggado, ki ga bo izvajala pevka skupina Carmina Slovenica - Maribor (dirigenta, Karmina Šilec) v goriški sinagogi, v ulici Ascoli 19, v četrtek, 27. marca 2014, ob 20.30.

SKRD Jadro iz Ronk v sklopu projekta spoznavanje voda Slovenije in v sodelovanju s CTS prireja enodnevni izlet (s kosilom) v grad Turjak, na Rašico, v Tabor Cerovo, Stično in Šmarje Sap, v nedeljo, 30. marca. Za informacije in prijave lahko pokličete na tel. 0481-82273 (Roberta/Sara).

Občina Števerjan v sodelovanju s Civilno zaščito, lovskima druženima iz Števerjana in z Jazbin, društvoma F. B. Sedej in Briški grič ter osnovno šolo A. Gradnik organizira EKOLOŠKI DAN v soboto, 5. aprila 2014. Udeleženci se bodo zbrali ob 9. uri pred občinsko hišo. Vabljeni!

Slovensko planinsko društvo v Gorici vabi na večdnevni izlet v Pireneje, predvidoma od 18. do 25. junija, v sodelovanju in organizaciji turistične agencije Alpetour. Program obsega planinski in turistični del. Rok za prijave: 31. marec. Informacije: Vlado tel. 0481/882079 v opoldanskem ali večernem času; e-posta vlado.klemse@virgilio.it.

PD Štandrež vabi na društveni izlet v Barcelono od 22. do 27. aprila. Na programu so: Aix En Provence, Carcassone, Perpignan, Llore de Mer, Barcelona, Montserrat, Figueres, Beziers, Marseille. Informacije na tel. 0481 20678 (Božo) ali 347 9748704 (Vanja).

Romanje v Medjugorje od 2. do 5. maja letos. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline s postankom na Kozini za tržaške romarje. Vpis pri g. Darku za Gorico (tel. št. 3703201305), za tržaško pri g. Jožetu Markuži (tel. št. 040 229166), za Novo Gorico 00386 5 3022503. Potovanje z udobnim avtobusom. Slovenski in italijanski državljanji potujejo z veljavno osebno izkaznico.

Potovanje z Novim glasom v Maroko bo od 21. do 28. maja 2014; odhod z letališča v Ronkah. Za vpisovanje in informacije: uprava Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, tel. 040 365473, g. Jože Markuža tel. 040 229166. Kdor želi prejeti program po elektronski pošti, naj sporoči na naslov: mohorjeva@gmail.com ali uprava@noviglas.eu

PD Rupa-Peč vabi na tradicionalni letni izlet, tokrat v Jordanijo, ki bo potekal od 19. do 26. avgusta 2014. Informacije na tel. 0481 882285 (Ivo Kovic).

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Zanesljiva in diskretna gospa pomaga pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Isčem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386

31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. št. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjstva dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. št. 0038641885539.

Darovi

Za Novi glas: N. N. Gorica, 550 evrov. **Za Društvo slovenskih upokojencev** za Goriško darujejo sinova Ugo in Rudi ter hči Vera v počastitev spomina na očeta Iva Tomsiča 200 evrov. Namesto cvetja na grob v spomin na Iva Tomsiča daruje družina Alojz (Gigi) Tomsič 150 evrov.

Ob 10. obletnici smrti dragega moža in očeta Alfreda Iernana iz Ločnika darujeta žena Lojzka in hčerka Marina 130 evrov za Novi glas in 30 evrov za Sv. Goro.

Čestitke

Ponosni smo na našega **Mirkota**, ki je pred kratkim briljantno končal magistrski zborovskega dirigiranja na tržaškem konservatoriju Tartini. Komelovci mu želimo še mnogo uglašenih pevskih podvigov.

Sožalje

Ob izgubi dragega očeta izražamo Ireni in svojem iskreno in občuteno sožalje. Prosvetno društvo in MePZ M. Špacapan Podgora.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 28.3.2014 do 3.4.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 28. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 29. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 30. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 31. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

Torek, 1. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. aprila (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Veliki misijonar Eriderik Baraga I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 3. aprila (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

ZSKP ima večnamenski šotor

V soboto dopoldne, ob telovadnici Mirka Špacapana, je skupina prostovoljcev vadila postavljanje večnamenskega šotora, ki ga je pred kratkim kupila Zveza slovenske katoliške prosvete. Odločitev za nakup take strukture je bila sprejeta na podlagi skupnih potreb in zato, ker bo tako možno znižati stroške najema. Šotor, ki je dolg 25 m in širok 10 m, bo v celoti ali delno na razpolago članicam ZSKP za prireditve, preučujejo pa tudi možnosti za oddajo v najem.

Pogovor / Vlado Klemše - Ob skorajšnjem izidu knjige Trajen spomin na padle v prvi svetovni vojni

Tik pred izidom je nova knjiga goriškega raziskovalca Vlada Klemšeta, ki nam je doslej ponudil v branje in študij kar nekaj raziskav in knjig o ledinskih in krajevnih imenih našega prostora, tokrat pa gre za zgodovinsko knjigo. Vlado Klemše je rad pristal na pogovor, da nam pove, za kaj in za kakšno vsebino gre v knjigi, ki nosi lep, a zahteven naslov *Odšli so brez slave in brez spomina*.

Najprej bi vas radi prosili, da nam poveste, kako je knjiga nastala, zakaj ste se odločili zanjo in kdo je njen pobudnik, založnik ter koliko časa ste rabili, da ste jo pripravili za tisk.

Zamisli se je porodila pred dobrim letom, pobudnik pa je bil predsednik gospodarske zadruge Brajda Vrh, Walter Devetak. Glavni cilj, ki smo si ga zastavili, je bil, ob stoletnici začetka prve svetovne vojne, vrniti spomin in čast rojakom iz sovodenjske občine, ki so umrli kot avstro-ogrski vojaki in na katere smo, zaradi spleta okoliščin po svetovnem spopadu, pozabili kot skupnost. Teh

"pozabljenih" je v naši občini vsaj sedemdeset. Skoraj leto dni smo se ukvarjali z zbiranjem in predvsem preverjanjem podatkov, šele v naslednji stopnji z iskanjem sredstev oziroma založnika, kar tudi ni bilo enostavno. Prislunili so nam pri Goriški Mohorjevi družbi, ki je publikacijo, ki je v tisku, založila.

Gre za zgodovinsko študijo, ki vrača med nas spomin na tiste, ki so "odšli brez slave in spomina", kot ste sami zapisali. Kdo so bili ti ljudje?

Naš namen ni bil pisati o vojaških podvigih in bitkah v našem prostoru, še manj v širšem, ker so to naredili raziskovalci in pisci vseh vojskojočih se strani in se bo to slavljenje vojskovanja predvidoma nadaljevalo tudi v prihodnjih letih. Naš cilj je bil sestaviti, čeprav nepopoln, seznam umrlih pod cesarskim praporom. To so bili v glavnem preprosti kmetje, obrtniki, hlapci, na pol pisarni, ki še vedeli niso, kje je Galicija ali Srbija, rojeni med leti 1865 in 1899.

Kako ste raziskovali, kje ste našli naj-

več podatkov, dokumentov in fotografij o naših prednikih, ki so preminili vsepovsod med prvo svetovno vojno?

Že od vsega začetka nam je bilo jasno, da bo naloga zah-

tevena zaradi časovne odmaknjenosti in težko dosegljivih arhivov na Dunaju in v Rimu. Med drugo svetovno vojno je zgorel arhiv sovodenjske oziroma mirenske občine, kjer bi zagotovo našli uporabljive podatke.

Bazo podatkov smo zato črpali iz matičnih knjig, kontaktirali smo sorodnike in svojce umrlih vojakov, najprej iz družin, za katere se je vedelo, da so njihovi "padli" v Galiciji ali na Piavi ali celo na pragu domače hiše, umrli v ruskem ujetništvu ali na Asinari.

Občasno smo bili tudi v dvomu, ali bomo zastavljeni cilj lahko dosegli.

Zakaj ste se odločili, da priključite v spomin tiste naše prednike, ki veljajo za t. i. "male ljudi", pa čeprav smo tudi sami mnenja, da je naša zgodovina prav njihova t. i. "mala" zgodovina, da je naša zgodovina pravzaprav tudi njihova tragična zgodba?

Po ustaljenih vzorcih, ki žal še zmeraj veljajo, se vojaški spopadi obravnavajo

pretežno po segmentih. Vojskovanje je stvar vojske, vojaških strojev, vojaki pa zgolj številke, del vojaškega stroja.

Kakor da ne bi bili osebe, del civilne družbe.

Prav prva svetovna vojna je za našo

Foto dpd

skupnost pomenila, po moji oceni, najtežjo preizkušnjo doslej. Zaradi števila žrtev bolezni, lakote, trpljenja, begunstva, razdejanja in materialnega uničenja prostora. In zaradi tistega, kar se je dogodilo po koncu vojne, ko so glavno be-

sedo imeli pač zmagovalci.

Letos se veliko govori o prvi svetovni vojni in je vaša knjiga prava osvežitve, saj dejansko pokaže, kako živa stvarnost je bila ta svetovna morija v naših krajih. Se vam ne zdi, da prihajajo take knjige, kot je vaša, med nas z veliko zamudo?

Res je, da obravnavamo to problematiko, posebej v našem prostoru, z veliko zamudo. Prepričan pa sem, da se ne prepozno.

V družinskih arhivih in pri posameznih zbirateljih je še veliko fotografskega in drugega gradiva. Še lahko govorimo s hčerami in sinovi neposrednih udeležencev. Zdaj je priložnost, da poskusimo to zbrati, urediti in predstaviti.

Vaša knjiga ni pripoved o zidovih, o porušenih hišah in ni pripoved o bunkerjih ter kavernah, tudi ne pripoveduje o generalih in mogočnikih, ampak je živa pripoved o naših ljudeh, o naših prednikih. Zakaj je tako pomembno, da se jih spomnimo?

Zato da popravimo krivico in da jim po sto letih vrnemo predolgo zamolčana spomin in čast. In zaradi nas samih, ki smo še zmeraj žrtve te strašne vojne, da nam večkrat ni jasno, kdo jo je začel, kdaj in zakaj.

Kaj se lahko iz takih knjig, kot je vaša, danes vsi naučimo?

Bojim se, da bolj malo. Razlogov za tako razmišljanje ne manjka.

Jurij Paljk

Ob drugi obletnici smrti

Topel spomin na slikarja Demetrija Ceja

Kako neusmiljeno in nezadržno beži čas! V nedeljo, 23. marca 2014, sta minili dve leti, odkar nas je po mučni, dolgotrajni bolezni za vedno zapustil slikar in scenograf Demetrij Cej (28. maj 1921, Beograd - 23. marec 2012, Gorica). Cejev iskreni nasmeh, prijateljski stisk roke in pogovor o umetnosti, kulturi, gledališču ostajajo zmeraj v živem spominu v srcih vseh tistih, ki so cenili njegovo umetniško snovanje, predvsem pa dobro srce. Slikarja, ki nam je zapustil mnogo likovnih del, prežetih z veliko ljubeznijo do življenja in spominov na revno, a srečno otroštvo, in scenografa, ki je za predstave SSG Trst pripravil ničkoliko posrečenih scenografij, a

Foto dpd

se žal niso ohranile, se z nezmanjšano navezanostjo nanj in na njegovo ustvarjalno moč hvaležno spominjajo vsi goriški prijatelji in znanci, še posebno pa gospa Alice, bolničarka in družinska prijateljica, ki je Demetrija Ceja ljubeznivo in predano vsak dan obiskovala, mu pomagala in mu stala ob strani zadnje najbridkejše mesece, ki jih je preživljal v domu onemoglih pri Usmiljenih bratih, pri Sv. Justu, v Gorici.

Sedaj pa redno hodi na njegov zadnji dom, na pokopališče v Gorici. Zatrčno vemo, da Demetrij Cej uživa večni mir v božji bližini, saj je bil dober, blag, miroljuben in rahločuten človek.

IK

Ob 110-letnici rojstva Srečka Kosovela

Različna mnenja

Peter Kolšek, tudi sam pesnik in urednik je v svoji kar dolgi recenziji v Književnih listih Dela z dne 28. januarja 2014 z naslovom *Rokopisi in prepisi, nakar se antologija napisal: Ponovno zbrane pesmi Srečka Kosovela*.

Ves opus pod eno streho, ki tu in tam pušča.

Moj pripis: in pošteno zaliva in namaka Srečkovo hišo poezije. Danes nekaj mesecev kasneje med prebiranjem nadvse zanimive priloge 1904 - 2014, ki je posvečena 110. obletnici rojstva Srečka Kosovela (glej tržaški Primorski dnevnik in koprške Primorske novice z dne 18. marca 2014), na str. 17 se je tudi znanemu ljubljanskemu prevajalcu, pisatelju in še kaj ter nekdanjemu uredniku Mladinske knjige in avtorju z Ludwigo Hartingerjem Kosovelove monografije (sicer pronicljivemu duhu in večjemu peresu) Alešu Bergerju med drugimi zapisalo, da se mu lanska izdaja *Zbranih pesmi* Srečka Kosovela pri študentski založbi v Ljubljani... "ne zdi najbolj posrečena".

Očitno se je Berger - zaradi lepšega in slajšega - diplomatsko zatekel k evfemizmu. Upajoč, da bodo Beletinci razumeli... antifono, kot pravijo takim nekoliko

zavitim lepotnim stavkom naš italijanski sosedi.

Nam - kar nekaj nas je - se nič ne zdi, mi in jaz smo prav trdno prepričani, da je Beletrinina knjiga prava katastrofa. Bo treba nemudoma rehabilitirati po krivici od slovenskih literatov in intelektualcev že davno omajani sloves dr. Antona Ocvirka, prvega **resnega** urednika Zbranega dela Srečka Kosovela in, se bojim, tudi zadnjega. Ko bi ljubljanska založba dala kaj nase, bi **morala** lanko knjigo vzeti iz prometa, reci vsem nam: ne zamerite, nismo niti od daleč slutili, da bomo skotili takega spačka. Se bomo vzeli v roke in eksperiment ponovili ter skup spravili ne samo bolj posrečeno izdajo, z neprepustno streho, iz katere ne kane v notranjost niti kaplja, marveč naravnost zgledno knjigo, kot nam jo po toliko letih veleva dolžnost pripraviti in tiskati.

Pa brez zamere ali z njo. Le resnica nas bo osvobodila, ne pa pomankanje samokritičnosti, da si kolektivno rajši zatiskamo oči in nojevsko silimo z glavo v pesek.

Jolka Milič

Še kar dobra poznavalka opusa kraškega poeta in dolgoletna prevajalka Kosovelove poezije v italijanščino

Pri Slovenski matici

Zgodba klenega Primorca

V knjigi Bogomile Kravos *Zgodba mojega očeta* se dejansko zgodi del zgodovine primorskega človeka, takega sicer, ki je na lastni koži okusil prvo svetovno vojno in italijanski fašizem: vselej pa je znal obdržati kleno narodnostno držo. Bogomila Kravos je lik svojega očeta, ki je bil po poklicu krojač, sicer pa zelo aktiven v kulturnem življenju Trsta, izrisala tudi na podlagi spominov ljudi, ki so Josipa Kravosa poznali.

Gradiva je avtorica imela veliko. Začela ga je zbirati že pred tridesetimi leti. Razpolagala je tudi s spominskimi zapisi, ki jih je zapustil oče. Kot je avtorica zapala na tržaški predstavitvi knjige, ki je bila v nedeljo, 23. marca, na sedežu društva Bor in Škamperle, je pripoved hotela pisati pred časom, ob očetovi stoletnici rojstva, a se je dela lotila mnogo kasneje. Na podlagi sočnega in dinamičnega pisanja se je tako izbistril lik človeka, ki bo najbrž bralca iz osrednje Slovenije nagovarjal tudi zato, ker bo iz nje spoznal, kaj je sploh obrobje slovenskega etničnega ozemlja: to je nedvomno drugačno od kranjsko-središčnega, morda pa ravno zato še toliko bolj pozivljajoče. Knjiga je izšla lani pri Slovenski matici.

Foto IG

Ljubljana / Koncert samospenov v Operi

Peti hočem, pesmi peti, ki ti tožijo o moji boli ... (Beethoven)

Dne 8. februarja 2014 sta mag. Matjaž Robavs, baritonist, in mag. Andreja Kosmač, pianistka, v ljubljanski operi izvedla koncert samospenov. Za uvod v ta enkratni večer je zavzela Beethovnova skladba, ki jo je napisal na besedilo Aloisa Jettelesa "Auf dem Hügel sizt ich spähend - Na griču sedim in oprezam". Obstaja tudi v zborovski zasedbi, a karkoli jo poslušam, mi posebej ganljivo zadoni tisti lepi refren: "Denn vor Liebesklang entweichet / Jeder Raum

und jeder Zeit, / ... - Kajti pred pesmijo ljubezni se umakneta prostor in čas..." Beethovne melodije so na nas poslušalce delovale pomladno, četudi je po Sloveniji bila zima na višku. V prvem delu smo slišali še Schuberta in Antonina Dvoraka. Schubert Robavs "leži". - Spomnimo se le na njegov večer samospenov, ki ga je pripravil pred leti. - Barvitost pevčevega glasu in njegovo disciplinirano, istočasno pa spontano izvajanje sta se lepo vtkala v zvoke klavirskih strun. "Strune zamen-

tovi akordi. Dvorakove ciganske pesmi slovijo po ponotranjenosti in pristnem ciganskem hrepenenju. "Ko me je stara mati peti učila, kako čudno, da se je pogosto, pogosto solzila". Skoraj neverjetno, kako je z lahkoto pevec prešel iz nemškega na češki jezik! Kar zaplaval je v njegovo mehko. Na lanskem (2013) Salzburškem festivalu je odpel glavno vlogo Haudyja v operi, ki jo je uglasbil Bernard Alois Zimmermann (1918-1970) z naslovom *Vojak - Soldaten* in jo je z

Dunajskimi filharmoniki dirigiral Igo Metzmacher. Predstava je nastala v sodelovanju z milansko Scalo, zato jo bodo ponovili v Milanu 20 avgusta 2014, sledile ji bodo še štiri ponovitve.

Drugi del se je začel z Lucijanom Marijo Škerjancem in nadaljeval z Antonom Lajovicem, za njima pa smo se sprehodili še po domačih logih. Slišali smo uglasbitve Prešernovih pesmi: Kam Franca Gerbiča ter Ukazov in Mornarja Frana Serafina Vilharja. Tu sta se oba interpretata - pevec in pianistka - prefinjeno povezala, lahko bi rekli strnila v skupno izpoved - pri Škerjancu v izpovedno širino, nadaljevala z Lajovčevim vznesenostjo in ob koncu prešla v Vilharjevo novoromantiko, ki je Prešerna še posebej povzdignila. Prav zato sta bila nagrajena z velikim aplavzom.

Za koncert baritonista Matjaža Robavs

in pianistke Andreje Kosmač se spleča vzeti čas in ju iti poslušat. Robavsov bariton nam je v slovenskem prostoru poznan, saj ga velikokrat slišimo po radiu, pa tudi pri nastopih tria Eroika. Vidi se, da je s svojim nastopanjem spoznal globlji cilj petja, zato ga lahko tudi podaja študentom, kar pri marsikaterem glasbenem pedagogu pogrešamo. Oba izvajalca sta nam tokrat pripravila večer, v katerem sta se res umaknili prostor in čas in ostali smo v nekaj pesniških višinah še dolgo po koncertu. Ob letošnjem Prešernovem dnevu sem v enem od časopisov zapisal tudi geslo: "Živeti umetnost pomeni presegati čas". - S tem se srečujemo z našo minljivostjo, kot je ob koncu pri zahvali poudaril tudi prof. Matjaž Robavs: "Samo dobra dela bodo šla z nami".

Ambrož Kodolja

Spomini Milana Širca na dogodke v drugi svetovni vojni Od posebnega bataljona do prekomorske brigade

Med vse redkejšimi pričevalci naše polpretekke zgodovine, ki je neizbrisno zaznamovala Primorsko, se še danes najde kdo, ki je doživel čase fašizma in narodnoosvobodilnega boja, pa tudi negotove povelje, povežane z resolucijo informbiroja in določanjem meje pri nas. Eden teh je Milan Širca, po domače Douni iz Krajne vasi. Rodil se je leta 1921, pred drugo svetovno vojno pa je delal kot slikopleskar. Ko je odslužil vojaški rok, so ga italijanske oblasti vpoklicale v tako imenovane "posebne bataljone" (battaglioni speciali), ki so jih sestavljali neoboroženi fantje, po večini primorski Slovenci in istrski Hrvati. Po razpadu Italije se je Širca pridružil Titovim partizanom, konec vojne pa je dočkal maja 1945 v Trstu, kakor pričajo fotografije, ki jih še danes skrbno hrani. Osnovno šolo je Milan obiskoval

v italijanskem jeziku. "Tedaj nismo vedeli oziroma nismo razumeli, kaj se dogaja. Govoriti smo morali v italijanščini". V Solo so hodili v Skopo, nato pa v večerne tečaje v Dutovlje, kjer "smo se nekaj navadili", pravi Milan. "Leta 1942 so me vpoklicali v italijansko vojsko. Najprej so me odredili v Padovo, nato v Vicenzo, kasneje še v Bocen. Tu so nas Slovence ločili od enot. Nismo jim bili zanesljivi..." Milanova epopeja se je nato nadaljevala na jugu Italije, in sicer v mestih Lecce in Taranto, saj so bili v teh krajih naši fantje "na varnem" pred skominami, da bi se poskusili pridružiti anafističnemu gibanju. Prav zato so bili brez orožja. Njegova enota je bila nastanjena na nekem letališču v kraju Galatina blizu Lecceja. "Tam so bili poleg Italijanov tudi Nemci", se spominja. Zanimivo je, da so se naši fantje v posebnih bataljoni sami organizirali, de-

nimo v pevske zборе. "Pri maši smo tedaj med drugim v cerkvi zapeli pesem Oj Triglav moj dom..." "Ko je Italija razpadla, smo se Slovenci dobili skupaj in sestavili prvo prekomorsko brigado". Te niso sestavljali samo mladi fantje, ki jih je Italija poslala v posebne vojaške oddelke, ampak tudi politični interniranci, ki so bili do tedaj konfinirani na raznih otočjih (italijanske oblasti teh niso izpuštile niti po padcu fašizma 25. julija 1943, sic!). "Spominjam se nekoga iz Križa (Križa pri Trstu, op. avt.), ime mu je bilo Berto Sulčić. Po vojni je tale Sulčić živel v Sežani". Milan pa omenja tudi nekoga Živca iz Saleža, ki je med vojno padel v Bosni, ob njem še Stanka Obada, prav tako s tržaškega Krasa. Jadran je Milan Širca s svojimi sobojevniki prebrodil na manjši angleški ladji, ki so jo drugače uporabljali za izkrcavanje na oba-

lah. "Približno dvesto ali tristo nas je bilo", pravi. Vkrkali so jih v Bariju, izkrcali pa na Korčuli, in sicer v Veli Luki. Vse se je dogajalo meseca novembra, Milan se od tedaj spominja zelo slabega morja. "Prvi 29. november, torej zasedanje AVNOJ-a, smo doživeli prav na Korčuli. Imeli smo informacije o tem, da je bil tedaj potrjen sklep o priključitvi Primorske k matični domovini". V tistih dneh so Nemci začeli zasedati dalmatinske otoke. Milan se spominja, kako so zato šli na otok Hvar in ga zaščitili, da se na njem ne bi izkrcali Nemci. Pot jih je nato vodila na Vis in na Kornate, na celino pa so se izkrcali pri Biogradu na moru. "Potem smo šli proti Benkovcu ter Vranskemu jezeru, čez Velebit v Drvar". Tja so prispeli januarja 1944, kjer je bil Milan še maja, ko so Nemci naredili desant na Tita. "Nemci so dvakrat odskočili", pravi. Ko so zgodaj zjutraj zagledali padala, so bili prepričani, da gre za zavezniško po-

To so naši v Trstu maja 1945, intervjuvanec je skrajno desno

jalo. Nemci so tedaj streljali civiliste, ki so bežali pred bitko". Do konca vojne je bilo še veliko bojev. V Srbiji so se borili tudi proti Bolgarom. Nekega dne so na cesti, ki iz Beograda vodi proti Makedoniji in Solunu, srečali vojake Rdeče armade. "Njihovo orožje je ropotalo drugače od nemškega", se spominja Milan. "Vsak sebi je kahal. To je bilo kakih sto kilometrov pred Beogradom". Sledila je bitka za Beograd jeseni 1944. Spominja se mosta čez Savo, ki je bil poškodovan. Sledila je sremska fronta. Tam je Milan prisostvoval nekemu mitingu, na katerem je govoril angleški častnik, ki je pred tem prišel iz Italije. Jugoslovanskim borcem je obljubil, da se bodo naslednjo pomlad srečali v Trstu. Konec vojne so dočakali nekeje pred Zagrebom. Milan se spominja hudih bojev. "Tam smo stali na nekem travniku, zraven

sbene in dramske dejavnosti, ki so jih v partizanih vodili usposobljeni strokovnjaki. Zbor je, denimo, vodil Tihomir Mirić iz Beograda. V enoti so bili Slovenci, Dalmatinci, Srbi, pa tudi Romi, ki so dobro peli. Našli so se tudi Italijani, ki se po kapitulaciji svoje vojne niso hoteli predati Nemcem. "Štab naše enote je bil v Sežani", se spominja Milan. Poslani so bili spet v Ljubljano, kjer se je enota razformirala. "Vsak se je vrnil domov, dobili smo odpustnice". Del Primorske je bil še dobri dve leti pod zavezniško upravo. V tistem času so ljudje s Krasa in drugih krajev hodili manifestirati v Trst za priključitev Jugoslaviji. Milan se spominja še stavke delavcev. "Bilo je nevarno, tega pa nismo vedeli. Zavezniška policija, pri kateri so bili naši fantje, so se imenovali čerini". Po priključitvi Jugoslaviji se je

S 1. strani

Predstavitev "najdene" ...

Bolj podrobno se je seveda zaustavila pri sliki Sv. Družine, ki bo, kot doslej, krasila župnišče v Zdravščinah – v župnijski cerkvi je bila na ogled v nedeljo, 23. marca, od 10. do 12. ure. Kar velika slika prikazuje Sv. Družino: na levi stoji Marija v sinji obleki z belim predpasnikom, na desni sv. Jožef, ki mu tuniko pokriva deloven predpasnik, v sredi med njima – držita ga za roke – je mali Jezus v rdečem oblačilu, znaku mučeniške smrti (verjetno je Kralj namenoma poudaril te tri barve: belo, modro in rdečo!). Na mizarski mizi Jezus dela prve korake, v ozadju je razvidno različno mizarsko orodje, pa še rastlina na oknu.

Čeprav je prizorček intimno domač, so vsi trije resni v obraz. Te njihove poteze, je dejala Koršičeva, si lahko razlagamo kot avtorjev namig na hudo situacijo, v kateri so se znašli Slovenci pod fašističnim škornjem. Morda pa – kot je kasneje pristavil župnik Sponton, sta Marija in Jožef v skrbeh, ker mislita, kaj bo z Jezusom, kar predstavlja neverjetno vsebinsko povežavo z današnjim časom splošne krize. Sv. Jožef je sicer bolj malo prisoten v nabožnih umetninah, je pojasnila Koršičeva, saj je v evangeliju malokrat omenjen, v apokrifnih evangelijih pa se večkrat pojavlja. Na Slovenskem se je časčenje sv. Jožefa začelo že pred uradno uvedbo njegovega praznika (L. 1621 je papež Gregor XV. določil 19. marec kot praznik sv. Jožefa). Slika Sv. Družine, ki je datirana z letnico 1939, je v Zdravščine prinesel duhovnik iz Kobarida Stanislav (Stanko) Pontar (rojen 22. oktobra 1917) leta 1951, ko je prišel v ta kraj za župnika in tu

ostal do l. 1991. Prejel jo je v dar za svojo novo mašo 29. junija 1941, kot je zabeleženo na hrbtni strani slike. Kot je povedala Koršičeva, ki ji zaradi pomanjkanja časa žal ni uspelo natančneje raziskati nastanka te lepe Kraljeve stvaritve, je tudi za to sliko Kralj uporabil olje; ta je bila njegova priljubljena tehnika tega obdobja. Tematsko oz. kompozicijsko je sliko primerjala z drugo Kraljevo umetnino, ki krasí cerkev sv. Petra in Pavla v Tomaju, rojstnem kraju Srečka Kosovega. To je sicer stenska poslikava, nastala med l. 1928 in 1930, in ima drugačne razsežnosti, pa tudi nekaj kompozicijskih različnosti:

Marija je bolj v ozadju pri hišnih opravilih in nosi veliko košaro. Poudarek je v ospredju, na Jezusu in sv. Jožefu, ki skrbno spremlja prve Jezusove korake. Na sliki iz Zdravščin pa so pri upodobitvi Sv. Družine bolj poudarjene povezanost, ljubezen in medsebojno predanost, ki združujejo naslikane osebe, obrnjene v isto smer. Ob koncu strokovno zelo tehtne-

ga nekaj več kot enournega predavanja - v tem članku je le drobec povedanega - je Verena Koršič Zorn dejala, da je "dolžnost vseh zagotoviti optimalno skrb za to dragoceno umetniško delo, ki je in mora ostati stičiščna točka in vez med narodom, ki si delita to ozemlje, in mora predstavljati sredstvo za poglobljanje obojestranskega poznavanja, ki mora zmeraj potekati ob spoštovanju in cenjenju različnosti. Preden je spregovorila Koršičeva, je ob dobrodošlici in zahvali gostji, pa tudi župniji in občini Zagraj za sodelovanje, nekaj besed izrekla predstavnicu kulturnega društva iz Zdravščin Lucia Vinzi, ki je med drugim poudarila, da so zelo vznemirjeni, ker bodo končno kaj več izvedeli o avtorju te slike, ki so jo skoraj "slučajno" odkrili v župnišču med zapuščino g. Stanka Pontarja. Navezala se je tudi na 100-letnico vaške cerkve in pri tem dejala, kako pogumni in polni upanja so bili občani v Zdravščinah, ker so v hudih vojnih časih posvetili novo cerkev (20. decembra 1914). Spregovoril je tudi g. župnik Giovanni Sponton, ki je opozoril na motiv slike, dal poudarek delu in povedal, da zelo rad zahaja na Mirenski Grad in si ogleduje Kraljev križev pot. Mimogrede je omenil tudi harmonij, v lasti društva, ki ga je izdelal znani orgelski mojster Ivan Kacin. Zupanja iz Zdravščin Elisabeta Pian se je zahvalila Aleksandri Devetak, ki tako požrtvovalno deluje v društvu in se trudi pri ponovnem odkrivanju različne kulturne stvarnosti tega območja. Zahvala je bila – ob gostji – namenjena tudi samemu društvu, ki pomaga mladim razkrivati kulturno bogastvo in zgodovinsko ozadje tega območja, ki včasih ni poznala meja in mora na novo odkriti in bolje spoznati svoje bližnje sosede.

Pred cerkvijo v Krajni vasi leta 1939 ali 1940, cerkveni pevski zbor z župnikom Emilom Westrom (po njem nosi ime tudi župnijski dom na Repentabru)

moč partizanom. Kljub vsem naporem pa Nemci Tita niso ujeli. "Grozno je bilo", se spominja. "Ko se je začel napad, sem hotel iti iz hiše po stopnicah, po katerih sem pretekli večer prišel vanjo. Eksplozija granate pa je uničila stopnice in treba je bilo odskočiti v praznino". Zatekel se je v neko dolino in od tam gledal jadralna letala. Misli, kako bi usel čez čistino. Streljalo je od vsepovsod. Ko se je rešil, je našel prijatelja Stanka Obada. "Pri sebi sem imel zemljevid, Stanko pa mi je tedaj rekel, da bi ušla v Slovenijo. Odvrnil sem mu, da na zemljevidu ne piše, kje so Nemci, in da nas bodo polovili". Milan je iskal svojo edinico in jo naposled tudi našel. S partizani je bilo tedaj veliko civilistov, ki so v času desanta zbežali iz Drvarja, s seboj pa so imeli tudi živino. "Ko sem prišel skupaj, je bilo v edinici nepopisno veselje. Seveda jih je zanimalo, kaj se je v Drvarju doga-

nas je bila neka mlada bolničarka, ki jo je v tistem trenutku zadelo. Zelo smo bili žalostni. Konec vojne je bil in še bi lahko živela". Nato so jih poslali v Ljubljano. Tam so videli gore nemškega orožja, poleg pušk in mitraljezov se Milan spominja znamenitih panzerfaustov, protioklepne pehotne oboročitve, ki je bila zložena kot drva. V Ljubljani so bili en dan, nato se je njihova enota pomaknila v Trst. "Veliko je bilo ob cestah vojnih ujetnikov... Vozili smo se na ruskih kamionih". V Trstu se Milan spominja pevskega zbora proletarske divizije, ki je nastopil v gledališču Rossetti na Akvedotu. V Trstu so bili nastanjeni med trgov Oberdan in sodno palačo. "Tedaj so bili v Trstu tudi Angleži. Zapeli smo jim angleško pesem, ki smo jo poznali, in bili so zaradi tega zelo zadovoljni". Iz vojnih časov se Milan spominja pevske, gla-

Milan zaposlil pri Kraškem zidarju. Povojnih let, predvsem časa po prihodu Jugoslavije, se spominja kot velikega pomanjkanja. V tistem času je prejel doma pismo iz Rusije. Poslal ga je Ivan Ruski, pomočnik Mihajlova, diverzanta, ki je med vojno napravil več atentatov na nemške vojake. "Ker so bili tedaj odnosi med nami in Rusi zaradi kominforma zelo napeti, sem imel velike probleme, tvegati bi celo zapor. Ivan Ruski je potreboval potrdilo, da je bil v naših krajih na strani partizanov, drugače bi mu v domovini sodili zaradi veleizdaje". Z grenkobo se Milan spominja tistih vojnih časov, med katerimi je padlo tudi veliko nedolžnih žrtev. "Na Krasu je bil neki Kompare doma iz Krepelj, bil je župan v Dutovljah. Veliko je naredil dobrega, bil pa je v fašistični stranki. Med vojno so ga zaradi tega ubili. Tega ne bi bilo treba".

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

dvodnevno revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH 2014

v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu.

V soboto, 29. t.m., bodo nastopili zbori vrtcev in šol,

v nedeljo, 30., pa župnijski in društveni zbori.

Oba dneva je začetek predviden ob 15. uri.

V Društvu slovenskih izobražencev**Domovinska pesem Igorja Pirkoviča**

Urednik in dolgoletni novinar na RTV Slovenija, po poklicu diplomiran pravnik, ki se ukvarja tudi s pesništvom, je decembra lani v samozaložbi izdal pesniško zbirko Slovenska pesem, Zbirka pesmi o domovini. Ta zaobjema trideset pesmi, ki so razvrščene po abecedi. Prva je Ave, Slovenija, zadnja pa Žlahna je slovenska kri. Kot je v spremni besedi napisal Janez Pezelj, "so Slovenske pesmi Igorja Pirkoviča nov kamenček v mozaiku domovinske pesmi, ki je tudi sodobnemu Slovencu potrebna za ozaveščanje pripadnosti.

Oba z avtorjem veva: zanesljivo ne bo njegova prva pesniška zbirka domoljubnih pesmi tudi njegova najboljša". Zbirka predstavlja le ožji izbor pesnikovega ustvarjanja. Kot voditelj uspešnih televizijskih oddaj je znan širši slovenski javnosti. Igor Pirkovič se je rodil leta 1970 v Postojni. Doslej je deloval v diplomaciji in medijih, v prostem času pa rad piše predvsem besedila za najrazličnejše glasbene vrste in izvajalce, na primer za ansambel Lojzeta Slaka in pevko Nušo Derendo. V zadnjem času ga je

dejstvo, da domoljubne vrednote izginjajo, spodbudilo pri pisanju pesmi, za katere ne išče navdiha. Preprosto je le-ta v njem neprestano, stalno vre iz njega. Vsaka pesem ima svojo zgodbo, svoj predznak. Domovino je najbolj začutil med štiriletnim bivanjem v tujini, ko je bil konzul v Sarajevu in je našel stik z ljudmi po pesmi. Prav takrat se je zgodil premik. Pesniška zbirka je zagledala luč v času, ko so državljani Slovenije z razmerami v domovini nezadovoljni, zelo zaskrbljeni za svojo usodo in usodo svojih otrok. Pirkovičeva domoljubna pesniška zbirka "je ena redkih zbirk z domovinsko tematiko, ki je izšla v zadnjih letih in je zato, kakršno koli oceno si bo med bralci prisluzila, toliko bolj dragocena", piše Janez Pezelj v spremni besedi.

Avtor je zbranim v Društvu slovenskih izobražencev podal svoje razmišljanje ob branju poezije. Beseda je tekla o tem, kako je v Sloveniji vse manj domoljubnega duha in kako te ljudje čudno gledajo, če govoriš o domoljubju. Hudoval se je nad dejstvom, da se je v slovenski izbor za Evrovizijo uvrstilo sedem pesmi, izmed katerih jih je pet in pol bilo v angleškem jeziku. Namesto da bi bili ponosni na svoj jezik, ga zapostavljamo.

Dalje je Igor Pirkovič poudaril pomembno razliko med državo in domovino, saj ljudje ne ločujejo med pojmom. Država se ti lahko zameri zaradi davkov, oblasti, opozicije; krivimo jo za brezposelnost in za to, da rojaki izven meja niso zaščiteni, domovina pa ni nič kriva, saj so to naše korenine in ognjišče. Nekaj je oblast, drugo pa je domovinska zemlja, ki jo večkrat žalimo. "Državo lahko izbereš, domovina pa je tvoja, kot je tvoj otrok", pravi pesnik. Manjka nam samozavest, saj če pogledamo objektivno, je Slovenija res čudežna zaradi reliefnih značilnosti, od morja do Alp. Vedeti moramo, kdo smo in od kod smo, ter negovati prvine samobitnosti. Majhnost države pa nikakor ne sme vplivati na to, saj človeka ne sodimo po tem, koliko je visok. Pomembno je, kako se počutimo in kako to kažemo pred tujci. Zato je Slovenija velika, ne veld'ka.

Zbirka se ne sramuje mestoma preveč poudarjenega domoljubnega čustva, ki je, gledano z današnjega zornega kota velikega nezadovoljstva v ljudstvu, vendarle vseskozi bistvo obstoja slovenskega naroda. Poudarek postavlja na dve temeljni vrednoti: na spoštovanje in ljubezen. / Sin

Boljunc

Spomin na g. Alojzija Zupančiča

Ko človek obuja spomine na mlada ali celo rosna leta, vidi pred sabo fotografije, ki so zasidrani v možganih. Predstava mu prikazuje potek življenja v šoli, v družini s starši, prijatelji, brati in sestrami, prikazuje mu lepe in manj lepe trenutke. Če je obiskoval cerkev, se mu spomin ustavi na domačem župniku, ki ga je obhajal, spovedoval, učil moralo in mu dajal dobre nasvete. Še posebno vidi župnika pri mašnem obredu, če mu je ministriral. Tako se moja generacija, in ne sa-

mo boljunska, ampak širša, že dvajset let spominja na pokojnega g. Alojzija Zupančiča. Čeprav je samo enajst let župnikoval v naši vasi, je pustil za sabo velike sledove, po katerih so nadaljevali njegovi nasledniki. Zupančič je bil velik prijatelj mladine, zaradi tega se je zavzemal in razdaljal na vseh področjih, da bi mladi doraščali ne samo v duhu vere, ampak da bi bili predvsem pripravljeni na življenje kot delavni, moralno pošten, svobodomiseln ljudje, solidarni z revnimi in razumeva-

Tržaška SSK izraža razočaranje nad stališči slovenske komponente v Demokratiški stranki

Je SSK dobra le, ko so njeni glasovi odločilni?

Stranka Slovenska skupnost izraža razočaranje zaradi nakazanega stališča Demokratiške stranke, predvsem njene slovenske komponente, ki očitno znova apriorno odklanja vsako možnost politično-volilne povezave s SSK.

Tako se začneja tiskovno sporočilo SSK, ki je na nedavnem tržaškem pokrajinskem tajništvu razpravljala o prihodnjih občinskih volitvah v Dolini, na Repentabru in v Zgoniku.

Pri SSK so mnenja, da ljudje v naših občinah danes kot morda še nikdar prej pričakujejo složnost med političnimi silami, ki so odraz domačinov, saj so upravni problemi in neznanke glede prihodnosti vsem pred očmi. Prav tako je odklanjanje sodelovanja med DS in SSK nezumljivo tudi ob upoštevanju pomembnega političnega dogovora, ki sta ga deželni vodstvi obeh strank sklenili lani in je privedel do zmage na deželnih volitvah.

Ideološke delitve, kakršne se nam vsiljujejo s strani zlasti slovenskih predstavnikov DS, spadajo že v ropotarnico zgodovine in so Slovencem v tem prostoru dovolj škodile – piše v tiskovnem sporočilu. Še najbolj presenečajo sicer še vedno neuradne vesti, da DS letos odklanja volilni dogovor celo tam, kjer smo že več mandatov skupaj in učinkovito vodili domačo občino. Jasno je, da je tu govor o Repentabru, ki je v letih prerasel v "model", ki ga je Slovenska skupnost ponujala kot zgled možnega dogovaranja čisto povsod, saj zagotavlja spoštovanje subjektivitete različnih političnih skupin, ki pa stremijo k istemu cilju, se pravi k uspešnemu skupnemu upravljanju. "Kako naj ljudem razlagamo, da politični stranki odlično sodelujeta na Deželi, Pokrajini, v Občinah Trst, Milje in Devin-Nabrežina, medtem ko se druge

dvigujejo zidovi? Kaj pa Dolina? Je SSK dobra le, ko so njeni glasovi odločilni"? – se sprašujejo pri SSK.

Gre za paradoksalne in nerazumljive izbire, ki nimajo nič skupnega z dobro politiko. So izbire,

ki rušijo, namesto da bi združevale, ki ogrožajo dobro domačo upravo. Naj se torej ne čudimo, "da se ljudje otepajo volitev in volišče", in da je na volitvah vse večji osip udeležbe, v sklopu katere se nato uveljavljajo populistična gibanja.

"Zato SSK se vedno ponuja omizje za iskreno soočanje, ki naj postavi na prvo mesto interes naših ljudi in občinskih stvarnosti. Demokratiško stranko vabimo, da ponovno razmisli o volilnih izbirah na območju, saj so dogovori še vedno in povsod možni, če obstaja resnična volja po sodelovanju in združevanju. Jasno pa je, da nikogar ne moremo siliti v sodelovanje, in v tem smislu bo tudi SSK v primeru vztrajanja DS na odklonilnih stališčih preprosto sprejela v vednost, da mora svoje upravne načrte graditi drugače".

DSI V Peterlinovi dvorani je bil gost dr. Branko Klun

Dialog med vero in znanostjo

"Teologija je postala eksotična veda, saj ne doživljamo več Cerkev, kot smo jo nekoč", je zbranim v Peterlinovi dvorani na rednem srečanju Društva slovenskih izobražencev spregovoril filozof in predavatelj na ljubljanski Teološki fakulteti dr. Branko Klun. Galileo Galilei je bil prepričan, da lahko preučujemo to, kar je merljivo, medtem ko je dr. Klun poudaril dejstvo, da "ljudje delamo znanost". Ko pa znanstvenik prestopi vprašanje, nastopi nemir in spraševanje, odgovori pa nas vodi jo k novim vprašanjem. Po statistikah je največ nevarnih med biologi, med matematiki pa je največ vernih.

Predavatelj je podčrtal izjavo, da vera ni eksaktno vedenje, a je ne-

le-ta nekaj izjemnega pri človeku. Duhovni človek je tisti človek, ki razmišlja o celoti življenja, ko razmišlja o konkretnih stvareh, ker

Foto ddp

presega realnost. Večer je bil odprtega značaja, tako da je lahko vsakdo zastavil vprašanje predavatelju. Prvo vprašanje se je glasilo, zakaj ima med vsemi veroizpovedmi prav katoliška vera rada dialog z znanostjo. Razlog je preprost, a je treba seči globlje, do grškega logosa, je odgovoril dr. Klun. Vera je vstopila v dialog z grškim svetom, saj je Nova zaveza napisana v grščini. Tako je protestantska tradicija zamerila helenizaciji katolištva. Krščanska vera je integrirala grški svet, a je bilo treba na novo ubesediti odrešenijsko perspektivo. Napetost je razrušila mistično sintezo, veliko nezaupanja je bilo tudi do Tomaža Akvinskoga. Frančiškani so se znašli nasproti dominikancem, tako da je v krščanski tradiciji vedno neka električna napetost, ki predstavlja vitalnost; ni rečeno, da napetosti vedno rušijo.

Predavatelj je spregovoril tudi o sholastiki in teologiji. Ta se v končni fazi zaveda svojih meja. Predstavil je primer sojenja Galileu, na katerem so bili predvsem

jezuiti. Znanost bi morala biti danes odprta in nedogmatična s svojimi odkritji, saj stvari niso vedno tako preproste. Večkrat se navzven zdi, da je vera samo "šov", medtem ko dobi človek bolj diferencirano sliko, če se podrobno ukvarja z njo. Dr. Klun se je zaustavil pri Darwinu, ki je omajal ontološke predpostavke in radikalno razburkal vse ter se spraševal, ali res potrebujemo "umni načrt", "intelligent design", neki red, kozmos, neko urejenost, da se ne more vse rojevati po načrtu? Za Aristotela so končni vzroki smotni. Bog je glavni temelj urejenosti in reda, za Darwina pa so selekcije spontane. Še danes je velik spor med teologijo in evolucijo.

Gre za dva različna govora, to sta: naravoslovni in biblijski. Vera je treba razumeti kot eksistenco, iščemo neki logos, medtem ko je znanost druga, teoretično konstruktivna zadeva. Za dialog med vero in znanostjo je ključno to, da gre za različen jezik in metodologijo. Dialog je težek, ker bi moral vsak stopiti korak nazaj. Vse izhaja iz človeka, ki se ukvarja z znanostjo, to pa se vrača v človekovo življenje. Prvo poznavanje vode je čisto navadno, na primer, ko si umijemo roke. Znanost pa isto stvar poimenuje H₂O.

Šin

joči do drugačnih. Še najbolj nam je ostal v spominu njegov nauk o narodnosti pripadnosti, ki ga je znal z lepimi primeri usidri v naših srcih.

Kot prvi pobudnik, organizator in duhovni vodja slovenskega skavtstva na Tržaškem je dal poudarek prav narodnostni pripadnosti. Po prvih taborih, ki so se zvrstili na trbiškem ozemlju, je kasneje usmeril svoje "čete" na Koroško in v Avstrijo. Pravili so, da poteza ni bila naključna, kajti pri taborjenju na italijanskem ozemlju naj bi bilo dolžnostno dvigati na jambor poleg skavtske in tržaške tudi italijansko zastavo. Ker je bilo v tistih letih nepojmljivo taboriti na slovenskem matičnem ozemlju, torej v Jugoslaviji, se je z izbiri Avstrije izognil tej "skušnjava". Šušljalo se je, da je s tem trikom g. Zupančič

obšel diplomatsko zadrego brez posledic. Če je to res, in sam temu verjamem, nam je vtisnil čut, komu pripadamo, brez posebnih razlag.

Ne bom opisoval, kaj vsega je počel, da bi združeval mlade, še posebno v naši fari in v skavtski organizaciji. Navedel bom anekdoto ali dogodek, ki se ga med prijatelji večkrat spominjamo. Dal je pobudo za skavtski pevski zbor, ki je vadal v prostorih pri Sv. Vincenciju. Tudi mi, iz sedme, boljunske čete smo seveda postali pevci in smo morali na pevske vaje. Toda kako, peš? Ne, strpal nas je v svoj mali "fičko" in nas popeljal do postojanke. Bilo nas je od 12 do 15 mladih, od 7. do 12. leta starosti; stisnjeni smo bili kot sardele v "belem konjičku". Ko nas je v mestu ne-

koč "raztovarjal", se spominjam na starejšega, elegantnega gospoda, kako začudeno je gledal, ko smo izstopali iz avta kot male mravljice iz mravljišča. Danes bi bilo kaj takega nepojmljivo. Taki in podobni dogodki, vse, kar smo doživljali ob njem, se je z leti vtisnilo v naše odraščajoče življenje. Mnogi smo te izkušnje izkoristili v odraslih letih, ko smo se razkropili na vse mogoče konce, v različne društvene in institucionalne kroge ter, seveda, politične nazore. S seboj smo nosili nasvete, duha in smernice našega mentorja. Da, prava beseda je mentor, kajti g. Zupančič je bil velik pedagog, ki je z mladino deloval v Slomškovem duhu. Sedaj, ko je poteklo dvajset let, odkar ga ni več med nami in počiva oz. sameva na tržaškem pokopališču, smo se nekateri

vaščani odločili, da bomo uredili njegov prekop v boljunsko zemljo.

To željo nameravamo uresničiti na dan njegovega rojstnega dne, rojen pa je bil 18. maja 1927 pri Sv. Ivanu v Trstu. Ker izvedba tega zahteva tudi nekaj stroškov, smo začeli zbirati denarne prispevke. Kdorkoli ima lep spomin na g. Zupančiča in ga spoštuje, lahko odda svoj prispevek v boljunski agenciji pogrebneza podjetja Alabarda (g. Walter Mocer 338 2888339), ki skrbi za tehnično izvedbo prekopa. Mislim, da bi bilo prav, če bi pripadniki skavtske organizacije pristopili k tej pobudi v znamenju spoštovanja do svojega ustanovitelja in prvega duhovnega vodje. Za morebitne informacije lahko pokličete na tel. št. 335 6067594.

BOMI

Lik Josipa Pangerca žareče zapisan v srcu istrske regije

Praznično poimenovanje večstopenjske šole v Dolini

Dolinčani se bodo še dolgo spominjali prejšnje sobote. V jutranjih urah so namreč z bogatim programom slovesno razglasili poimenovanje večstopenjske šole v Dolini po Josipu Pangercu, rodoljubu in vsestransko aktivnem Istranu, ki je v začetku 20. stoletja ogromno naredil za ljudi svoje regije. Občinsko delo, gospodarstvo, šolstvo in kultura: to so bili stebri Pangerčeve dediščine, ki živi in raste še danes.

Vaško praznovanje se je pričelo v župnijski cerkvi sv. Urha škofa, kjer je mašo daroval upokojeni ljubljanski nadškof msgr. Franca Vončina in g. Metoda Lampeta. Združeni pevski zbor tržaške ZCPZ je pospremil poučno pridigo o Pangerčevem življenju.

Rodil se je leta 1868 v ugledni družini, ki mu je omogočila šolanje na ljubljanski realki. V orglarski šoli Cecilijinega društva ga je glasbo učil Anton Fürster, kar je pridno izkoristil po vrnitvi v Dolino leta 1883, kjer je zbral zbor čitalniškega društva, skladal in širil glasbeno kulturo. Delu

kot občinski tajnik je sledilo županovanje, leta 1901 je postal predsednik obmejnega šolskega sveta, s čimer je postavil temelje slovenskega šolanja v takratni

močje s častno nalogo. Leta 1921 je postal odbornik v izrednem kraljevem deželnem istrskem odboru, v katerem se je zavzemal za ohranjanje avtonomije in pravic

istrski mejni grofiji. Zgradil je pet šolskih poslopij v dolinski in eno v miljski občini, vključno s sedežem ravnateljstva. Po služenju Avstro-Ogrski v prvi svetovni vojni in tudi v pomembnejših vojaških funkcijah (med drugim je bil vitez cesarskega reda Franca Jožefa) se je vrnil v službo na ob-

slovenskih narodov. Pangerca lahko imamo za enega prvih antifašistov! Svoje življenje je daroval drugim: bil je ustanovitelj slovenskega izobraževalnega in pevškega društva Vodnik, dolga leta je vodil župnijski zbor in orglal, bil je predsednik Okrajne kmetijske in vinarske zadruge, ustano-

vil je prvi bančni zavod v Bregu, pa tudi celo prvo zdravilišče po Kneippovem načinu v deželi. To je dokazala tisočera množica na pogrebu leta 1925. Pangerčevo bogato, a kratko življenje je prekinila bolezen.

Spominsko obeležje in poimenovanje večstopenjske šole v Dolini je končna oddolžitve temu zgodovinskemu liku, znak hvaležnosti sedanje generacije Pangerčevemu poslanstvu. Dogajanje, ki se je v sprevedu ob spremstvu Pihalnega orkestra Breg, narodnih noš in praporščakov premaknilo na sedež večstopenjske šole, so oplemenitili pevci MoPZ Valentin Vodnik in prisotnost pomembnih gostov. Županja Fulvia Premolin je poudarila pomen šole za graditev skupnosti različnosti in omikanega sožitja, častna govornica, pooblaščenica ministrice Republike Slovenije, zgodovinarica mag. Anja Fabiani, pa je ob biografiji predstavila tri stebre Pangerčevega življenja: entuziazem, altruizem in vero. V prepolnih prostorih so svoj doprinos dali tudi najmlajši s krajšim kulturnim programom. Pomembne zasluge za mejnik v vaški zgodbi pa ima vsekakor mladi Marko Manin, ki se je posvetil raziskovanju Pangerčevega življenja in izvedbi celotnega projekta.

Jernej Šček

Obvestila

Vincencijeva konferenca vabi na duhovno pripravo na Veliko noč v četrtek, 3.4. 2014, v zavodu šolskih sester, ul. delle Doccie 34: sv. maša ob 16. uri, nato poglobitev in premišljanje, ki ju bo vodil g. Jože Špeh.

Romanje v Medjugorje od 2. do 5. maja letos. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline s postankom na Kozini za tržaške romarje. Vpis pri g. Darku za Gorico (tel. št. 3703201305), za tržaško pri g. Jožetu Markuži (tel. št. 040 229166), za Novo Gorico 00386 5 3022503. Potovanje z udobnim avtobusom. Slovenski in italijanski državljani potujejo z veljavno osebno izkaznico.

Potovanje z Novim glasom v Maroko bo od 21. do 28. maja 2014; odhod z letališča v Ronkah. Za vpisovanje in informacije: uprava Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, tel. 040 365473, g. Jože Markuža tel. 040 229166. Kdor želi prejeti program po elektronski pošti, naj sporoči na naslov:

mohorjeva@gmail.com ali uprava@noviglas.eu

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij 00385 2386744.

Nudim pomoč pri učenju in pisanju domačih nalog dijakom nižjih in višjih srednjih šol v Trstu in okolici. Tel 345 9264496.

Darovi

Za Slovensko Vincencijeva konferenca daruje Meri Bizjak 30 evrov. **V spomin** na Lauro Parovel daruje Zinka Cerkenin za svetoivanski Marijin dom 50 evrov in za Novi glas 50 evrov.

Ob smrti drage mame

PINE

izrekamo

sinu Ediju

in hčerki Nedi z družino

občuteno sožalje

ODBOR IN ZDRUŽENI
ZBOR ZCPZ

Ob 110-letnici rojstva Srečka Kosovela

Slovesnost v Ljudskem vrtu

Čeprav ni podatkov o tem, da bi se Srečko Kosovel ter tržaški slikar, grafik, scenograf in oblikovalec Eduard Stepančič (1908-1991) kdajkoli spoznala, se med njuni usodi vsiljuje globoko umetniško vzporedje, ki temelji na konstruktivističnih izhodiščih. Ta idejna in intelektualna bližina je postala vsaj simbolno otipljiva v nedeljo, 23. marca, ob svetovnem dnevu poezije. Na pobudo Slovenskega kluba je bila namreč v Ljudskem vrtu ob Kosovelovem kipu tradicionalna svečanost ob obletnici rojstva velikega slovenskega pesnika, ki se je pred 110 leti rodil v Sežani. Ta okrogli jubilej so pri Slovenskem klubu vsebinsko in formalno izkoristili tako, da bi se na poseben način poklonili bodisi Kosovelu bodisi Stepančiču. Ob prisotnosti lepega števila Kosovelovih ljubiteljev so namreč predstavili knjigo Tra Carso e caos, ki jo je v nakladi 110 oštevilčenih izvodov (toliko torej, kolikor je let, ki nas ločujejo od pesnikovega rojstva) izdala založba Comunicarte. V njej sta Poljanka Dolhar in Darja Betocchi zbrali 40 Kosovelovih poezij, ki jih je v italijanščino prevedla ravno Betocchi. Publikacija, ki ob italijanskem prevodu ponuja tudi slovenski izvirnik, bogati obenem 13 kon-

struktivističnih del Eduarda Stepančiča, kar daje založniškemu načrtu poseben čar. Obenem ne gre zanemariti žepne oblike knjige, ki meri 11 cm za 11 cm. V uvodnem posegu je predsednica Slovenskega kluba Poljanka Dolhar poudarila, da je knjiga majhno darilo za velika umetnika: lepo je, da se s to izdajo približa zlasti Kosovelova poezija italijanskemu delu Trsta, ki ostaja še vedno tudi slovenski. Morda zaradi tega zblíževalnega namena je večina slovesnosti potekala v italijanščini, vključno s pogovorom, ki ga je Martin Lissiaci imel z Darjo Betocchi. Ta je zaupala, da je objavljena besedila prvotno prevedla pred mnogo leti, a nad njimi ni bila navdušena. Ponovno jih je vzela v roke na povabilo Massimiliana Schiozzija (odgovornega pri Comunicarte) in Poljanke Dolhar ter jih posodobila. V objavo je sicer prepustila le tista besedila, ki so jo najbolj prepričala. Prevajalka se je v svojem izvajanju spomnila tudi na 'tradicionalno' prevajalko Srečka Kosovela, Jolko Milič, poudarila pa je tudi težo, ki jo imajo Kosovelovi dnevniški zapisi: tudi ti bi bili vredni objave. Izbor Kosovelovih poezij je občinstvu prebrala Helena Perrot.

IG

MAČKOLJE Prešernova proslava

G. Jakomin: "Mačkoljani, bodite ponosni na svojo vas!"

Članom Slovenskega prosvetnega društva Mačkolje je izbirno vezne niti tokratne Prešernove proslave vdihnili datum izvedbe le-te: 14. februar, god sv. Valentina, zavetnika zaljubljenec. Z dovršenim kulturnim programom, ki je ponudil pevske in glasbene poslastice in - kot po tradiciji - tudi slavnostni govor častnega gosta, so tako Mačkoljani izpovedali svojo zaljubljenost v ... slovensko kulturo. Naslov prireditve, ki je bila v dvorani Srenjske hiše v Mačkoljah, je bil ravno Zaljubljeni v kulturo. Spored lepo obiskane večera je ponudil nastop fanfov okteta Aljaž, katerega umetniški vodja je domačinom dobro poznani Matej Lazar: on je namreč tudi zborovodja MePZ Mačkolje. Zаметki okteta Aljaž

segajo v leto 2009. Njegovi člani so mladi možje od Sv. Antona, iz Prad in Dekanov, ki jih združuje prijateljstvo in predvsem ljubezen do petja. Ime pevškega sestava je nedvomno povezano z ljubeznijo: zgodilo se je, da se je skupina štirih fantov ob rojstvu malega Aljaža zbrala in presenetila srečno mamico s podoknico v porodnišnici. Od takrat je njihova skupna želja po nastopanju rastle in privedla do ustanovitve okteta, ki nosi ime po novorojenčku. Pevski sestav se je na večerju v Mačkoljah predstavil z izborom skladb, ki so jih člani črpali iz zakladnice slovenskih ljudskih pesmi, in s priredbami sodobnih popevk: še posebej lepo pa so v njihovih glasovih zazvenele melodije iz dalmatinske tradicije. K popolnejšemu doživljanju

kulturnega trenutka so povabili mladi domačinki Alexo Gherbassi in Majo Devetak, ki sta s svojima flavtama ustvarili prijetno glasbeno medigro: Alexa in Maja sta gojenki dolinske podružnice Glasbene matice iz razreda prof. Iris Risegari. O tem, kaj sploh pomenita beseda in pojem kulture, je spregovoril slavnostni govornik, škedenjski kaplan g. Dušan Jakomin. Izhajal je iz prepričanja, da je kultura "stalna povezava med včerajšnjim dnem, današnjim in jutrišnjim". G. Jakomin je prepričan, da kulture ne ustvarjajo le vrhunski umetniki: "Tudi preprost človek je svoj čas v narečju ustvaril besede, da bi poimenoval stvarnost, okolja, da bi skladal ljudske pripovedke in pesmi". Ali niso tudi pevski zbori po vaseh, kot na

primer v Mačkoljah, izraz kulturne tradicije? - se je vprašal govornik. Naša pesem se je ohranila v času fašizma, ker se je v nas ohranil kulturni čut: in to v času, ko so nam skušali tuj dejavniki soliti pamet o tem, kaj je kultura. G. Jakomin je kot izraz naše širše kulture opredelil vero in družino, ki pa je danes pod udarom politike, ki odpravlja tradicionalno vlogo očeta in matere, moškega in ženske. Prav tako smo po mnenju g. Jakomina žrtve komercialne trgovine in zapovedanih komercialnih praznikov. Kaj lahko danes dajemo preprosti ljudje svojemu okolju? - se je vprašal. Odgovor je poiskal v prepričanju, da z rešitvijo nam ne bodo postregli politiki: od nas je odvisno, ali bomo znali zasledovati tisto lepoto, ki sloni na delu in zaupanju v prihodnost. "Če bomo gradili prihodnost na teh temeljih, se bo naš narod ohranil", je sklenil škedenjski kaplan in opozoril Mačkoljane, zlasti pripadnike mlajše generacije, naj bodo ponosni na svojo vas.

IG

Katedra sv. Justa / Kardinal Sandri o J. Pavlu II.

Takoj sveti!

Drugo srečanje letošnje Katedre sv. Justa je v sredo, 19. marca, imelo v središču razmišljanja svetost papeža Janeza Pavla II. Tržaški nadškof Giampaolo Crepaldi je za to priložnost na grič povabil kardinala Leonarda Sandrija, prefekta Kongregacije za vzhodne Cerkve in dolgoletnega bližnjega sodelavca poljskega blaženega. V tem letu bo, prav tako kot "dobri" papež Janez XXIII., doživel kanonizacijo in končno bo izpolnjen klic vernikov, ki so že 2. aprila 2005, na dan njegove smrti, na Trgu sv. Petra v Vatikanu klicali

"Takoj svetnik"!

Tokratno predavanje v postnem času o tematiki sijoče svetosti lahko strnemo v znan Wojtylov stavek "Na stečaj odprite vrata Kristusu"! Dvajset let po papeževem obisku v Trstu, na katerega opozarja od mnogih spregledano obeležje pod zvonikom tržaške katedrale, še vedno odmeva njegov preprosti klic, ki je marsikaterga kristjana spremljal po poteh evangelija. Življenje in dejanja Janeza Pavla II. so močno vplivala - po besedah nadškofa Crepaldija kar razsvetlila - na zgodovino druge polovice 20.

stoletja, saj je papežu uspelo prepoznati radikalne spremembe postmoderne sveta in vanj vključiti posodobljeni element vere. Vzljubili so ga ljudje vseh profilov: verniki in neverniki, intelektualci in preprosteži, starejši in mlajši, njegova beseda pa je segla do vsega globaliziranega sveta. Papež je katoliško modrost ponesel do meja sodobnega sveta. Kardinal Leonardo Sandri, po rodu iz Trenta, je stari znanec tržaškega gostitelja, ki je doživel škofovsko posvetitev od samega Wojtyle. Minuli teden je enaindesemdesetletni vatiškanski poslanec prejel Nagrado za mir 2014 Fundacije Ducci, kot strokovnjak na področju svetovnih religij je dokazal veliko in iskreno pozornost do

geopolitične podobe Trsta. Večkrat je poudaril sporočilo bratstva, bližine in odpiranja, ki ga nudi tržaška zgodovina,

kraj obmejnosti med Vzhodom in Zahodom, domovina večetničnosti in multikulturalnosti. Poslanstvo papeža Frančiška lahko primerjamo z Wojtylo-

vim. Klic Josepha "Dober večer", ki ga je Argentinac izustil ob izvolitvi 13. marca 2013, dokazuje navdušenje in strast

velike osebnosti, ki roma k najtemnejšim družbenim skupinam s preprostim slogom, a doktrinsko neomajnostjo. Janez Pavel II. je bil misijonar re-

snice drugega vatikanskega koncila, moderator med Bogom in navadnim človekom na podlagi sodobne, človeku prijazne in najvišjemu zveste pastoralne antropologije. Njegovo življenje sta določali preprostost in revščina ali vsaj zmernost, od nove maše 2. novembra 1946 v Krakovu se je dan za dnem vzorno prepuščal Bogu. Od blaženega Janeza Pavla II. po papežu Frančišku do mesta Trst: kardinal Sandri je svoj dragoceni prispevek končal z mislijo na svobodo, ki jih vsi trije izžarevajo. Vsaka novost je priložnost za učenje in razvoj, zato "upam, da boste Tržačani z radostjo sprejeli mednarodno in svobodno vlogo, ki jo odigravate v svetu Mitteleurope".

JŠ

Slovesnost na pokopališču v Štandrežu Vojne žrtve imajo grobnico

Od meseca septembra 1943 do aprila 1945 so nemški okupatorji združili naše kraje v t. i. cono Jadransko Primorje, ki je postala operacijsko območje nemške vojske. Na Goriškem so zasedli najpomembnejše in vojaško strateške objekte, in sicer letališče na Rojah in železniški postaji. Objekte so utrdili in močno zastražili.

Izven letališkega prostora so zgradili tudi več zaklonišč za letala, da bi jih tako obvarovali pred napadi na letališče samo. Zavezniki so poznali strateško vlogo teh struktur in so jih hoteli čim prej uničiti ali vsaj poškodovati, da bi postale neoperativne za daljši čas. Bombardiranje letališča so zavezniki opravili 18. marca 1944, to je natančno pred 70 leti. S tremi eskadriljami so zavezniki

ravno na poljih in so pripravljali zemljo za saditev krompirja. Na letališču so se oglasile sirene, ljudje na poljih pa se niso posebno vznemirili, saj so bili glasov sirene že vajeni, ker so naše kraje večkrat preletavala letala, ki so letela proti Nemčiji. Bombardiranje je trajalo nekaj minut, za seboj pa je pustilo nad 150 človeških žrtev in še enkrat toliko ranjenih. Ranjence so vozili v goriško bolnišnico kar na kmečkih vozovih. Poleg človeških žrtev je bilo ubite ali hudo ranjene tudi veliko živine in uničene več kmečke opreme. Iz Štandreža je

Foto DP

letala, ki so se dvignila iz oporišč na Sardiniji in Korziki, odvrгла ogromne količine bomb - šrapnelov, ki so se razpršili v manjše, a smrtonosne drobce v višini človeka. Bombe so zajele zelo široko območje, od Sovodenj, Mirna, Orehovelj, Bilj, Vrtojbe, Štandreža do Šempetra. Vojaška letala so priletela nekaj pred poldnevom in kmetje omenjenih krajev so bili

takrat umrlo sedem ljudi, nekaj tudi zelo mladih. Drugič je Štandrež doživel bombardiranje 8. aprila 1945, ko so zavezniki letala ciljale na severno in južno železniško postajo. Bila je nedelja in tudi tokrat nekaj pred poldnevom. Ljudje so bili večinoma doma in se pripravljali na nedeljsko kosilo. Zavezniki letala so odvrгла svojo

smrtonosni tovor predčasno in granate so padale po štandreških hišah, od cerkve do pokopališča. Pri tem zračnem napadu je izgubilo življenje 12 štandrežcev, med njimi tudi komaj rojeni otrok.

Ker je bilo toliko žrtev, so bile oblasti prisiljene ponovno odpreti štandreško pokopališče, saj na goriškem ni bilo več prostora.

O teh usodnih dogodkih za štandreško skupnost je na domačem pokopališču spregovoril Damjan Paulin, ko so v soboto, 22. marca, blagoslovili grobnico, v katero so prenesli ostanke petih žrtev vojne grozote. V tej grobnici so pokopani Ljudmila Brisko, Benedikt Tabaj, Branko Tabaj, Kamil Tabaj in Viljem Zavadlav.

To pietetno slovesnost je začel priložitni moški zbor pod vodstvom Aleša Hobana. Zbor jo je tudi končal. Predsednik društva skultura Marjan Breščak, ki je bil pobudnik tega dogodka, je prisotne seznanil, kako je do njega prišlo in da je bilo treba veliko truda in časa, da so se lahko ohranili posmrtni ostanke petih žrtev, ki bi sicer šli v pozabo. Sedaj počivajo pod lepo urejenim nagrobnim spomenikom. Zahvalil se je vsem, ki so sodelovali pri tem in to podprli.

Spregovorila sta tudi občinska odbornika Sergio Cosma, ki je zadevo spremljal od vsega začetka, in sedanji odbornik Alessandro Vascotto, ki je pobudo izpeljal do konca. Domači župnik Karel Bolčina je grobnico blagoslovil in zaželel, da bi bila v opomin, predvsem mlajšim generacijam, da bi se ne ponovile podobne grozote.

DP

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (43)

Mariza Perat

Svete Višarje v Kanalski dolini

Prišla je prva svetovna vojna. Dne 16. septembra 1915 so začeli obstreljevati tudi višarsko svetišče. Bogoljub v oktobrski številki iz leta 1915 o tem takole poroča:

"Tako lepih in gorkih dni nimamo veliko v zgodnji jeseni, kakor je bil četrtek 16. septembra. Od daleč nas je pozdravljala višarska cerkev, ki se je lesketala v sončnih žarkih. Zdelo se je, da nas danes še prav posebno vabi k sebi na goro. In isti dan ob treh popoldne je ista cerkev zažarela še enkrat v ne navadnem sijaju, v groznem plamenu.

Opazovali smo z daljnogledom, kako je začela najprej goreti streha nad glavnim oltarjem. Od tam se je pomikal ogenj proti glavnemu cerkvenemu vhodu ter se slednjič polastil strehe. Videle so se, kako se je valil dim naravnost navzgor. Le semintja, kadar je potegnil severni veter, se je

Ruševine Sv. Višarij

nagnil goreči stebel nekoliko po strani, pa se kmalu zravnil in se vzpenjal zopet navzgor. Ves prizor je trajal le malo časa; po preteku slabe ure se je kazalo že golo zidovje. Ker naš planinski kraj ni oddaljen več nego 10 km zračne črte od Višarij, videle so bistré oči tudi brez daljnogleda, kaj da se vrši na gori..."

Marijin kip je župnijski upravitelj iz Žabnic, frančiškan p. Pij Žankar, že poprej odnesel v župnišče v Žabnice.

Po vojni so Višarje skupaj s Kanalsko dolino prišle pod Italijo. Na obnovo svetišča je bilo treba kar precej čakati, tako da je bilo bogoslužje

v višarski cerkvi spet šele leta 1922.

Marijin kip pa je v Žabnicah bil preblizu fronte, zato ga je p. Pij odnesel najprej v Beljak, nato pa v Maribor, kjer je našel zatočišče v tamkajšnjem frančiškanskem samostanu. Na praznik Marijinega Imena leta 1920 so milostni kip prenesli v romarsko cerkev Sv. Križa nad Dravogradom, od koder se je skoro po enem letu vrnil v Žabnice.

Medtem so na Višarjah cerkev obnovili. Kip so v višarsko svetišče prenesli na kresni večer leta 1925, ko se je vendarle končala pot višarske Marije begunke. Ob velikanski množici ljudstva so milostni kip na goro nesli štirje duhovniki iz različnih sosednjih škofij. Na vrhu gore so Marijo sprejeli pevci, govorniki pa so jo pozdravili v treh jezikih. Slovesnost je vodil goriški stolni kanonik, apostolski protonotar msgr. Anton Berlot.

Obnovljeno cerkev je 1. julija 1926 posvetil goriški knez nadškof Francišek B. Sedej, saj je Kanalska dolina takrat spadala pod goriško nadškofijo. Cerkev je poslikal Tone Kralj. Slike predstavljajo glavne dogodke iz Marijinega življenja. Njegovo delo je tudi Križev pot. Zanimiva je slika o nastanku božje poti z veličastnimi gorami v ozadju. Na oboku med prezbitერიem in

cerkveno ladjo stoji napis v latinščini, ki je bil že v stari cerkvi:

"In hoc LoCo Mater ChrIsti InVenta stetit".

Velike črke predstavljajo rimske številke, ki dajo letnico 1360.

Velike črke predstavljajo rimske številke, ki dajo letnico 1360.

Velike črke predstavljajo rimske številke, ki dajo letnico 1360.

Velike črke predstavljajo rimske številke, ki dajo letnico 1360.

Velike črke predstavljajo rimske številke, ki dajo letnico 1360.

/ dalje

Odmev na uvodnik o šolstvu v prejšnji številki Novega glasa "Nič ni še izgubljenega, če obstaja zavest zelo kritičnega stanja!"

Spošt. odgovorni urednik, dragi Jurij, posredovati želim komentar na tvoj uvodnik o šolstvu, specifično o problemu premajhnega vpisa na slovenske višje šole na Goriškem. Po eni strani se s teboj strinjam glede velike zaskrbljenosti za sedanje stanje, kot sem sicer tudi že večkrat javno izpostavil, ne želim pa se prepustiti globokemu pesimizmu o perspektivah, saj verjamem, da bomo znali vsi primerno reagirati s konkretnimi dogovori predvsem med šolskimi organi in civilno družbo o najboljših rešitvah za "preporod" naših višjih šol. Ne bi se niti pretirano obremenjeval s problemom identitete, večplastnosti le te, kompleksnosti sociolingvističnih pojavov itd. Čisto enostavno naj se na naših šolah na najboljši način poučuje slovenski jezik, posreduje slovenska kultura in navezanost na slovenski prostor (državo, narod, manjšino...), ne da bi se v tem procesu zanikale nobene druge značilnosti današnje šolske populacije in seveda niti navezanosti na državo, v kateri živimo, in bogata raznolika kultura, s katero sobivamo. Čisto enostavno in seveda istočasno zahtevno. Za vse to moramo biti še bolj strokovno opremljeni, se moramo še bolj potruditi in delovati koordinirano. To seveda velja predvsem za višješolske učne kolektive, ki lahko računajo na aktivno pomoč celotne naše organiziranosti od kulturne, športne, pošolske itd. Središče vsega tega procesa pa je in ostaja v šolskih prostorih: kje naj se oblikuje jedro slovenske prisotnosti v Italiji, če že ne v slovenski šoli, in kje drugje naj se gradijo osnovno ozaveščenost, poznavanje jezika in specifično izobraževanje v slovenskem jeziku?

Letošnji podatki o vpisu v prve razrede višjih šol na Goriškem so čisto enostavno porazni, kot je skrb vzbujajoč podatek zadnjih desetih let dejanske stagnacije ob istočasno spodbudnih številkah na ostalih ravneh našega šolstva v Italiji. Bo ta zavest o zelo skrb vzbujajočem stanju pronicala v javnost z vseh strani, in primis s strani šolskih protagonistov? Lahko pričakujemo, da bodo naše šole poklicale na pomoč današnje učence, družine in razne sedanje uporabnike, da skupaj premislimo in preverimo, katere so šibke točke in kje je potrebno najprej poseči? Tako odprto in iskreno soočanje je prepotrebno, saj dru-

gače ne bodo pomagali nobeni javni posveti ali sestankovanja.

Že res, dragi Jurij, da generali ne napovedujejo vojne, in zato naj ne bi šolniki odločali o pomembnejših šolskih strategijah, je pa tudi res, da imajo generali hierarhično nad seboj druge pristojne organe, ki odločajo. Na področju šolske avtonomije pa so šolski organi tisti, ki imajo popolno pristojnost skoraj za vse: da spreminjajo smeri, prilagajajo šolske urnike in predmetnike potrebam šolske populacije in še marsikaj. To je pač šolska avtonomija, s katero razpolagajo tudi naše šole!

Če končam svoj poseg z iskanjem razlogov za tako skrb vzbujajoče stanje, ne morem mimo dejstva, da moramo upoštevati številne faktorje in marsikatero spremenljivko: od najbolj banalne marketinške poteze do kakovostne ponudbe, primerne komunikacije, občasnih inovativnih prijemov vse do vedno koristnih dobrih praks, ki jih lahko pridobimo vse naokrog. Predvsem pa je pomemben DOBER GLAS sedanjih uporabnikov slovenskih šol v Italiji, kjer lahko izstopa odličnost naših višješolskih profesorjev ob idealno maloštevilnih razredih, v katerih je pouk lahko zares individualen, ali pa lahko tudi nasprotno kritična ocena določenih večjih ali manjših pomanjkljivosti, ki jih lahko opazimo tudi s "prostim očesom".

Danes ne bi vedel, koliko pozitivne energije izžareva iz naših šol, želel bi, da bi je bilo čim več in da bi bila prenesena na vse tiste starše in učence, ki domujejo na naših višjih srednjih šolah in so lahko najboljši promotorji le-teh v posredovanju javnosti (prijeteljem, sosedu, znancem, sorodnikom).

Nič ni še izgubljenega, če obstaja zavest zelo kritičnega stanja in če bomo že v najkrajšem času zabeležili pozitivne reakcije in prepričano voljo, da takoj konkretno posežemo. Zase in za SKGZ lahko takoj potrdim razpoložljivost za katerokoli soočanje in konkretno pomoč ob dejstvu, da sicer nimam nobene možnosti nastopati ali postopati, ne da bi bil za to povabljen s strani pristojnih šolskih organov, še manj pa seveda ne morem kot zunanji dejavnik odločati.

Livio Semolič
Pokrajinski predsednik SKGZ

Stiki med FJK in Slovenijo / Srečanje Torrentija in Grilca

"Okrepiti je treba kulturno sodelovanje!"

Razviti sodelovanje med gledališči in koordinirati pobude ob stoletnici prve svetovne vojne za dodatno izboljšanje kulturne ponudbe in tiste, ki je povezana z zgodovinskimi dogodki v čezmejnem prostoru. O teh ciljih, ki jih Furlanija Julijska krajina in Slovenija nameravata zasledovati, je

menila Torrenti in Grilc. Slovenska gledališka produkcija je raznolika, vrhunska in bogata. Grilc je opozoril, da bi moralo SSG biti v večji meri vključeno v slovensko gledališko mrežo in obratno. Tudi gledališče Rossetti bi rado pridobilo slovensko občinstvo. O SSG in o gledališkem sodelovanju nasploh bo

Ljubljani, sklenili sestaviti skupino italijanskih in slovenskih zgodovinarjev, ki bodo napisali skupno raziskavo in jo vključili v šolske učbenike obeh držav: tako bodo mlade generacije lahko spoznale skupno interpretacijo takratnih dogodkov. Odbornik Torrenti je slovenskemu ministru predlagal vključitev projektov, ki bodo izvedeni ob 100-letnici vojne v Furlaniji Julijski krajini in Sloveniji, v sklop projektov evropske razsežnosti Unesca, ki jih Francija in Belgija organizirata za ovrdenotenje t. i. pokopaliških poti na območju poteka nekdanje vzhodne fronte. Le-te je Torrenti spoznal med nedavnim obiskom francoskega parlamenta. "Dogodki, ki so povezani s stoletnico vojne - sta menila Torrenti in Grilc - morajo predstavljati edinstveno

priložnost za povezovanje raznih držav, dežel in vseh tistih akterjev, ki bodo vključeni v organizacijo raznih pobud". Predstavnik deželne vlade se je hkrati pohvalno izrazil o izvedbi prikazane predstave in menil, da bo verjetno Dežela v kratkem počastila umetnost Ivce Buljana, ki spada med najboljše režiserje srednjeevropskega prostora.

tekla beseda na srečanju v Trstu med deželnim odbornikom za kulturo, Giannijem Torrentijem, in slovenskim ministrom za kulturo, Urošem Grilcem. Inštitucionalna predstavnik sta se srečala na predpremiere nove uprizoritve Slovenskega stalnega gledališča Striček Vanja Nejca Gazvode, po motivih drame Antona Pavloviča Čehova v režiji Ivce Buljana. Sodelovanje med gledališči je treba okrepiti, sta

tekla beseda na specifičnem srečanju med ministrom in odbornikom, do katerega bo prišlo v kratkem. Furlanija Julijska krajina in Slovenija sta že nekaj časa dejavni, kar se tiče beleženja stoletnice začetka prve svetovne vojne: slovenska vlada je osnovala v ta namen odbor, ki bo predlagal in koordiniral razne dejavnosti; odbornik Torrenti je opozoril, da so na nedavnem srečanju, ki je potekalo v

MC

Premierka hvali vlado, v javnosti pa poziv k protestom proti njej

Zaradi volitev v politiki naraščanje trenj in polemik

Sedanje politično dogajanje v Sloveniji je nemara mogoče razdeliti na tisti del, ki je namenjen spodbujanju volivcev, naj na volitvah, ki bodo v naslednjem poldrugem letu, glasujejo za določeno stranko ali skupino strank, in drugi del, ki obravnava oziroma se sooča z obstoječim stanjem in razmerami v državi. Tukaj pa ne gre za načelna, dejali bi splošna razmišljanja, denimo o tem, za katero stranko ali kandidata naj se opredelijo volivci na volitvah v evropski parlament, 25. maja, na lokalnih volitvah letos jeseni, ali pa na parlamentarnih volitvah pozno jeseni leta 2015, temveč za razmerje do vlade in njenega delovanja. Ob prvi obletnici sestave vlade je njena predsednica Alenka Bratušek znova ponavljala trditve, ki so povzročile dvome in zavračanje v največjem delu opozicije in javnosti. Zatrjevala je, da je Slovenija z njeno vlado ponovno pridobila veljavo in ugled v mednarodni javnosti, prestiž, ki ga je prejšnja Janševa vlada zapravila. Slovenijo je v svojih izjavah poistovetila z letalom, ki je letelo proti zemlji, a ga je njeni vladi uspelo uravnesiti in ga obrniti nazaj v pravo smer. Resnično stanje pa je drugačno in vse javnomnenjske raziskave, objavljene v zadnjem času, to potrjujejo. Slovenija vsako leto porabi poldrugo milijardo evrov več denarja, kot pa ga ustvari, njena zadolženost bo kmalu preseгла raven, določeno z merili evropske povezave, premierka pa izjavlja, da

se bo Slovenija še zadolževala, dokler bo pač imela primanjkljaj v svojih javnih financah.

Romana Tomc, podpredsednica SDS, stranke, ki je objavila alternativni vladni program z naslovom Za rast, pravičnost in delovna mesta, meni, "da se vlada Alenke Bratušek bori za svoj obstanek, ne glede na ceno". Odmevnejši pa bo morda poziv, ki ga

Janez Janša

je v novi številki tednika Demokracija objavil znani pisek in analitik razmer v Sloveniji, Ivo A. Stanič. Po njegovem je "Čas za javni protest v Sloveniji. Razmere ne dovolijo več čakanja, teoretiziranja, češ, bo že bolje. Še mnogo generacij se bo spominjalo premierke

Alenke Bratušek, njene trdovratne arogance, nerealnih obljub, zavožene politike in želje po večni oblasti. Premierka Alenka Bratušek bo naredila Sloveniji največjo uslugo, če se bo čim prej umaknila z oblasti in tako dala možnost za vodenje države sposobnejši ekipi". Tako Ivo A. Stanič.

Pomemben dogodek prejšnjega tedna je bila javna obravnava Višjega sodišča v Ljubljani v zadevi Patria. Na sodbo njegovega senata bo zaradi obsežne-

ga gradiva in mnogih prilog o zadevi treba počakati več kot en mesec, tako da se bo izrek približal evropskim volitvam dne 25. maja. To pa naj bi bilo uperjeno zoper Janeza Janšo oziroma kandidate stranke SDS na volitvah v evropski parlament. Janez Janša, ki je bil na prvi stopnji obsojen na dve leti zapora, brigadir Tone Krkovič in prokurist podjetja Ivan Črnkovič pa na 22 mesecev zapora, zatrjujejo, da gre za politični proces in zanikajo vsako krivdo. Sodišče naj bi proti njim ne imelo nobenih dokazov. Primer skrbno spremljajo tudi v tujini, zlasti v Evropski ljudski stranki, katere članica je tudi SDS Janeza Janše.

Sodba v zadevi Patria bo zaradi osebnosti Janeza Janše zagotovo imela določen vpliv in posledice na politične razmere v Sloveniji. Janša trdno obvladuje položaj predsednika SDS, ohranil je del priljubljenosti kot pomemben osamosvojitelj države in tudi kot uspešen predsednik dveh slovenskih vlad. V TV oddaji Vroč stol Vladimirja Voduška je bila celo omenjena možnost, da bi obsodba Janeza Janše brez dokazov o njegovi krivdi v zadevi Patria utegnula povzročiti celo nov upor v Sloveniji.

SDS je uresničila napoved, da bo zbrala 40 tisoč podpisov volivcev, potrebnih za razpis referendumu o tem, ali naj bodo državni arhivi odprti za obiske, ogled in raziskave ali pa delno zaprti, kot to določa sedanja zakonodaja. Strankini aktivisti so zbrali celo nekaj tisoč podpisov več. Ljudsko glasovanje o odprtosti slovenskih arhivov naj bi bilo okrog 25. maja, torej dneva volitev v evropski parlament. A zadeva še ni gotova, ker referendumu o odprtosti arhivov nasprotuje vladna koalicija. Morda bo o zadevi zahtevala mnenje oziroma razsodbo ustavnega sodišča.

Sporočamo, da je v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani odprta razstava z naslovom *Slovenci po svetu v času osamosvajanja Slovenije*. Pripravilo jo je Izseljensko društvo Slovenija v svetu, ki je o omenjeni temi izdalo tudi obsežen in bogato ilustriran zbornik. V vabilu za obisk razstave je poudarjeno, "da so države, kjer so slovenski izseljenci ob osamosvojitvi Slovenije živeli, zaradi njihovih prizadevanj, prve priznale novo državo Slovenijo".

Marijan Drobež

Kratke

Predstavitev knjižne zbirke GMD v Kromberku

Na gradu Kromberk je bila 18. marca v sklopu torkovih večerov predstavitev knjižne zbirke Goriške Mohorjeve družbe. Po pozdravu etnologinje gospe Inge Brezigar je besedo prevzela urednica Goriške

Mohorjeve družbe Marija Češčut, ki je prisotnim najprej orisala kratko zgodovino Goriške Mohorjeve družbe in njeno delovanje, nato je predstavila osrednjo publikacijo letošnjega knjižnega daru, tj. Koledar za leto 2014. Sledili sta predstavitev mladinske knjige O polžku Izidorju in druge živalske zgodbe, avtorice Anamarie Volk z ilustracijami Nejkje Selišnik, ter priložnika o peki Domače slaščice, ki ju je predstavila Mirjam Simčič. Milan Jarc pa je govoril o liku in življenju prof. Rada Bednarika ter predstavil knjigo njegovih spisov in prispevkov o njem z naslovom Nekdaj v starih časih.

Miren / Potopisno predavanje o Afriki

KD Stanko Vuk Miren-Orehovlje vabi na potopisno predavanje PLEMENA AFRIŠKE DIVJINE, ki bo v četrtek, 27. marca 2014, ob 19.00 v OŠ Miren. Med plemena doline Omo v južni Etiopiji nas bo popeljala Sonja Cijan.

Še o zaprtju podružnice NLB na Opčinah

Requiem za sanje (drugi del)

30. junij 2015 bo zadnji dan poslovanja podružnice NLB na Opčinah. Nestrateska podružnica, kot so jo poimenovali v Ljubljani, po tem datumu zapira vrata. Največja slovenska banka tako zapušča drugi najpomembnejši trg za Slovenijo. O tem smo se razpisali že v prejšnji številki. Kljub temu pa ostajajo odprta še številna vprašanja, ki v zadnjih tednih niso dobila odgovora, a bi lahko precej bolje osvetlila ozadje odločitve matične banke. Ocenam o negativnem poslovanju tržaške podružnice so se v prejšnjem tednu po robu postavili tudi zaposleni v podružnici NLB - Trst. Tokratni zapis bomo začeli prav z njihovimi pomisliki na ravnanje matične banke.

Beseda zaposlenim

Gre pravzaprav za odgovor na izjavo matične banke o zaprtju poslovanja. V Ljubljani so namreč poudarili, da se v podružnici Trst obseg poslovanja vztrajno zmanjšuje že vse od leta 2007. Podružnica, tako pišejo, posluje z izgubo od leta 2010, od 2013 pa celo z negativnim rezultatom iz tekočega poslovanja pred slabitvami. "Zato se je postopek stopnega in s strankami usklajenega zaprtja komercialnega poslovanja podružnice Trst že začel in se bo predvidoma končal do sredine leta 2015", navajajo še v tiskovnem sporočilu. Iz letnih poročil pa izhaja drugačna slika: že res, da je NLB Trst v letu 2012 poslovala negativno (v znesku približno 9 milijonov evrov), pred tem pa so bile poslovne številke pozitivne. V letu 2011 je bil pozitiven rezultat v višini 83 tisoč evrov, v letu 2010 124 tisoč evrov, leta 2009 pa 440 tisoč evrov, pred tem letom pa v milijonskih zneskih. To v svojem tiskovnem sporočilu poudarjajo tudi zaposleni. Na vprašanje, kje

je bila torej izguba pred letom 2012, iz Ljubljane odgovarjajo, da je treba od dobička v letih 2010 in 2011 odšteti "stroške, ki jih vsaki podružnici alociramo iz funkcij sedeža skupine v Ljubljani". Po mnenju poznavalcev so ti stroški brezpredmetni: podružnice v tujini jih imajo večinoma že vključene v lastno bilanco in bi bilo njihovo ponovno "alociranje" v bistvu nepotrebno podvajanje.

Glede slabšega poslovanja v zadnjih letih pa je sama matična NLB priznala, da na rezultate poslovanja in neto prihodke članic

"nestrateske" Italije, je bilo krčenje dejavnosti v Trstu, ki ga je naročila Ljubljana: naložbe, ki so leta 2010 dosegale 300 milijonov evrov, so v letu 2013 znašale manj kot 60 milijonov evrov. Dalje je bilo podružnici Trst od 1. marca lani dovoljeno opravljati le nekatere kratkoročne posle s strankami, ki so strateškega pomena za matično NLB. Ob tem, še navajajo zaposleni, je bilo zvišanje rezervacij na strateško aktiv-

Sedež na Opčinah

Kaj bo z zaposlenimi v tržaški podružnici, uradno ni znano. Predsednik uprave NLB Janko Medja je bil v nedavnem intervjuju za Primorski dnevnik zelo oprezen. Češ, z zaposlenimi moramo ravnati odgovorno, a danes ne moram še ničesar napovedati, in podobne fraze. Jasno je, da bo dosedanji zaposlenim trda predla, ko se bodo vrata openske podružnice zaprla. Lahko pride v poštev zaposlitev v bližnjih podružnicah NLB onkraj meje? Tudi to bo težko izvedljivo: NLB je že zaprl 22 podružnic v Sloveniji, do naslednjega leta naj bi odslovil skupno 700 zaposlenih. Ob vseh teh številkah je vprašanje okoli novega sedeža na Opčinah že skoraj na ravni farse. Odprli so ga marca 2010, le nekaj mesecev pred tem, ko je banka razglasila tržaško podružnico za nestratesko. Čemu torej taka potratna denarja? Iz Ljubljane so pojasnili, da je bila odločitev o novi gradnji sprejeta v času konjunktura, ko je NLB vodila še dokaj "agresivno" politiko širitve na drugih trgih. Po naših informacijah je bila ta odločitev sprejeta leta 2008, torej le nekaj mesecev pred tempirano bombo "Lehman brothers" in slabo leto, preden so se katastrofalne posledice

NLB skupine na nestrateskih trgih vpliva dezinvestiranje in postopno zapiranje. Tudi glede tega so zaposleni postregli z nekoliko konkretnimi številkami. Posledica strategije umika iz

nih naložbah ponekod pretirano in nepotrebno.

Zapiranje vrat na zahod

Iz Ljubljane so na naša vprašanja glede razlogov zaprtja tržaške podružnice v odgovoru omenjali

slabe poslovne rezultate (negativno poslovanje, ki je po njihovem mnenju stalnica od leta 2010 dalje) ter majhno število strank, zaradi česar naj bi Trst izgubil tudi svoj simbolni vidik povezovanja med Slovenijo in Italijo: zaradi majhnega števila strank Ljubljana tudi v prihodnje ne vi-

tudi na tistih trgih, ki jih je matična NLB ohranila kot strateške. Samo za kratek povzetek: NLB je začela svoje podružnice v tujini, ki so si prislužile oceno nestrateske, zapirati zaradi slabega poslovanja in izjemnih izgub, ki jih je skupina NLB zabeležila v zadnjih letih. Evropa je zato jasno zahtevala, naj NLB opusti tiste dejavnosti, ki ne spadajo v t. i. "core business". V Ljubljani so se odločili, da med osrednje dejavnosti uvrstijo poslovanje na Balkanu in ne v Evropi. Ob ugotovitvi, da so bile nekatere evropske podružnice (recimo frankfurška LHB) že dalj časa globoko pod gladino finančne vzdržnosti, pa se poraja vprašanje, zakaj si je NLB tako odločno zaprla vrata na zahod. Vprašanje je povsem na mestu, če pogledamo na podatke o poslovanju v republikah nekdanje Jugoslavije, ki so vse prej kot navdušujoči (v poštev bomo vzeli poslovno leto 2012, ki je zadnje, za katerega so znani poslovni rezultati).

Izgube tudi na balkanskih strateških trgih

NLB na trgih nekdanje Jugoslavije ima svoje postojanke v Črni gori (Podgorica), na Kosovem (Priština), v Srbiji (Beograd), v Makedoniji (Skopje) in v Bosni in Hercegovini (Banja Luka in Tuzla). Pozitivno poslovanje je NLB zabeležila v BiH in na Kosovem, a je kljub temu bila izguba, ki jo je NLB v letu 2012 knjizila v Srbiji in v Črni gori toliko višja, da je izkupiček na balkanskih trgih bil krepko pod ničlo. Negativni rezultati, ki so jih v letu 2012 pridelali strateški trgi, znašajo 43,84 milijona evrov. Temu je treba prišteti še 83,72 milijona evrov oslabitev in rezerva-

cij, ki so se prav tako oblikovale v srbski in črnogorski podružnici. NLB Montenegro banka in NLB Beograd sta bili v letu 2012 tudi med naslovljenkami dokapitalizacijskega paketa, s katerim je matična NLB skušala oživiti tuje podružnice in je bil vreden 141 milijonov evrov. Črnogorska podružnica je poslovno leto 2012 opustila tiste dejavnosti, ki ne spadajo v t. i. "core business". V Ljubljani so se odločili, da med osrednje dejavnosti uvrstijo poslovanje na Balkanu in ne v Evropi. Ob ugotovitvi, da so bile nekatere evropske podružnice (recimo frankfurška LHB) že dalj časa globoko pod gladino finančne vzdržnosti, pa se poraja vprašanje, zakaj si je NLB tako odločno zaprla vrata na zahod. Vprašanje je povsem na mestu, če pogledamo na podatke o poslovanju v republikah nekdanje Jugoslavije, ki so vse prej kot navdušujoči (v poštev bomo vzeli poslovno leto 2012, ki je zadnje, za katerega so znani poslovni rezultati).

Pomembno vprašanje, ki ni še našlo uradnega odgovora, je tudi vsota slabih kreditov v podružnicah NLB. Posebej bi bili zanimivi podatki o slabih posojilih na "strateških" trgih. Slaba posojila so bila namreč osnovni problem za nastanek hude bančne krize v zadnjih letih. NLB je dober del slabih kreditov v prejšnjih mesecih prenesla na DUTB (oziroma slabo banko). Kljub temu pa jih je v portfelju matične banke še vedno za približno 20 odstotkov (1,9 milijarde evrov). Med temi je tudi še vedno celoten izkupiček slabih posojil iz tujih podružnic, ki jih po zakonu NLB še ni mogla prenesti na DUTB. Po oceni poznavalcev igrajo med nosilci slabih kreditov pomembno vlogo tudi izpostave NLB v državah nekdanje Jugoslavije. Črnogorska podružnica je leta 2012 na primer imela za 35 odstotkov slabih kreditov (bonitetna ocena C, D in E), kar je skupaj znašalo 653 milijonov evrov od skupaj 1,86 milijarde evrov podeljenih kreditov. Drugih uradnih podatkov o slabih kreditih na strateških trgih, predvsem tistih po izvedbi stresnih testov decembra lani, še ni. In ti bi šele pokazali realno sliko.

Andrej Čermic

Kulturni center Lojze Bratuž Pisatelj Boris Pahor je nagovoril mlade

Minulo soboto, 22. marca, je bilo v Centru Bratuž v Gorici spet lepo, saj je v goste prišel stoletni mladenič, pisatelj Boris Pahor, ki je nagovoril polno dvorano, tokrat v italijanskem jeziku, a vsem ra-

nica Franka Žgavec, ravnatelj knjižnice Marco Menato in pokrajinska odbornica Ilaria Cecot, ki so pozdravili pisatelja in dijake. Prof. Tatjana Rojc je prikazala nastanek najprej slovenske knjige o pisatelju Pahorju z naslovom *Ta-*

zumljivo in jasno je dal vedeti, da je svet na strani tistih, ki berejo, ki razmišljajo, ki skušajo razumeti. Prišli so dijaki slovenskih in italijanskih višjih srednjih šol, prišlo je tudi nekaj posameznikov, da bi prisluhnili lepemu kulturnemu dogodku, pravzaprav predstavitvi njegove knjige *Così ho vissuto Biografia di un secolo*, ki jo je tržaški pisatelj pripravil s prof. Tatjano Rojc. Poleg Kulturnega centra Lojze Bratuž sta bila predreditelji še Posoška državna knjižnica in goriška pokrajinska uprava, zato so ob avtorju sedeli predsed-

ko sem živel - Stoletje Borisa Pahorja in nato italijanske izdaje *Così ho vissuto - Biografia di un secolo*, ki je izšla pri Bompianiju in žanje lep uspeh po Italiji. Pisatelj Boris Pahor je bil tudi tokrat živ, prodoren, jasen in neposreden, prikazal je oblikovanje slovenske istovetnosti, ki ji je ostal zavezan vse življenje in še danes prepričljivo govori o njej, se sprehodil skozi svoje stoletje in mladim naročil, naj berejo, naj razmišljajo, naj ostanejo zvesti vrednotam, med njimi tudi jeziku in narodni zavesti.

NOVA GORICA Zanimiva doktorska naloga O globalizaciji trga in zatonu neodvisnih izumiteljev

Pred kratkim je dr. Ana Hafner briljantno branila doktorsko nalogo z naslovom *Globalizacija trga in pravice intelektualne lastnine in zatonu neodvisnih izumiteljev* in pridobila akademski naslov doktorica znanosti. To je bilo na Fakulteti za upravne in družbene študije v Novi Gorici. Naloga obravnava značilnosti samostojnih izumiteljev, vzpon velikih družb in zatonu samostojnih izumiteljev. Posebej je osvetlila globalizacijo pravic intelektualne lastnine. Bogastvo naloge predstavljajo analitični podatki in številne tabele o prijavih in podeljenih patentih za Slo-

venijo v zadnjem obdobju. Avtorica ugotavlja, da se delež patentov samostojnih inovatorjev v primerjavi z deležem patentov or-

ganizacij konstantno zmanjšuje. Ravno tako se število patentov samostojnih inovatorjev na milijon

prebivalcev določene področja zmanjšuje. To so skrb vzbujajoči podatki. Pregledno je prikazala tudi podeljene patente na Ameriškem patentnem uradu po letih podelitve patenta. Zanimive so tudi evropske patentne prijave na Evropskem patentnem uradu.

Posebej velja poudariti njeno razmišljanje o vplivu patentnih prijav individualnih izumiteljev z vidika deleža in števila patentnih prijav, kakor tudi primerjava glede na vrednost patentov. Koristna so razmišljanja in predlogi dr. Ane Hafner o načinih in poteh za izboljšanje stanja na tem ustvarjalnem področju. Prepričani smo, da bo to delo koristno pri analizah in spodbudah za pospeševanje ustvarjalnosti pri nas in v svetu.

Gabrijel Devetak

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.
Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 25. marca, ob 14. uri.

Tržaška pomorska postaja in razstveni prostor skladišča št. 42

Uspešen tržaški sejem ekstradeviškega oljčnega olja

Tržaška pomorska postaja in razstveni prostor v obnovljenem skladišču številka 42 sta bila tudi letos prizorišče že osme izvedbe sejma Oliocapitale. Na njem je sodelovalo 306 razstavljalcev iz 17 italijanskih dežel in še nekatera združenja proizvajalcev iz Sredozemskih držav, med katerimi sta tudi Hrvaška in Albanija.

Trst postaja s temi tematskimi sejmskimi ponudbami vse bolj pomembno prizorišče visoko specializiranih sejmov, ki so v prvi vrsti namenjeni trgovskim posrednikom in strokovni publiki, obenem pa so pomemben vzvod za širšo promocijo območja. Tako je v uvodnem nastopu ob odprtju letošnje izvedbe poudaril predsednik tržaške trgovinske zbornice Paoletti. Uradno odprtje sejma je bilo priložnost, da sta ob organizatorjih in predstavnikih krajevnih oblasti prisotne nagovorila japonski veleposlanik v Italiji Masaharu Kahno, ki je povedal, da je prišel v Trst, ker bo konec maja v Tokiu podoben sejem, na katerem bo-

do predstavili italijanska ekstradeviška oljčna olja, ob njem pa še odgovorni urednik ameriške strokovne revije Olive oil Times Curtis Cord, ki je poudaril vse večje zanimanje za ekstradeviško oljčno olje v ZDA ter ugo-

ponci.

Že osmo leto zaporedoma je na sejmju sodelovalo društvo tržaških kuharjev, ki so v posebni kuharski šoli pripravljali preproste jedi italijanskih dežel. Ekipo izvedenih mojstrov je vodil

Emilio Cok, kuharske predstave pa si je ogledalo in jedi okusilo kakih 2500 obiskovalcev. Prav tako so bili dobro obiskani mikro tečaji za poskušanje oljčnega olja. Kot je povedal oljkar Glavko Petaros, je tako za kupca in potrošnika kot za oljkarja

posodico, primerno ogreti v roki, po približno eni minuti ogrevanja olje povonjamo in moramo zaznati prijeten vonj po raznih sadežih ali zeliščih. Če smo zadovoljni z vonjem, srknemo majhen požirek in olje po ustih požvrkljamo. Kakovostno oljčno olje nam v ustih pusti predvsem občutek grenčine in pikantnosti. Ko pa olje požremo, morajo usta ostati čista, kot da bi popili kozarec vode.

Tudi na letošnjem sejmju oljčnega olja v Trstu je posebna panel komisija ocenila predstavljene vzorce, ob njih pa so se pokušnje lotili tudi poklicni okuševalci olj, gostinci in ljubitelji tega zlahnega daru zemlje. Letošnji zmagovalci natečaja Oliocapitale so bili: v kategoriji blagih olj vzorec: sicilijanske oljarske družine Castro, v kategoriji srednje intenzitete vzorec, ki ga je na natečaj poslala Rimska oljarna Campania, v kategoriji močne intenzitete pa olje Masia el altet Alicante iz Španije.

tavljaj, kako je pomembno, da se omogoči sodelovanje malim proizvajalcem, ki lahko ponudijo izredno visoko kakovost olja. Čeprav je oljkarstvo v deželi Furlaniji Julijski krajini, v primerjavi z drugimi italijanskimi deželami, še zelo malo razvita panoga, je deželna agencija za razvoj podeželja ERSA poskrbela, da so na mesto enega samega razstavnega prostora z vsemi deželnimi olji to površino razdelili po posameznih področjih. Oljkarji iz tržaške pokrajine so se tako predstavljali tako v okviru konzorcija oljčnega olja Tergeste DOP kot tudi samostojno. Konzorcij je letos predstavil olja šestih oljkarjev, ki so se uskladili pri pripravi promocijskega materiala in pri sami ponudbi svojega zlahnega pridelka. Štiridnevni sejem od 6. do 10. marca je obiskalo 10.600 ljudi. Kot so ugotavljali pri trgovinski zbornici, je močno naraslo število avstrijskih obiskovalcev, med katerimi je bilo veliko gostincev, med trgovskimi posredniki, t. i. buyers-i, pa so prevladovali Ja-

pomembno, da ljudje prepoznajo kakovostno olje in se zavestno odločijo zanj. Kdor pokuša oljčno olje, mora najprej malo količino olja, ki mu ga vlijejo v

Ukrajinska pesnica Natalija Bondarenko, italijanski pesnik iz Verone Eros Olivotto, Petra Koršič, ki živi razpeta med rodnimi Brdi in Ljubljano, in Jurij Paljk so pesniki, ki so sooblikovali s kitaristom Mauroom Radigno lep pesniški večer na Mednarodni dan poezije v Gorici v galeriji ArtOpenSpace v ulici Diaz v petek, 21. t. m., kjer jim je družbo delal tudi goriški pesnik in gostitelj Giovanni Fiero, medtem ko je pesnik David Bandelj tokrat prvič javno nastopil v vlogi prevajalca in bralca slovenskih pesmi Petre Koršič v italijanskem jeziku. Lep literarni večer, na katerem se je slišala tudi slovenska beseda v središču mesta!

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (19)

IRIDOLOGIJA - ČUSTVENI TIP ČLOVEKA, TIP ROŽA

Kdor ima na irisu veliko okroglih odprtih, pripada čustvenemu tipu človeka. Taki ljudje čutijo življenje; živijo strastno, čustveno, goreče, vsaka emocija se jih dotakne, gre skozi srce. So fleksibilni, spontani in se v množici počutijo zelo dobro. So zelo komunikativni, uporabljajo telesno govorico, so zelo ekspresivni, znajo motivirati in spodbujati ljudi, obožujejo, da so v centru pozornosti. Živijo za trenutek in se zelo hitro navdušijo za določeno novost, vendar je vsako navdušenje navadno kratkotrajno, saj niso vztrajni. So zelo kreativni; take ljudi namreč najdemo med umetniki, glasbeniki in tehniki. Veliko se naučijo s pomočjo sluha - če slišijo, si bolje zapomnijo, kot da kaj preberejo. Potrebujemo kontrolo, zato iščejo (jih pritegne) tip biser, ki je tako drugačen od njih, tako kontroliran, da jim daje vse to, česar oni nimajo, tj. gotovost.

Tip roža se rad zasanja, pri njem misli kar odplavajo, rad sanjari z odprtimi očmi. Tak tip želi biti občudovan, želi biti pomemben, postane zelo žalosten in depresiven, ko začuti, da ni cenjen. Tako osebo tudi ubija rutina, boji se vedno enih in istih navad, boji se statičnosti. Tip roža meri svojo vrednost po tem, koliko ga drugi cenijo, torej daje drugim to moč, da mu povejo, koliko velja. Je zelo empatičen, nima pa dobre koncentracije, misli hitro zbežijo drugam. Oseba roža postane agresivna, ko

začuti, da je kontrolirana, da jo drugi želijo nadzorovati. Želi svobodno izražati svojo kreativnost v primernem okolju, ki njeno kreativnost spodbuja. Veliko oporo najde pri tipu biser, saj mu ta daje gotovost, ki je sama nima, predvsem gotovost o tem, da ne bo nikdar zapuščena.

Ljudje tipa roža nenehno iščejo neko harmonijo, stabilnost, ki njim samim primanjkuje. Zato ob sebi potrebujejo osebo tipa biser. Tip roža je romantičen tip. Nadvse ljubijo svobodo izražanja in sploh vsako obliko svobode, so altruisti, sanjači. Mnenje, ki ga imajo drugi o njih, je zanje zelo pomembno, saj si žal z očno drugih dajejo vrednost - če jih drugi ne cenijo, se tudi sami ne. Drugim dajejo precej težko nalogo, da jim določajo vrednost, kar priča o njihovem pomanjkanju notranje moči. Zelo radi pomagajo drugim, radi imajo prostovoljne akcije, socialne iniciative itd. Obenem pa imajo veliko dvomov, hitro posumijo o vsem in se ustrašijo, zato potrebujejo in iščejo gotovost, ki jim jo daje tip biser.

Taka oseba se mora naučiti, da ne pušča svoje vrednosti drugim v oceno, ampak si jo mora dati sama. Ljudje tipa roža delujejo intuitivno in instinktivno, imajo torej tudi "razsvetljenje". Kot je rekel veliki Leonardo da Vinci: "So ljudje, ki vidijo, so ljudje, ki vidijo samo, če jim pokažeš, in so ljudje, ki ne vidijo". - Tip roža vidi in uvidi!

www.saeka.si

Nesmiselno hitenje ...

Postanek z razmislekom

Selitev je eno izmed najbolj stresnih obdobij v življenju, pravijo, pa čeprav sem sama prepričana, da je še veliko hujšega ... boleznij, izgube ... Vsekakor sva z možem ujeta v hitenje, ki mu ni konca, vstajava ob zori, večerjava pozno v noč, spiva malo, pa še takrat naju tarejo skrbi. Samo da bi bilo vsega skupaj čim prej konec. In da bi res nastopil ta konec, ki lebdi nekje tam v bližnji, a za naju vendarle še v daljni prihodnosti. Da bi ta konec in z njim sprostitvev prišla čim prej, seveda delava na vse pretege, urejava, načrtujeva, pospravljava, čistiva in še marsikaj. Včasih, ko sva najbolj utrujena, pa tudi teživa. Sebi, drug drugemu, povrh pa še delavcem in prijateljem.

In sedaj, ko prihaja pomlad, sva ravno sredi najbolj divjega hitenja, časa pa nimava pravzaprav za nič. Zaman naju vabijo šparglji in čemaž, žalostno zreva v kraško pokrajino, ki dan za dnem bolj diši po soncu in modrini. Letos za naju ni sprehodov, veselja, nabiranja. Še termin za zobozdravnika sva prenesla, k mami hodiva redkeje, dom je poln prahu in pajčevin. Čas naju pač preganja in dnevi, pa čeprav se začnemo s prvo zoro, so za naju prekratki. Polni obveznosti in brez tistih lepih trenutkov, ki si jih enostavno vzameš, da sedeš in se posvetiš sebi. Taka sva z možem, podala sva se v to pustolovščino in sedaj, ko so dela stekla, naju čisto nič in nihče ne more ustaviti. No, skoraj nič in nihče, kajti nekaj naju je ta konec tedna vendarle ustavilo. Nekaj, kar je močnejše od naše volje, od nas samih in od naših

želja. In ko sva se ustavila, so vsi najini problemi, najina selitev, najine priprave in najin trud postali majčkani in nesmiselni. Skoraj brez teže. V tem prestnem začetku pomladi je namreč nenadoma, ne napovedano in prezgodaj umrl sosed in sovaščan Jožko. In selitev je izgubila svoj pomen.

Sicer priznam, da sva prvi trenutek nameravala nekaj grdega. Tedaj, ko še nisva razumela bolečine, ki je bila za vsem tem, ko nisva došla slovesa, sva z možem pomislila, da bi pač družini že jutraj izrekla sožalje in potem odšla po svojih opravilih. A na to sva pomislila samo za trenutek. Dokler nama ni stopila pred oči žena, z zabuhlim, neprepoznanim obrazom, dokler nisva začutila tiste ostre tišine in zamolklega joka v tisti neznansko veliki, močno kmečki domačiji, ki je verjetno najlepša hiša na vsi in v katero vsakič vstopaš, kot bi vstopal v svetišče. Spominjam se, da je bilo v tej hiši zame vedno polno dobrot, in čutim vonj po komaj pečenem kruhu, po vinu, domačem soku, kozji skutu in siru, ker je bilo Jožkotu to najbolj všeč. Po srcu je bil namreč kmet, pa čeprav je šel že kot otrok

študirat daleč od doma, delal pa je kot državni uslužbenec v Novi Gorici.

Ko sem se spomnila na veliko jedilnico s "spargetom", ob katerem sta me Jožko in Marija tolikokrat pogostila, na njegove obiske, ko mi je prinašal ranjene živali, na njegov mirni, prijazni nasmeh, sem enostavno pozabila na naglico in hitenje. Tedaj je postala moja selitev nepomembna. In z možem sva se ustavila. Smrt namreč ne pozna hitenja, smrt pozna samo čas in samo bolečino. In tišino. In jok,

ki zveni tako čudno v tej bleščeci pomladi. Kot bi ne spadala zraven. Ali kot bi ne spadala zraven pomlad s soncem.

Ko gre žara iz hiše, je tišina, samo starejše sovaščanke zajokajo kot na ukaz. In v pomladi je slišati le pritajenje ihtenje, nato zbor, ki zapoje tisto znano Prišla bo pomlad. Sprašujem se, kolikokrat bom še doživela take trenutke, kako pogostokrat bom začutila kepo v grlu. Vem, da bo vsakič bolelo in da bom vsakič bolj sama. Žal se z leti to poslavljanje ponavlja vse bolj pogostokrat. Občutek imam, da se bom morala nanj nekako navaditi, pa čeprav bodo taki pomladni dnevi in čeprav bom sama čutila tako slo po življenju in željo po hitenju. Vpričo smrti se vse ustavi in največji problemi izgubijo težo. Kajti edino življenje ima smisel. In tu smo samo zato, da ga delimo z drugimi.

Na našem vaškem pokopališču, ki je pravzaprav na

jlepši del Kostanjevice, je vetrovno in mraz. Kljub pomladi, ki diši celo z grobov. Mislim na Jožkota in na minevanje. Nikoli več me ne bo vprašal, kako mi gre. Nikoli več mu ne bom mogla reči, se spomniš na tisti dan, ko si mi v dlani prinesel ranjeno grlico in sem jo potem zdravila. Grlice ni več, tudi povožena želva, ki sem ji potem dala kar ime Jožko, je že zdavnaj poginila. Občutek imam, da življenje polzi. Nekje, mislim, da v nekem italijanskem dnevniku, sem brala o tem minevanju, polzenju. In o samoti. Veliko je ljudi, ki na stara leta pišejo in pripovedujejo o nevdružni samoti. Ne o tisti samoti, ki jo občuti mlad človek, ko ga prevzame slaba volja in naveličnost ali ko zaman čaka na prijatelje. Ta samota mine.

A samota, ki jo občutiš, ko si star, sem prebrala v tistem časopisu, je drugačna. Pravzaprav gre za neizmerno praznino. Tistih prijateljev namreč, ki bi jo morali napolniti z obiskom ali telefonskim klicem, enostavno ni več ... In pride za človeka čas, ko ga počasi, drug za drugim zapustijo vsi znanci in družabniki iz mladih let. Tisti, ki so ga spremljali skozi življenje, v dobrem in slabem. In ostane praznina, ki je hujša od samote. Praznina brez vsakega mladostnega hitenja. Praznina, ki je samo čakanje. Praznina brez vrnitve.

Gledam prelepe rumene narcise, ki padajo v grob. Nenadoma se mi ne mudi nikamor več, vem, da vse to moje hitenje nima pravega smisla. Ker je življenje itak kratko, prekratko. Ker je vsak trenutek dragocen. In ker je dragocen čas, ki ga preživljamo s tistimi, ki jih imamo radi in nas spremljajo skozi vsakdan.

Jok in veter brišeta pomlad. Z možem stojiva sredi pokopališča in zamišljena iščeva pot.

Suzi Pertot

Moči, ki jih ne smemo zapraviti

Naši športni delavci se izobražujejo

Prejšnjo soboto, 22. marca, je Združenje slovenskih športnih društev v Italiji organiziralo v Dijskem domu Srečka Kosoveca v Trstu celodnevni seminar za odbornike in druge športne delavce klubov, članic Združenja. Zbralo se je kar 80 navdušenec. Pobuda je odlično uspela. Predavali so ugledni strokovnjaki z različnih področij, ki so uporabna pri vodenju športnih društev. Govornikov je bilo kar deset, če vštujemo tudi predsednika ZSSDI Ivana Peterlina, ki je imel uvodni pozdrav in vsebinski poseg, v katerem je utemeljil naš šport kot instrument za ohranjanje slovenstva. Nedvomno aktualna tema v času, ko se tako v šoli kot v telovadnicah soočamo z res velikim številom mešanih zako-

preditve, Irena Tavčar pa o zdravstveni plati. Skratka, izredno zanimiva in koristna poglavja in usposobljeni predavatelji. Vsak je seveda prinesel svoj prispevek, svoj način podajanja in svoj značaj, izplen pa je bil v celoti zelo gost in bogat. Pinter je na primer direktor marketinga pri Olimpijskem komiteju Slovenije in ima za sabo svežo izkušnjo priprav na olimpijado v Sočiju, Popovič pa je bil vodja organizacijskega odbora za gostitev skupine Eurobasketa 2013 v Kopru. Tudi ostala imena so poznana in so v posameznih strokah najbolje, kar bi lahko ZSSDI ponudil.

Predsednik Peterlin je poudaril, da so tečajniki razumeli, da se brez izpopolnjevanja ne pride nikamor, niti v amaterskem športu, ki pa od uprav klubov

nov oziroma popolnoma neslovensko govorečih družin in torej otrok. Peterlin je nakazal vodilo, ki naj gre v brez-kompromisnost pri uporabi slovenskega jezika, kot zgled v tem je navedel očeta našega modernega športa, profesorja Bojana Pavletiča.

Udeleženci seminarja so nato po manjših skupinah prisluhnili predavanjem gostov, ki jih je za to priložnost angažiral izvršni odbor športne krovne organizacije. Paleta vsebin je bila izjemno raznolika in popolna. Adriano Kovačič je govoril o davčnih, statutarnih in administrativnih obveznostih pri upravljanju amaterskega športnega društva, Samo Sancin o pravnih vidikih, Biserka Cesar o pedagoških prijemih pri delu z mladimi in najmlajšimi, Tatjana Kobau o motivaciji in oblikovanju ciljev, Damjan Pinter o trženju v športu, Ladi Vodopivec o nastopanju v javnosti, Marij Čuk o športu in medijih, Boban Popovič o organizaciji vrhunske

v bistvu zahteva čisto profesionalen pristop. Mi bi dodali, da je hvalevredno in morda tudi edinstveno, da imajo športni delavci, ki so društvom že tako predani v prostem

času po celem dnevu v službi, še željo, da na soboto žrtvujejo še en poln dan za izobraževanje, napredek, dodatno rast, ki jo bodo seveda v praksi poklonili svojemu klubu ali ustanovi za njegovo oziroma njeno dobrobit. Ni kaj, kapo dol.

Že vnaprej pa vsaka čast tudi tistim mladim, ki so se prijavili na drugi dogodek, ki ga v tem sklopu letos prireja vodstvo Združenja. 19. in 20. aprila, na velikonočno soboto in nedeljo, bo v Postojni še seminar za zanesenjake, ki se šele približujejo delu v športnih društvih in odborniškim vodam. Brez dvoma nevsakdanji in tvegan termin, ki pa kljub temu žanje – tako kot sobotni tečaj za že preverjene športne delavce – nenadejan odziv. Do danes se je prijavilo že več kot 40 mladih. Človeški potencial, je dejal Peterlin, ki ga naša športna srenja nikakor ne sme zapraviti.

HC

Trst / Muzej Revoltella

Memorabilia Franka Vecchiet (2001-2014)

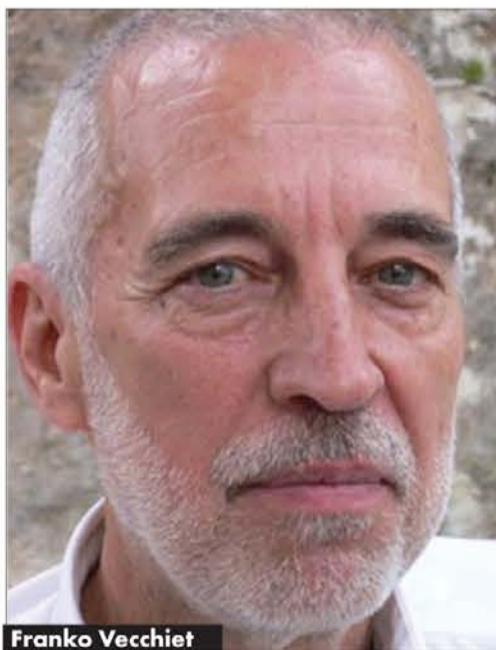
V tržaškem kulturnem hramu par excellence, v simbolični palači, ki najlepše ponazarja sedanjo in preteklo umeščenost tržaškega mesta, v muzeju, ki ga je beneški arhitekt Carlo Scarpa na novo osmisli pred dobri 40 leti za večfunkcionalno, ne zgolj muzealno uporabo, si lahko ogledamo do konca meseca pregledno razstavo vsestranskega umetnika Franka Vecchiet. Černogajev učenec, mojster grafike, lesoreza, a tudi drugih sodobnejših pristopov, se je formiral na humanistični in glasbeni podlagi, z obiskovanjem uglednih grafičnih šol med Italijo, Slovenijo, Francijo, ZDA in pa nešteti tečajev in stikov z umetniki tradicionalnih in inovativnih usmeritev, v dialektičnem razmerju učenca ali učitelja. Lepo je, da mu je rojstno mesto dalo tovrstno priznanje s soudeležbo več akterjev, Občine Trst, samega muzeja, ki ga je že vodil prijatelj in mentor Giulio Montenero, SKGZ in društva za umetnost KONS, katerega je član.

V labirintskem preddverju muzeja, na več etažah odprtega prostora, kjer se poltemni prameni svetlobe z zvočno kuliso prijatelja glasbenika Fabia Niederja, je kustosinja Giulia Giorgi z umetnikovo pomočjo uprizorila več pomenljivih postaj in epizod iz njegovega estetskega samoiskanja in odzivanja med osebno in družbeno razsežnostjo v zadnjih petnajstih letih. Obiskovalca sprejme najprej inštalacija z naslovom SI-MI-LA-RE, ki ponuja ob mrežastih kromiranih iglujih nekakšen križev pot temno zasnovanih negativnih dogodkov v življenju umetnika in naše skupnosti, ki ponazarjajo konec neke "epohe". V zvezi s tem je zanimivo razmišljanje Aceta Mermolje (Primorski dnevnik, 5. marca), ki je sodeloval z Vecchietom pri nastanku kataloga ob razstavi.

Na prabitnih matricah so upodobljene simbolične diagonale in simetrale, ki s točkami označujejo zaprtje agencije Alpe Adria (1989), prenehanje delovanja galerije TK, ki jo je Vecchiet vodil med 1980 in 1991, finančni stečaj Tržaške kreditne banke (1996), zmanjšanje programskega oddelka RAI (2004), krizo Tržaške knjigarne in začasno zaprtje odseka za zgodovino in etnografijo NŠK (2013); nekakšen kontrapunkt tem bolečim ikonam pa je kompozicija z rahlo izrisanimi barvnimi utrinki Voščilo za prihodnost, posvečena vnukoma. Ko se sprehajamo po razstavi, nas subtilno spremlja violončelo Andrejke Možina, ki v nedogled ponavlja štirinotni Niederjev zapis.

V osrednjem prostoru se seznanimo z grafičnimi stvaritvami, a tudi skulpturami in posebnimi preizkusi, ki jih odlikujejo igrivost, besedne igre, iskanje prabitnih prvin in materialov, asociacije z mitologijo, družbena kritika, ironija. Najprej so tu hrapavo bele, kristalaste abstrakcije iz bližnjih piranskih solin, usedline "zvezdne soli", ki jo pobirajo s posebno "zajemalko za zvezde". Potem so tu po-

sebni monolitski totemi, ki jih krasijo konstruktivistično zasnovani reliefi črk, tudi poklon prijatelju mojstru Viniciu Stuparju, ki je tiskal umetniško monografijo, posvečeno, s pesnikom Markom Kravosom, Mediteranu. V kovino in druge elementarne materiale izklesane "umetniške knjige" so nekakšni relikvi iz Gutenbergove galaksije, dobe tiskanih podob in napisov, ki se nemočno protivijo prodoru sodobne elektronske in digitalne vizualnosti. Na stenah kraljujejo močno Dnevnik iz obdobja 2001-2014, nekakšni kolažni mozaiki, sestavljeni iz papirnatih pikselov časopisnih odrezkov, računov, vozovnic in drugih grafičnih fragmentov, ki pričajo o umetnikovem vsakdanu, o njegovih potovanjih telesa in duha. V njih prevladujejo mehki pastelni svetli toni z modrozelenimi, turkiznimi, rjavkastimi, rdečkastimi in rumenimi odtenki, ki nam odprejo dušo kot redko druge sodobne vizualnosti. Veliki dnevniški listi – ki sedimentirajo v nekaj tednih – bodo ostali značilni pomniki današnjih nemirnih časov.

Franko Vecchiet

V zadnjih dveh sobah so elegantni, izredno kakovostni grafični dosežki iz ciklov COAL (Premog) in PO-DI. Prvi so nastali po sokantni viziji orjaških premogovnih kopov med potovanjem po Severni Ameriki leta 2009, drugi po ustvarjalni intuiciji, ko je umetnik uporabil za matrice dotrajane linoleumske plošče in iverke podov iz tržaških, beneških in pariških umetniških šol. Katalog v založbi ZIT, ki so ga uredili Andrej Furlan (avtor vseh fotografskih reprodukcij razstavljenih del), Giulia Giorgi in oblikovalec Rado Jagodic, ima na naslovnici prav prefinjeno grafiko iz cikla Coal-Premog. Strokovnjakinji Nadja Zgonik in Federica Luser predlagata dva

možna pogleda, iz slovenskega in italijanskega prostora, na vsestranskega umetnika, ki tudi sam ponuja svoje misli o univerzalnosti, izvornosti, umetnosti, prostoru, modernosti, etiki...

Na ogled so še grafični listi, sad poglobljene študije baroka za pripravo mozaika Nove Evrope, ki se nahaja na nekdanji meji na trgu Evrope oz. Transalpine. Zraven pa je najnovejša varianta projekta MPA, Muzeja papirnatih avionov, ki si ga je Vecchiet omislil ob letih bombardov NATO na Beograd. Tedaj je povabil prijatelje umetnike z vsega sveta, da bi ga soustvarili s svojimi protivojnimi izdelki. Po več gostovanjih v Evropi je bil na ogled tudi v ameriškem letalskem muzeju v Virginiji. Tu so zbrani novi papirnati avioni, ki so jih ustvarili med drugimi Magda Starec, Rado Jagodic, Daniela Frausin, Andrej Furlan, Fabio Nieder, Mario Piccolo Sillani... Razstavo dopolnjuje pregled Vecchietovih umetniških knjig, tudi slovitih "galerij v zvezku", naslovljenih Galerie Imaginaire, ki jih je ustvaril skupaj z Lauro Safred in drugimi umetniki po zaprtju galerije TK (žal so pod steklom in torej nedostopne). Muzej Revoltella je odprto vse dni (razen torka) od 10. do 19. ure.

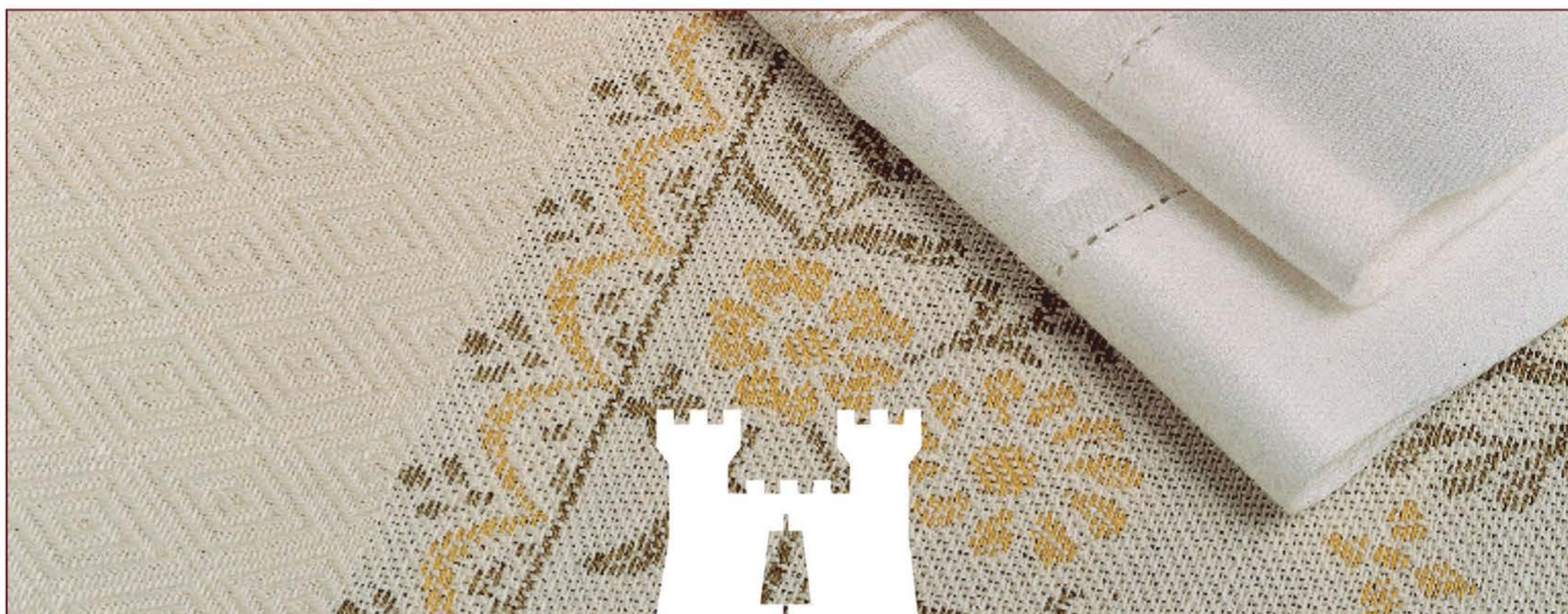
Davorin Devetak

Pod vodstvom našega
nadškofa
po poteh Upanja
pospremimo
družino in mlade,
prihodnost družbe,
po poteh Vere,
Miru in Ljubezni.

www.camminodellepievi.it

Odbor "Caminno delle Pievi" se zahvaljuje vsem, ki sodelujejo
in podpirajo to pobudo:

CARNICA ARTE TESSILE
IMBELLINUM

za ljubitelje lepih stvari

33029 villa santina / ud / ul. nazionale 14
tel. št. +39 (0)433 74129 faks +39 (0)433 747529